

Komisja
Europejska

Języki obce w szkolnictwie średnim

*Przegląd egzaminów krajowych
w Europie*

2014/15

Raport Eurydice

Edukacja
i Szkolenia

Języki obce w szkolnictwie średnim

Przegląd egzaminów krajowych
w Europie

2014/15

Raport Eurydice

Niniejsze opracowanie zostało po raz pierwszy opublikowane w języku angielskim w 2015 roku (tytuł oryginału *Languages in Secondary Education: An Overview of National Tests in Europe – 2014/15*) przez:

EACEA, Eurydice
Avenue du Bourget 1 (BOU2 – Unit A7)
B-1049 Brussels

Niniejszą publikację należy cytować w następujący sposób:

Komisja Europejska/EACEA/Eurydice, 2015. *Languages in Secondary Education: An Overview of National Tests in Europe – 2014/15*. (Języki obce w szkolnictwie średnim. Przegląd egzaminów krajowych w Europie – 2014/15.) Raport Eurydice. Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej.

PDF

ISBN 978-92-9492-156-7

doi: 10.2797/169356

EC-01-15-598-PL-N

© Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, 2015.

Części niniejszej publikacji mogą być powielane jedynie do celów niekomercyjnych, pod warunkiem, że fragment tekstu jest poprzedzony odniesieniem do „sieci Eurydice,” po którym widnieje data publikacji dokumentu.

© Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

00-551 Warszawa
ul. Mokotowska 43

Warszawa 2016

ISBN 978-83-64032-92-9 (pdf)
ISBN 978-83-64032-93-6 (wersja papierowa)

Tłumaczenie publikacji sfinansowano ze środków Komisji Europejskiej.

SPIS TREŚCI

Spis rysunków	4
Wnioski	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Wstęp	9
Języki obce w szkolnictwie średnim: przegląd egzaminów krajowych w Europie – 2014/15	13
Od dwudziestu lat w całej Europie rośnie znaczenie egzaminów krajowych z języków obcych	13
W większości krajów przeprowadzane są krajowe egzaminy z języków obcych dla uczniów szkół średnich pierwszego i drugiego stopnia	15
Większość krajowych egzaminów językowych to egzaminy wysokiej stawki	16
Wyniki egzaminów wysokiej stawki są często stosowane jako podstawa certyfikacji	17
Wyniki połowy językowych egzaminów niskiej stawki są wykorzystywane zarówno na poziomie szkoły, jak i systemu edukacji	19
Krajowe egzaminy z języków obcych są przeważnie przeprowadzane na koniec etapu kształcenia	21
Okolo dwóch trzecich krajowych egzaminów językowych skierowanych jest do wszystkich uczniów, ale tylko połowa z nich jest obowiązkowa	22
W niemal wszystkich krajach wprowadzono przynajmniej jeden krajowy egzamin z języka angielskiego na poziomie szkoły średniej	26
Prawie połowa krajowych egzaminów językowych przeprowadzanych w Europie ocenia wszystkie cztery główne sprawności	29
W większości krajów wszystkie egzaminy krajowe powiązane są z poziomami ESOKJ	31
W szkołach średnich pierwszego stopnia najwyższymi egzaminowanymi poziomami ESOKJ są A2 i B1	33
W szkołach średnich drugiego stopnia większość egzaminów krajowych nie jest przeprowadzana powyżej poziomu B2	35
Tylko w połowie egzaminów krajowych powiązanych z ESOKJ stosuje się jego poziomy do opisywania poziomu biegłości uczniów	37
Egzaminy mające wpływ na przechodzenie uczniów na kolejne etapy kształcenia są w znacznej większości sprawdzane zewnątrz	38
Egzaminy niskiej stawki wykorzystywane tylko na poziomie szkoły są często oceniane wewnętrznie	42
Bibliografia	45
Glosariusz	45
Załącznik	49
Podziękowania	57

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1:	Data wprowadzenia krajowego egzaminu językowego na poziomie ISCED 2 i 3, dane z 2014/15	14
Rysunek 2:	Liczba klas (roczników), w których organizowane są krajowe egzaminy z języków obcych na poziomie ISCED 2 i 3, 2014/15	15
Rysunek 3:	Rozkład egzaminów wysokiej i niskiej stawki w poszczególnych krajach, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15	16
Rysunek 4:	Wykorzystanie wyników krajowych egzaminów językowych wysokiej stawki w odniesieniu do przechodzenia uczniów na kolejny etap kształcenia, poziom ISCED 2 i/lub 3, 2014/15	18
Rysunek 5:	Główne sposoby wykorzystania wyników krajowych egzaminów językowych niskiej stawki, poziom ISCED 2 i/lub 3, 2014/15	20
Rysunek 6:	Terminy przeprowadzania krajowych egzaminów językowych na poziomie ISCED 2 i 3, 2014/15	22
Rysunek 7:	Liczba egzaminów i populacja przystępujących do nich uczniów, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15	26
Rysunek 8:	Liczba języków, z których przeprowadzane są egzaminy krajowe, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15	28
Rysunek 9:	Kraje, w których co najmniej jeden egzamin krajowy z języków obcych na poziomie ISCED 2 lub 3 obejmuje wszystkie cztery sprawności, 2014/15	30
Rysunek 10:	Egzaminy krajowe powiązane z poziomami ESOKJ, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15	32
Rysunek 11:	Poziomy ESOKJ ujęte w egzaminach krajowych na poziomie ISCED 2, 2014/15	34
Rysunek 12:	Poziomy ESOKJ ujęte w egzaminach krajowych na poziomie ISCED 3, 2014/15	36
Rysunek 13:	Stosowanie poziomów ESOKJ do opisywania osiągnięć uczniów w egzaminach krajowych, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15	37
Rysunek 14:	Ocena pisemnych krajowych egzaminów językowych wysokiej stawki, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15	40
Rysunek 15:	Ocena pisemnych krajowych testów językowych niskiej stawki, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15	43
Tabela 1:	Krajowe egzaminy z języków obcych w poszczególnych krajach, nazwa w tłumaczeniu i brzmieniu oryginalnym oraz klasy, w których są przeprowadzane, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15	49
Tabela 2:	Wykorzystanie wyników krajowych egzaminów językowych wysokiej stawki w odniesieniu do przechodzenia uczniów na kolejny etap kształcenia, poziom ISCED 2 i/lub 3, 2014/15	53
Tabela 3:	Główne sposoby wykorzystania wyników egzaminów językowych niskiej stawki, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15	55

WNIOSKI

Niniejszy raport ma głównie na celu przedstawienie sytuacji w poszczególnych krajach europejskich w odniesieniu do obecnie obowiązujących egzaminów krajowych i opisanie sposobu ich działania. Egzaminy krajowe zostały zdefiniowane jako standaryzowane testy/egzaminy wprowadzone przez władze publiczne na poziomie centralnym i przeprowadzane pod ich nadzorem. W raporcie zostały uwzględnione wszystkie języki, z wyjątkiem języków nauczania, języków regionalnych i języków starożytnych. W większości przypadków języki objęte badaniem uznawane są za języki obce w krajowych programach nauczania (aby zapoznać się ze szczegółami, patrz Wstęp). Obecnie w Europie panuje szerokie przekonanie o znaczeniu nauczania języków obcych w szkole i poza nią oraz o ważnej roli, jaką odgrywa ewaluacja w podnoszeniu jakości nauczania i uczenia się języków obcych. Wzrost znaczenia tych zagadnień w europejskiej agendzie politycznej doprowadził do opracowania niniejszego raportu przez sieć Eurydice.

W raporcie pt. „Ogólnokrajowe egzaminowanie uczniów w Europie: cele, organizacja i wykorzystanie wyników”, opublikowanym przez Eurydice w 2009 r., odnotowano wzrost liczby egzaminów krajowych ze wszystkich przedmiotów, który został zapoczątkowany w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku. W niniejszym raporcie, który koncentruje się na egzaminach krajowych z języków obcych, również odnotowano wzrost ich liczby w ubiegłych dziesięcioleciach, szczególnie po roku 2000 (patrz Rysunek 1). We wszystkich systemach edukacji będących przedmiotem zainteresowania niniejszego raportu obecnie przeprowadzane są egzaminy krajowe dla wybranych lub wszystkich uczniów szkół średnich i są one organizowane przynajmniej jednokrotnie na tym etapie edukacji.

W pierwszej dekadzie obecnego wieku wdrożono wiele inicjatyw i reform w obszarze nauczania języków obcych, zarówno na poziomie europejskim jak i w poszczególnych krajach. W 2001 roku, który ogłoszono Europejskim Rokiem Języków, Rada Europy opublikowała Europejski System Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ). W 2002 r. szefowie państw i rządów krajów UE wezwali do utworzenia wskaźnika kompetencji językowych, co stanowiło początek rozmów nt. europejskiego badania kompetencji językowych. Takie badanie przeprowadzono w 2011 r. Jak przedstawiano już wcześniej w wielu publikacjach Eurydice (EACEA/Eurydice, 2012a), w wielu krajach/regionach wprowadzono nauczanie języków obcych na wcześniejszym etapie kształcenia podstawowego. Takie zmiany w zakresie polityki nauczania języków obcych miały miejsce w szerszym kontekście rosnącego zapotrzebowania na politykę opartą na dowodach i odpowiedzialności za realizację usług publicznych. Powyższe wyjaśnia wzrost liczby nowych egzaminów krajowych z języków obcych poczynszy od 2000 r.

Charakterystyka egzaminów krajowych w dużej mierze uzależniona jest od celów, jakim służą. Na przykład egzaminy krajowe służące certyfikacji zazwyczaj są organizowane na koniec cyklu lub etapu kształcenia i obejmują wiele języków i uczniów. Natomiast egzaminy, które organizowane są głównie do celów monitorowania systemów edukacji mogą być przeprowadzane tylko na próbie uczniów i mogą dotyczyć tylko najczęściej nauczanych języków (lub języka). W znakomitej większości przypadków egzaminy krajowe w Europie przeprowadzane są z wielu różnych powodów, natomiast wszystkie je można podzielić na dwie główne kategorie, czyli egzaminy wysokiej lub niskiej stawki.

Egzaminy wysokiej stawki stanowią podsumowanie osiągnięć uczniów na koniec roku szkolnego lub etapu edukacji i często poprzedzają podjęcie formalnych decyzji o promocji ucznia lub jego przejściu na kolejny etap kształcenia. Poza krajami takimi, jak Belgia (Wspólnota Niemieckojęzyczna i Flamandzka), Niemcy, Hiszpania, Islandia i Liechtenstein, we wszystkich krajach przeprowadzany jest przynajmniej jeden egzamin wysokiej stawki na poziomie szkoły średniej (patrz Rysunek 3). W większości krajów, w których organizowane są egzaminy wysokiej stawki, są one przeprowadzane na poziomie szkoły średniej drugiego stopnia i służą celom certyfikacji. W niemal połowie tych krajów egzaminy te są wykorzystywane do celów rekrutacji na studia. W kilku krajach egzaminy wysokiej stawki są wykorzystywane do celów wczesnego podziału uczniów na grupy wg ich zdolności akademickich, na poziomie szkoły średniej pierwszego lub drugiego stopnia (patrz Rysunek 4).

Głównym celem egzaminów niskiej stawki jest ocena działania systemu edukacji jako całości lub pracy poszczególnych szkół, czy też wyników indywidualnych uczniów, aby na ich podstawie podjąć działania naprawcze w zakresie nauczania/uczenia się. Egzaminy te są organizowane w nieco więcej niż połowie krajów/regionów. W ponad trzech-czwartych z nich (patrz Rysunek 3), egzaminy te są organizowane jedynie na poziomie szkoły średniej pierwszego stopnia. W kilkunastu krajach z rezultatów egzaminów korzystają głównie interesariusze na obu poziomach szkół średnich (tj. nauczyciele, uczniowie i rodzice) oraz na poziomie krajowym/regionalnym (głównie twórcy polityki). Natomiast w kilku krajach rezultaty egzaminów są wykorzystywane wyłącznie przez interesariuszy na poziomie szkół – tak jest w Danii, Niemczech („Egzaminy porównawcze/ocena uczenia się (VERA)”), na Litwie, w Luksemburgu („egzaminy krajowe”), na Malcie, w Rumunii i Liechtensteinie („Internetowy System Testów Adaptacyjnych”) lub wyłącznie przez twórców polityki na poziomie krajowym – tak jest w Belgii (Wspólnota Niemieckojęzyczna), Bułgarii, Francji, Luksemburgu („Standaryzowane testy”) i Islandii. Innymi słowy, w drugim przypadku rezultaty testów nie są przekazywane nauczycielom i/lub uczniom.

W ogromnej większości krajów/regionów egzaminy są organizowane kilkakrotnie na poziomie szkolnictwa średniego w celu przeprowadzenia oceny kompetencji językowych uczniów. Większość z nich ma miejsce zarówno na poziomie szkoły średniej pierwszego, jak i drugiego stopnia (patrz Rysunek 2). Ponadto większość testów jest przeprowadzana na koniec danego etapu edukacji lub okresu obowiązkowego kształcenia. Jak można oczekiwać, w większości są to egzaminy wysokiej stawki. Natomiast w odniesieniu do egzaminów niskiej stawki obraz jest bardziej urozmaicony: tam, gdzie egzaminy służą jedynie celom monitoringu systemu edukacji jako całości, niemal wszystkie z nich są przeprowadzane na koniec danego etapu edukacji lub okresu obowiązkowego kształcenia. W przypadku pozostałych egzaminów niskiej stawki, które służą celom informacyjnym i podniesienia jakości nauczania/uczenia się na poziomie szkoły lub poprawie wyników indywidualnych uczniów, czy też łączą te cele z monitorowaniem na poziomie systemu, nieco częściej mamy do czynienia z testami organizowanymi w trakcie trwania danego etapu edukacji (patrz Rysunek 6).

Blisko dwie trzecie egzaminów krajowych będących przedmiotem badania jest skierowanych do wszystkich uczniów danego rocznika kształcenia ogólnego i/lub zawodowego. Natomiast niemal połowa z tych egzaminów nie jest obowiązkowa dla wszystkich uczniów. Opcjonalne są wszystkie egzaminy wysokiej stawki, z wyjątkiem tych przeprowadzanych w Luksemburgu („Egzaminy krajowe” z języka angielskiego, francuskiego lub niemieckiego, do których przystępują uczniowie szkół ogólnokształcących pierwszego stopnia), na Litwie („Standaryzowany egzamin z języka obcego”) i w Czarnogórze („Ocena wiedzy na koniec trzeciego cyklu kształcenia”). W ośmiu krajach/regionach opracowano egzaminy krajowe dla próby uczniów (Belgia (Wspólnota Niemieckojęzyczna i Flamandzka), Republika Czeska, Niemcy, Francja, Słowenia, Finlandia i Norwegia). W dwóch innych (Hiszpania i Austria), niektóre egzaminy krajowe są przeprowadzane na próbie uczniów, w zależności od testowanych umiejętności (patrz Rysunek 7).

We wszystkich krajach/regionach, z wyjątkiem Belgii (Wspólnota Niemieckojęzyczna i Flamandzka), organizowany jest przynajmniej jeden egzamin krajowy sprawdzający kompetencje uczniów w zakresie języka angielskiego. Odzwierciedla to szczególną pozycję języka angielskiego w krajowych i szkolnych programach nauczania (EACEA/Eurydice, 2012b). W istocie język angielski jest najczęściej nauczany językiem obcym, a w niektórych przypadkach jest przedmiotem obowiązkowym. Kompetencje uczniów w zakresie pozostałych najczęściej nauczanych języków, tj. języka francuskiego, niemieckiego, hiszpańskiego, włoskiego i rosyjskiego, są również bardzo często oceniane w formie egzaminów krajowych organizowanych w całej Europie. Aby wyjaśnić dlaczego w niektórych krajach/regionach organizowane są egzaminy z języków nieco rzadziej nauczanych w Europie, należy wziąć pod uwagę względy polityczne, historyczne i/lub geograficzne. Na przykład w Polsce i Norwegii organizowane są egzaminy krajowe sprawdzające kompetencje w zakresie języków krajów sąsiadujących (języka ukraińskiego i fińskiego). W około połowie krajów/regionów egzaminy organizowane są z ponad pięciu języków. W większości przypadków egzaminy te mają miejsce na poziomie szkoły średniej drugiego stopnia. W kilku krajach (Irlandia, Francja, Wielka

Brytania (Anglia, Walia i Irlandia Północna) i Norwegia) egzaminy krajowe przeprowadzane są w zakresie bardzo dużej liczby języków (odpowiednio 23, 47, 20 i 39) (patrz Rysunek 8).

Jednym z głównych celów nauczania języków obcych jest nabycie przez uczniów czterech głównych sprawności komunikacyjnych: słuchania, mówienia, czytania i pisanie. Niemal połowa krajowych egzaminów językowych w Europie obejmuje ocenę wszystkich czterech sprawności. Jak można oczekiwać, ze względu na wyzwania związane z oceną sprawności mówienia, szczególnie w ramach egzaminów krajowych, mówienie jest najrzadziej ocenianą sprawnością. Niemniej jednak w dziewięciu krajach (Bułgaria, Dania, Włochy, Holandia, Austria, Słowenia, Słowacja, Wielka Brytania i Norwegia) przeprowadzany jest co najmniej jeden egzamin krajowy, w ramach którego opracowywane są na poziomie lokalnym zadania egzaminacyjne mające na celu ocenę sprawności mówienia (patrz Rysunek 9).

Europejski System Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ), opublikowany przez Radę Europy w 2001 r., wydaje się mieć duży wpływ na egzaminy krajowe w całej Europie, ponieważ ponad połowa z nich odnosi się do sześciostopniowej skali opracowanej w ramach ESOKJ. Innymi słowy, w przypadku ponad połowy egzaminów w Europie, zadania egzaminacyjne powiązane są z jednym lub więcej poziomami biegłości językowej ESOKJ (patrz Rysunek 10). Tych sześć poziomów biegłości odpowiada następującym poziomom: poziom podstawowy (A1 i A2), poziom samodzielności (B1 i B2) i poziom biegłości (C1 i C2). Na poziomie szkoły średniej pierwszego stopnia poziomy biegłości A2 i B1 stanowią najwyższe poziomy przewidziane dla większości egzaminów krajowych (patrz Rysunek 11). Na poziomie szkoły średniej drugiego stopnia poziom biegłości B2 stanowi najwyższy poziom przewidziany dla większości egzaminów krajowych (patrz Rysunek 12). Natomiast poziomy ESOKJ nie są już tak szeroko wykorzystywane przy opisywaniu poziomu biegłości uczniów - jedynie w połowie egzaminów skale ESOKJ są stosowane w tym celu (patrz Rysunek 13).

Aby zapewnić porównywalność egzaminów krajowych, procedury oceniania muszą być rzetelne i spójne. Testy mogą być oceniane wewnętrznie, tj. przez nauczycieli pracujących w szkołach, gdzie egzaminy krajowe są przeprowadzane lub zewnętrznie, tj. przez nauczycieli lub innych członków personelu, którzy nie pracują w szkołach, gdzie egzaminy krajowe są przeprowadzane, czy też za pomocą automatycznych skanerów optycznych. Bez względu na to, czy ocena jest wewnętrzna czy zewnętrzna, większość ocenających przechodzi specjalne szkolenia lub korzysta ze specjalnych wytycznych dot. oceniania.

W dwudziestu dwóch krajach lub regionach części pisemne egzaminów wysokiej stawki z języków obcych są w całości oceniane zewnętrznie (patrz Rysunek 14). Ponadto w czterech kolejnych krajach ocena zewnętrzna ma miejsce w przypadku niektórych egzaminów krajowych. W pozostałych krajach lub regionach ocena jest częściowo wewnętrzna i częściowo zewnętrzna, lub w całości wewnętrzna. W odniesieniu do części egzaminów wysokiej stawki, w ramach których oceniane są sprawności mówienia, ocena jest rzadziej scentralizowana niż ma to miejsce w przypadku części pisemnej.

Większość różnic w zakresie sposobu oceny egzaminów niskiej stawki uzależniona jest od ich głównego przeznaczenia. Większość testów służących celom monitorowania całego systemu edukacji jest oceniana zewnętrznie i ma to zastosowanie do wszystkich ocenianych sprawności. Jedyne kraje, w których egzaminy stosowane są do celów monitorowania systemu edukacji jako całości są oceniane wewnętrznie to Węgry i Czarnogóra. Natomiast większość egzaminów niskiej stawki, które mają głównie na celu przeprowadzenie oceny pracy poszczególnych szkół, klas lub uczniów, a nie monitorowanie systemu edukacji, oceniana jest wewnętrznie. Jedynymi odstępstwami od tej reguły są Dania i Liechtenstein („Internetowy System Testów Adaptacyjnych”) (patrz Rysunek 15).

WSTĘP

Ocena kompetencji uczniów na poziomie krajowym zyskała na znaczeniu w ubiegłych dekadach (Komisja Europejska/EACEA/Eurydice, 2009). Uprzednio ocena tego typu stosowana była w celu uznawania osiągnięć uczniów i wydawania świadectw, lecz od niedawna stanowi ważne narzędzie, za pomocą którego prowadzony jest monitoring systemów edukacji. Ponadto polityka UE spowodowała wzrost zainteresowania uczeniem się języków oraz oceną umiejętności językowych. W tym kontekście zrozumienie krajowych systemów egzaminacyjnych w zakresie języków i analiza ich głównych cech są szczególnie użyteczne, ze względu na to, że stanowią solidną podstawę dla opracowywania nowych polityk i inicjatyw.

Powody opracowania raportu: kontekst polityczny

Promowanie nauki języków przez obywateli Europy od dawna jest celem osób odpowiedzialnych za tworzenie polityki na poziomie europejskim. Różnorodność językowa i kulturowa, która tworzy pejzaż europejski, wymaga promocji uczenia się języków. Jednakże pielęgnowanie bogatej spuścizny europejskiej nie jest tu jedynym względem. Znajomość języków jest potrzebna aby zapewnić, że Europa jest żywym i konkretnym organizmem w oczach jej obywateli. Osobom posługującym się językami innymi niż mowa ojczysta łatwiej jest przekraczać granice i uzyskać dostęp do możliwości kształcenia i zatrudnienia. W rezultacie mogą one korzystać z poszerzonych możliwości rozwoju osobistego, społecznego i kulturowego w całej Unii Europejskiej.

Strategia lizbońska wyznacza ambitne cele dla Europy i stanowi prawdziwy zwrot w tworzeniu polityki edukacyjnej na poziomie kontynentu. Po jej wprowadzeniu, głowy państw i szefowie rządów europejskich, którzy spotkali się w Barcelonie w 2002 r. wezwali do podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę opanowania podstawowych umiejętności, szczególnie poprzez nauczanie przynajmniej dwóch języków obcych od najmłodszych lat oraz do opracowania wskaźnika kompetencji językowych⁽¹⁾. Począwszy od 2000 r., w kolejnych konkluzjach Rady, zagadnienia językowe stawały się bardziej widoczne w polityce na rzecz edukacji i szkoleń. W 2006 r. koncepcja utworzenia wskaźnika kompetencji językowych była kontynuowana i wtedy to zdefiniowano zasady europejskiego wskaźnika kompetencji językowych⁽²⁾. W 2008 r. zachęcano państwa członkowskie do „wzmocnienia współpracy europejskiej dot. wielojęzyczności” oraz do podejmowania działań mających na celu „zwiększenie skuteczności nauczania języków”⁽³⁾. Kluczowa rola kompetencji językowych została również podkreślona w ramach współpracy w zakresie edukacji i szkoleń (tj. strategiczne ramy współpracy europejskiej w dziedzinie kształcenia i szkolenia – ET 2020)⁽⁴⁾ (2009) oraz w szerszym planie politycznym (kompetencje językowe pozwalające zwiększać mobilność)⁽⁵⁾ (2011).

W 2012 r. opublikowano rezultaty pierwszego europejskiego badania kompetencji językowych przeprowadzonego przez Komisję Europejską w 2009 r. (European Commission/SurveyLang, 2012). Badanie objęło swoim zasięgiem 16 systemów edukacji. Rezultaty badania pokazały ogromną różnorodność poziomów biegłości językowej w Europie oraz dostarczyły osobom odpowiedzialnym za tworzenie polityki i interesariuszom dowody na potrzebę kontynuowania wysiłków skierowanych na

---

(1) Posiedzenie Rady Europejskiej w Barcelonie, 15-16 marca 2002. Konkluzje Prezydencji. SN 100/1/02 REV 1, str. 19. [pdf] Dostępne pod adresem: http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/barcelona_european_council.pdf [Dostęp 30 kwietnia 2015].

(2) Konkluzje Rady w sprawie europejskiego wskaźnika kompetencji językowych. [Online] Dz.U. C172, 25.7.2006. Dostępne pod adresem: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006XG0725\(01\)&from=PL](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006XG0725(01)&from=PL) [Dostęp 30 kwietnia 2015].

(3) Konkluzje Rady w sprawie wielojęzyczności. Posiedzenie Rady ds. Edukacji, Młodzieży i Kultury nr 2868. Bruksela, 22 maja 2008 r. str. 4. [pdf] Dostępne pod adresem: http://www.eu2008.si/si/News_and_Documents/Council_Conclusions/May/0521_EYC-MULTILIN.pdf [Dostęp 30 kwietnia 2015].

(4) Konkluzje Rady z dnia 12 maja 2009 r. w sprawie strategicznych ram współpracy europejskiej w dziedzinie kształcenia i szkolenia ('ET 2020'). Dz.U. C 119, 28.5.2009. [Online] Dostępne pod adresem: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528\(01\)&from=PL](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528(01)&from=PL) [Dostęp 30 kwietnia 2015].

(5) Konkluzje Rady w sprawie kompetencji językowych pozwalających zwiększać mobilność. Posiedzenie Rady ds. Edukacji, Młodzieży i Kultury nr 3128. Bruksela, 28-29 listopada 2011 r. [pdf] Dostępne pod adresem: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/126373.pdf [Dostęp 30 kwietnia 2015].

promowanie i podnoszenie jakości nauczania/uczenia się w szkołach w Europie. W Konkluzjach Rady w sprawie wielojęzyczności oraz rozwijania kompetencji językowych (2014) potwierdzono złożoność i różnorodność warunków krajowych, w jakich nauczanie i uczenie się języków ma miejsce. Podkreślono również znaczenie oceniania dla promocji efektywnego nauczania i uczenia się języków w szkołach. Ponadto zwrócono się do Komisji, by „zbadła wykonalność oceny kompetencji językowych w państwach członkowskich, w tym z użyciem danych krajowych, o ile są one dostępne”⁽⁶⁾. Sieć Eurydice podjęła próbę zebrania informacji nt. istniejących krajowych egzaminów językowych w określonym kontekście. Działanie to ma na celu przeprowadzenie przeglądu i porównanie głównych cech wszystkich egzaminów krajowych opracowanych w celu przeprowadzenia oceny kompetencji językowych uczniów szkół średnich w Europie.

Zakres raportu i definicje

W niniejszym raporcie położono nacisk na krajowe egzaminy z języków obcych, do jakich przystępują uczniowie **szkół ogólnokształcących i zawodowych** na poziomie **ISCED 2 i 3**. Wszędzie tam, gdzie w raporcie mowa o „egzaminach krajowych” termin ten oznacza „krajowe testy/egzaminy językowe”.

Egzaminy krajowe w tym kontekście oznaczają standaryzowane testy/egzaminy wprowadzone przez władze publiczne na poziomie centralnym i przeprowadzane pod ich nadzorem. Standaryzowane testy/egzaminy mogą przybierać dowolne formy, lecz muszą zakładać, że wszyscy zdający (a) odpowiadają na te same pytania (lub pytania wybrane z istniejącej puli/banku zadań egzaminacyjnych) oraz że (b) są one oceniane w ustandaryzowany lub spójny sposób. Inne egzaminy krajowe lub badania, takie jak SurveyLang, nie wchodzą w zakres zbierania danych. Testy opracowane na poziomie szkoły również nie wchodzą w zakres niniejszego opracowania, nawet jeśli są one opracowywane na podstawie centralnych ramowych systemów opisu.

Niniejszy raport ma na celu przedstawienie dogłębnego przeglądu wszystkich istniejących egzaminów krajowych, jak zdefiniowano powyżej. Natomiast w kilku wyjątkowych przypadkach, w odniesieniu do niektórych egzaminów krajowych, nie było możliwe zebranie danych nt. wszystkich rozważanych aspektów i dlatego w niniejszym opracowaniu brak jest informacji na temat tych testów.

Poziom centralny/władze na poziomie centralnym: poziom centralny to najwyższe władze oświatowe. W ogromnej większości krajów są to władze krajowe (państwowe). W niektórych krajach lub regionach (wspólnotach, landach, wspólnotach autonomicznych itd.) są one odpowiedzialne za część lub za wszystkie sprawy związane z edukacją. W Belgii, Niemczech i Wielkiej Brytanii poszczególne regiony mają własne ministerstwa edukacji.

Niniejszy raport obejmuje wszystkie **języki**, z wyjątkiem języków nauczania (które zazwyczaj są językami ojczystymi), języków regionalnych i starożytnych, takich jak łacina i greka. Język angielski i irlandzki w Irlandii, fiński i szwedzki w Finlandii, francuski i niemiecki w Luksemburgu oraz angielski na Malcie to odstępstwa od powyższej reguły. W Irlandii, Finlandii i Luksemburgu wyżej wymienione języki są językami urzędowymi i każdy z nich może być głównym językiem nauczania w szkołach, podczas gdy drugi język może być nauczany jako język drugi lub obcy, co ma miejsce w niektórych przypadkach. Na Malcie język angielski jest zarówno językiem nauczania, jak i drugim językiem. Wyjątkiem od tej zasady są również języki regionalne w Wielkiej Brytanii i w Hiszpanii.

W niniejszym raporcie termin „języki” odnosi się do języków będących przedmiotem badania. Jednak w niektórych przypadkach, podczas omawiania poszczególnych egzaminów krajowych, może również być stosowany termin „języki obce”, jako że w znakomitej większości krajów, w programie nauczania, języki objęte badaniem uznawane są za języki obce.

⁽⁶⁾ Konkluzje Rady w sprawie wielojęzyczności oraz rozwijania kompetencji językowych. Posiedzenie Rady ds. Edukacji, Młodzieży i Kultury, Bruksela, 20 maja 2014 r. [pdf] Dostępne pod adresem: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/142692.pdf [Dostęp 30 kwietnia 2015].

Rokiem odniesienia jest rok szkolny **2014/15**. W przypadkach, gdzie krajowe egzaminy z języków obcych są organizowane na zasadzie rotacyjnej, rokiem odniesienia jest rok, w którym egzamin został przeprowadzony po raz ostatni. W takich przypadkach w raporcie nie zawsze podano rok, w którym egzaminy językowe zostały ostatnio przeprowadzone. Niniejszy raport obejmuje wszystkie kraje członkowskie UE, a także Islandię, Liechtenstein, Norwegię, Turcję, Czarnogórę i Serbię.

Treść i struktura raportu

Niniejszy krótki raport ma na celu przedstawienie wyczerpujących informacji nt. podstawowych i jednocześnie kluczowych cech krajowych egzaminów językowych. Raport ma na celu przedstawienie odpowiedzi na następujące pytania:

- Czy uczniowie od dawna przystępują do krajowych egzaminów językowych?
- Jakie są cele egzaminów?
- Jaka jest populacja uczniów przystępujących do egzaminów?
- Kiedy uczniowie przystępują do egzaminów, na jakim poziomie edukacji i w której klasie?
- Z jakich języków organizowane są egzaminy?
- Jakie sprawności (czytanie, słuchanie, pisanie i mówienie) są oceniane?
- Czy zadania egzaminacyjne są powiązane z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ) ⁽⁷⁾?
- Czy egzaminy krajowe są oceniane wewnętrznie czy na zewnątrz?

W raporcie skoncentrowano się na 15 kluczowych cechach krajowych egzaminów językowych, z których każda została opisana i opatrzona nagłówkiem podsumowującym konkluzję zawartą w odnośnym fragmencie tekstu.

W rozdziale umieszczonym na początku dokumentu, zatytułowanym „Wnioski”, przedstawiono główne wyniki raportu opracowane w formie analizy porównawczej.

W Załączniku zamieszczono tabele przedstawiające szczegółowe informacje, w tym wyszczególnienie wszystkich egzaminów krajowych będących przedmiotem niniejszej analizy.

Metodologia i źródła informacji

Informacje zostały zebrane za pomocą krótkiego kwestionariusza, na który udzielili odpowiedzi eksperci krajowi i/lub krajowi przedstawiciele sieci Eurydice. Głównym źródłem informacji były oficjalne dokumenty opracowane przez centralne władze oświatowe.

Do celów opisu i analizy krajowych egzaminów językowych zastosowano podejście porównawcze.

Konwencje

W niniejszym raporcie można znaleźć wiele odniesień do **klas w szkole**. We wszystkich krajach klasa 1. oznacza pierwszy rok kształcenia na poziomie ISCED 1 ⁽⁸⁾.

Liczbę egzaminów można obliczać na wiele sposobów. Egzamin może zostać uznany za odrębny test, jeżeli sprawdza umiejętności uczniów różnych klas, w zakresie różnych języków lub umiejętności itd. W niniejszym raporcie egzamin krajowy jest traktowany jako odrębny egzamin, jeżeli sprawdza umiejętności uczniów różnych klas. Natomiast w niektórych krajach ten sam egzamin, tj. egzamin

⁽⁷⁾ Rada Europy, 2001.

⁽⁸⁾ Aby uzyskać dalsze informacje, patrz Komisja Europejska/EACEA/Eurydice, 2014.

W powyższym dokumencie opracowanym przez Eurydice, struktury edukacyjne w poszczególnych krajach zostały przedstawione w odniesieniu do poziomów ISCED (ISCED 2011).

sprawdzający te same umiejętności w tym samym języku, na tym samym poziomie kompetencji i przeprowadzany w tym samym celu może być organizowany osobno dla uczniów poszczególnych klas. Taka sytuacja ma miejsce na przykład na zakończenie szkoły średniej drugiego stopnia, gdzie uczniowie różnych klas mogą przystąpić do egzaminu na koniec tego etapu edukacji. Taki egzamin, choć organizowany dla uczniów różnych klas, jest traktowany jako jeden egzamin. Natomiast jeśli w tej samej klasie organizowanych jest więcej egzaminów, są one uznawane za odrębne, pod warunkiem, że są przeprowadzane w różnym celu.

Te proste i podstawowe zasady mogą mieć następujące konsekwencje: w przypadkach, gdzie egzaminy organizowane dla uczniów tych samych klas są uznawane na poziomie krajowym za odrębne egzaminy, ponieważ obejmują różne populacje uczniów (np. uczniów szkół ogólnokształcących/zawodowych) lub różne umiejętności (mówienie/inne sprawności), do celów niniejszego raportu są uznawane za jeden egzamin, pod warunkiem, że są przeprowadzane w tym samym celu.

W przypadku niektórych egzaminów krajowych uwzględnionych w niniejszym raporcie, jedna lub więcej podstawowych sprawności (mówienie, słuchanie, czytanie i pisanie) może podlegać ocenie w ramach różnych części egzaminu, które nie zostały wystandaryzowane lub zorganizowane przez centralne władze oświatowe (tj. w częściach egzaminu, które są organizowane na poziomie szkoły). W takich przypadkach części egzaminów zaprojektowane na poziomie szkoły nie są uwzględnione we wszystkich aspektach analizy porównawczej.

JĘZYKI OBCE W SZKOLNICTWIE ŚREDNIM: PRZEGLĄD EGZAMINÓW KRAJOWYCH W EUROPIE – 2014/15

Od dwudziestu lat w całej Europie rośnie znaczenie egzaminów krajowych z języków obcych

W raporcie pt. *Ogólnokrajowe egzaminowanie uczniów w Europie: cele, organizacja i wykorzystanie wyników* (Komisja Europejska/EACEA/Eurydice, 2009) stwierdzono, że egzaminy krajowe są relatywnie nową formą oceny, która zyskała na znaczeniu w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku. Termin „egzamin krajowy” oznacza standaryzowane testy/egzaminy wprowadzone przez władze publiczne na poziomie centralnym i przeprowadzane pod ich nadzorem. Standaryzowane testy/egzaminy mogą przybierać dowolne formy, lecz muszą zakładać, że wszyscy zdający (a) odpowiadają na te same pytania (lub pytania wybrane z istniejącej puli/banku zadań egzaminacyjnych) oraz że (b) są one oceniane w ustandaryzowany lub spójny sposób (aby zapoznać się z definicjami, patrz Glosariusz).

Zaobserwowano również rozwój krajowych egzaminów językowych. W niektórych krajach egzaminy z języków od wielu lat mają ugruntowaną pozycję w systemach edukacji. Na przykład „egzamin maturalny”, w ramach którego oceniana jest biegłość językowa na koniec etapu edukacji na poziomie ISCED 3 w Finlandii jest organizowany od 1852 r., a ogólny i techniczny egzamin maturalny na poziomie ISCED 3 został wprowadzony we Francji w 1853 r. Natomiast ogromna większość krajowych egzaminów językowych jest organizowana od około dwudziestu lat. Co więcej, ponad połowa z nich została wprowadzona w 2001 r. lub później.

Choć w większości przypadków obecnie prowadzone krajowe egzaminy z języków obcych uwzględniają najnowsze osiągnięcia, jedna trzecia z nich opiera się na istniejącej ocenie biegłości językowej realizowanej w szkołach. Na przykład w Bułgarii testy językowe na poziomie ISCED 2 administrowane przez szkoły są organizowane od 1998 r. i w 2003 r. zostały przekształcone w egzamin ogólnokrajowy.

W niektórych krajach dokonano zmian w egzaminach krajowych krótko po ich wprowadzeniu, głównie po to, by poszerzyć zakres egzaminów o kolejne języki (patrz Rysunek 8), zwiększyć zakres ocenianych sprawności (Rysunek 9) lub liczbę uczniów przystępujących do egzaminu (patrz Rysunek 7).

Luksemburg, Malta i Finlandia to dobre przykłady krajów, w których liczba języków podlegających ocenianiu w ramach egzaminów rosła w kolejnych latach:

- Luksemburg – ogólnokrajowy egzamin z języka francuskiego i niemieckiego dla uczniów klas 9 został wprowadzony w 2003 r., a w 2011 r. dodano język angielski.
- Malta – w ramach „Dorocznych egzaminów dla uczniów szkół średnich” organizowanych na poziomie ISCED 2 i 3 stopniowo wprowadzano nowe języki: angielski w 1947 r., włoski w 1975 r., francuski, niemiecki i arabski w 1976 r. oraz hiszpański i rosyjski w 1989 r. Natomiast w ramach „Świadectwa ukończenia szkoły średniej MATSEC” (ISCED 3) egzamin z języka włoskiego został wprowadzony w 1980 r., z języka angielskiego w 1992 r., a z języka francuskiego, niemieckiego, hiszpańskiego i rosyjskiego w 1994 r.
- Finlandia – w ramach egzaminu „Języki obce w klasie 9.” umiejętności w zakresie języka angielskiego są oceniane od 1999 r., a w 2003 r. wprowadzono egzaminy z języka niemieckiego, francuskiego i rosyjskiego.

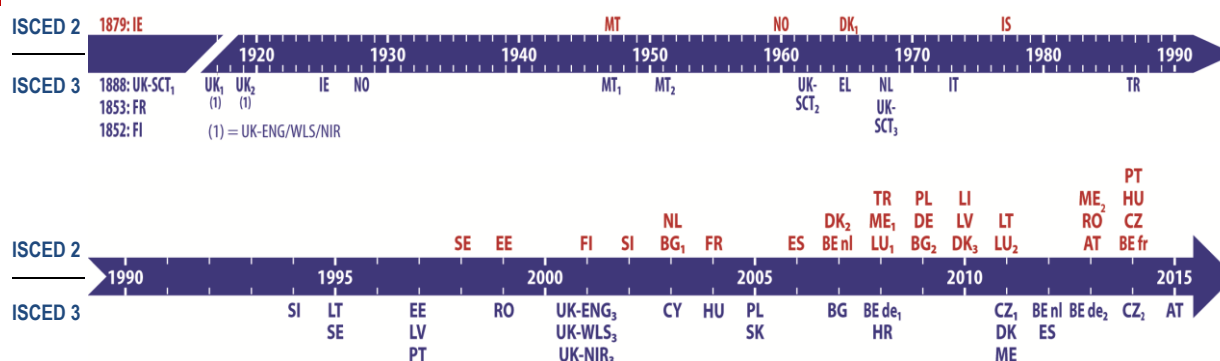
Podobnie w niektórych przypadkach liczba sprawności ocenianych w ramach egzaminów językowych również rosła w kolejnych latach. W Szwecji, w 2008 r., w ramach egzaminów z języka hiszpańskiego, francuskiego i niemieckiego na poziomie kompetencji 2 (ISCED 2 lub 3) oceniane były tylko dwie sprawności, lecz w 2009 r. były to już wszystkie sprawności (czytanie, pisanie, słuchanie i mówienie). Ponadto na poziomie kompetencji 4 w zakresie języka hiszpańskiego (ISCED 3), gdzie

w 2010 r. oceniana była tylko jedna sprawność, od 2012 r. egzaminy obejmują wszystkie sprawności (czytanie, pisanie, słuchanie i mówienie).

W niektórych krajach, takich jak Bułgaria, egzaminy krajowe, w ramach których początkowo oceniano tylko jedną część populacji uczniów, stopniowo obejmowały kolejne grupy. Krajowa ewaluacja zewnętrzna w Bułgarii na poziomie ISCED 2 została wprowadzona w 2003 r. i obejmowała uczniów szkół ogólnokształcących, jednak od 2005 r. obejmuje również uczniów klas ósmych szkół zawodowych, którzy uczestniczyli w intensywnych kursach językowych.

Rysunek 1: Data wprowadzenia krajowego egzaminu językowego na poziomie ISCED 2 i 3, dane z 2014/15

Źródło: Eurydice.

Objaśnienie

Na Rysunku przedstawiono rok, w którym wprowadzono krajowe egzaminy z języków obcych. Bez względu na to, czy egzaminy uległy zmianie, czy też nie, na Rysunku podano rok, w którym egzaminy te zostały przeprowadzone po raz pierwszy w tym samym celu co obecnie.

Kraje/regiony, w których w różnych latach przeprowadzany był więcej niż jeden egzamin na danym poziomie edukacji zostały oznaczone tyle razy, ile egzaminów obowiązywało jednocześnie. W takich przypadkach akronimy nazw krajów również zostały ponumerowane.

W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Dania: „Egzaminy na koniec szkoły średniej drugiego stopnia”, do których przystępują uczniowie klas 12/13. zostały po raz pierwszy wprowadzone w 2011 r. w odniesieniu do jednego programu kształcenia EUX, będącego połączeniem kształcenia ogólnego i zawodowego. Brak informacji nt. innych programów.

Hiszpania: Dane przedstawione na Rysunku odnoszą się do Wspólnoty Autonomicznej Walencji na poziomie ISCED 2 i Katalonii na poziomie ISCED 3. Na poziomie ISCED 2 następujące Wspólnoty Autonomiczne poszły w ślady Walencji i wprowadziły krajowe egzaminy z języków obcych: Nawarra i Kraj Basków (2009), Estremadura i Murcja (2010) oraz Madryt (2012). Na poziomie ISCED 3 następujące Wspólnoty Autonomiczne poszły w ślady Katalonii i wprowadziły krajowe egzaminy z języków obcych: Wyspy Kanaryjskie (2013) i Kantabria, Estremadura i Madryt (2014).

Austria: Standaryzowany i nastawiony na kompetencje egzamin maturalny akademickich szkół średnich (AHS), do którego przystępują uczniowie klasy 12, został w pełni wdrożony w 2015 r., choć niektóre szkoły licealne wprowadziły go w 2014 r.

Serbia: Brak danych.

W następujących krajach są przeprowadzane egzaminy, które nie zostały przedstawione na Rysunku (patrz Tabela 1 w Załączniku):

Litwa: Zaliczenie sprawności posługiwania się językiem obcym w mowie przez uczniów klas 12 zostało po raz pierwszy przeprowadzone w 2002 r.

Luksemburg: Krajowy egzamin z języka francuskiego oraz krajowy egzamin z języka niemieckiego (ISCED 2) zostały przeprowadzone po raz pierwszy w 2003 r.

Węgry: Dwa kolejne egzaminy krajowe „Ocena języka docelowego” (ISCED 2) zostały przeprowadzone po raz pierwszy w 2013 r.

Słowenia: Egzamin maturalny dla absolwentów szkół zawodowych (uczniowie klas 13.) został po raz pierwszy przeprowadzony w 2002 r.

Liechtenstein: „Internetowy System Testów Adaptacyjnych dla uczniów klas 8.” został wprowadzony w 2006 r.

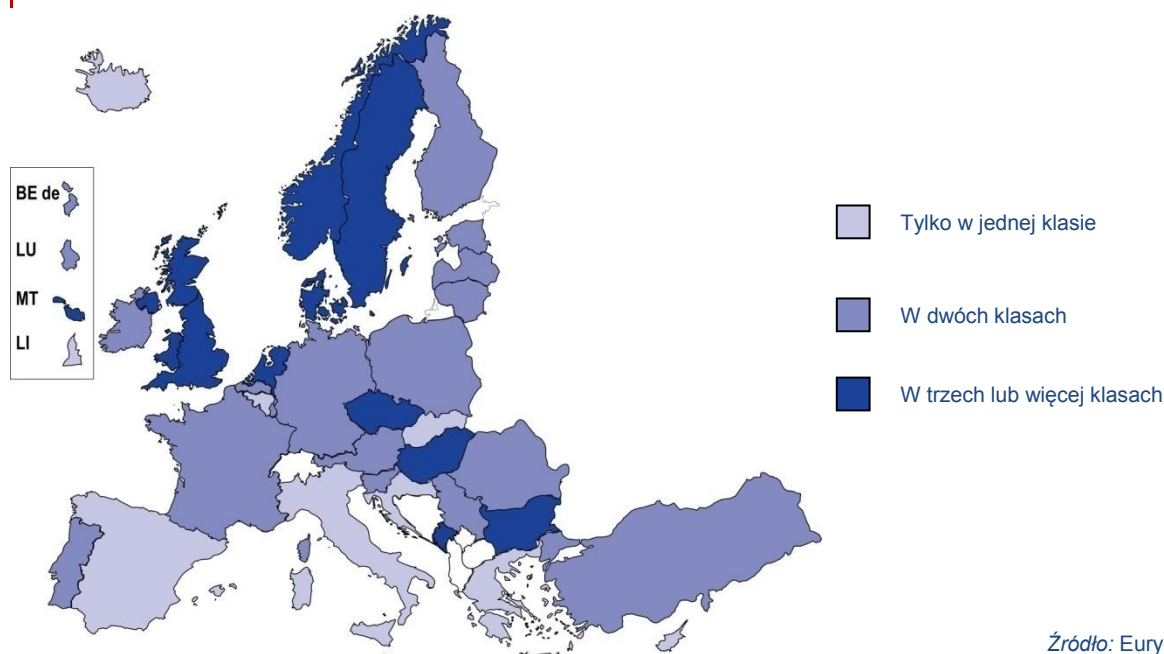
Norwegia: „Egzamin z przedmiotów uwzględnionych w programie nauczania, przedmioty: język angielski i/lub języki obce, poziom I, II lub III” (uczniowie klas 12/13.) został po raz pierwszy przeprowadzony w 2007 r.

W większości krajów przeprowadzane są krajowe egzaminy z języków obcych dla uczniów szkół średnich pierwszego i drugiego stopnia

W Europie, w ogromnej większości krajów/regionów, egzaminy krajowe są organizowane po to, aby przeprowadzić ocenę umiejętności językowych uczniów różnych klas szkół średnich. Większość z nich to egzaminy na poziomie ISCED 2 i 3.

Jak przedstawiono na Rysunku 2, w większości systemów edukacji organizowane są różne egzaminy krajowe dla uczniów przynajmniej dwóch różnych klas szkoły średniej. Nie oznacza to jednak, że każdy uczeń musi przystępować do wszystkich egzaminów organizowanych w ramach systemu edukacji, ponieważ egzaminy mogą być kierowane do różnych populacji uczniów. Około jedna czwarta systemów edukacji organizuje krajowe egzaminy z języków obcych tylko dla uczniów jednej klasy, podczas gdy w kilkunastu systemach edukacji egzaminy dotyczą uczniów trzech lub więcej klas.

Rysunek 2: Liczba klas (roczników), w których organizowane są krajowe egzaminy z języków obcych na poziomie ISCED 2 i 3, 2014/15

Źródło: Eurydice.

Objaśnienie

Rysunek przedstawia liczbę klas, w których organizowane są egzaminy krajowe. W przypadku krajów, w których do egzaminu mogą przystępować uczniowie różnych klas, uznaje się, że egzamin jest organizowany tylko raz.

W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Hiszpania: Do egzaminu przystępują uczniowie klas 8. (ISCED 2) w następujących Wspólnotach Autonomicznych: Walencja, Murcja, Nawarra i Kraj Basków oraz klas 10. (ISCED 3) na Wyspach Kanaryjskich, w Kantabrii i Katalonii. Natomiast w Estremadurze i Madrycie uczniowie przystępują do egzaminu zarówno w klasie 8., jak i w 10.

Luksemburg: Do „egzaminów krajowych z języka angielskiego” organizowanych na poziomie ISCED 2 przystępują uczniowie klas 9. techników i uczniowie klas 8. szkół ogólnokształcących.

Szwecja: Na poziomie ISCED 3 przeprowadzane są różne egzaminy z różnych języków i na różnych poziomach. Egzaminy te organizowane są dla uczniów różnych klas.

Najczęściej stosowaną praktyką jest egzaminowanie uczniów na poziomie ISCED 2 i 3. Natomiast w niektórych krajach uczniowie są egzaminowani tylko na jednym poziomie. W trzech systemach edukacji, gdzie uczniowie są oceniani częściej niż raz w toku jednego lub dwóch poziomów edukacji, egzaminy są organizowane na poziomie ISCED 2 (Niemcy, Luksemburg i Serbia), natomiast we Wspólnocie Niemieckojęzycznej Belgii i w Wielkiej Brytanii egzaminy są przeprowadzane na poziomie

ISCED 3. W systemach edukacji, gdzie uczniowie przystępują do egzaminów tylko w jednej klasie (Grecja, Chorwacja, Włochy, Cypr i Słowacja), egzaminy te są organizowane na poziomie ISCED 3.

Większość krajowych egzaminów językowych to egzaminy wysokiej stawki

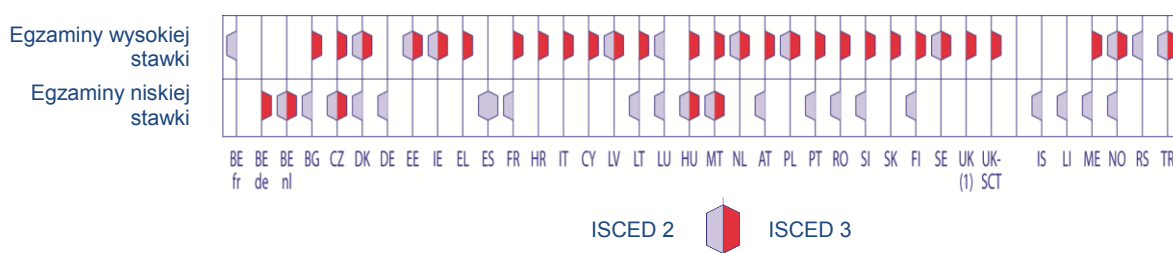
Egzaminy krajowe z języków obcych są przeprowadzane z wielu różnych powodów, które w niniejszym raporcie zostały podzielone na dwie główne kategorie.

W pierwszej grupie uwzględniono krajowe egzaminy, które stanowią podsumowanie osiągnięć uczniów na koniec roku szkolnego lub etapu edukacji, przed podjęciem formalnych decyzji o przyszłej edukacji. Na podstawie wyników takich egzaminów wystawiane są świadectwa lub podejmowane ważne decyzje dotyczące promocji ucznia do klasy programowo wyższej, jego przejścia na kolejny etap kształcenia, podziału uczniów na grupy według ich zdolności akademickich, rekrutacji na studia itd. Testy uwzględnione w tej grupie noszą nazwę „**egzaminów wysokiej stawki**” lub egzaminów doniosłych.

Głównym celem drugiej grupy egzaminów jest ocena działania systemu edukacji jako całości lub pracy szkół, czy też wyników indywidualnych uczniów, aby na ich podstawie podjąć działania naprawcze. Takie testy nie mają formalnych konsekwencji dla przechodzenia uczniów na kolejny etap kształcenia i dlatego często mówi się o nich jako o „**egzaminach/ testach niskiej stawki**” lub egzaminach powszednich.

Nawet jeśli główny cel przeprowadzenia krajowego egzaminu językowego jest określony, należy pamiętać, że egzaminy te często mają również inne zadania, które mieszczą się w dwóch głównych kategoriach. Na przykład wyniki egzaminów, które głównie służą celom podejmowania decyzji o przechodzeniu uczniów na kolejny etap kształcenia często stosowane są również do monitorowania systemu edukacji lub poszczególnych szkół (Komisja Europejska/EACEA/Eurydice, 2009, s. 24). Ten szczegółowy aspekt nie jest jednak brany pod uwagę w niniejszym raporcie. Natomiast w odniesieniu do wykorzystania wyników egzaminów wysokiej stawki, skoncentrowano się głównie na przechodzeniu uczniów na kolejny etap kształcenia, jak przedstawiono poniżej.

Rysunek 3: Rozkład egzaminów wysokiej i niskiej stawki w poszczególnych krajach, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15

Źródło: Eurydice.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Objaśnienie

„Egzaminy wysokiej stawki” są wykorzystywane do celów podejmowania decyzji dot. przechodzenia uczniów na kolejny etap edukacji, w tym do wydawania świadectw, wczesnego podziału uczniów wg ich umiejętności akademickich na poziomie ISCED 2 lub 3 (kierowanie uczniów na odpowiednią ścieżkę lub do programu kształcenia) lub rekrutacji uczniów na studia/do instytucji szkolnictwa wyższego.

„Egzaminy niskiej stawki” nie mają formalnych konsekwencji dla przechodzenia uczniów na kolejny etap kształcenia. Ich głównym celem jest ocena działania systemu edukacji jako całości lub pracy szkół, czy też wyników indywidualnych uczniów, aby na ich podstawie, w miarę potrzeb, zmodyfikować politykę, przeprowadzić ewaluację pracy i podjąć działania naprawcze w zakresie nauczania i uczenia się.

W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie. Aby uzyskać dalsze informacje nt. głównych celów każdego krajowego egzaminu językowego, patrz Tabela 2 i 3 w Załączniku.

Jak przedstawiono na Rysunku 3, w niemal wszystkich krajach organizowane są krajowe egzaminy z języków obcych, które mają wpływ na przechodzenie uczniów na kolejne etapy kształcenia. W 16 krajach lub regionach organizowane są tylko tego typu egzaminy. Dla porównania, w mniejszej liczbie krajów organizowane są krajowe egzaminy niskiej stawki. Egzaminy tego typu są realizowane w nieco więcej niż połowie krajów/regionów, a jako wyłączny typ egzaminu przeprowadzane są tylko

w Belgii (Wspólnota Niemieckojęzyczna i Flamandzka), Niemczech, Hiszpanii, Islandii i Liechtensteinie. W Belgii (Wspólnota Niemieckojęzyczna) planowane jest wprowadzenie w latach 2017-2019 krajowych egzaminów językowych mających na celu certyfikację osiągnięć uczniów, zgodnie z nową koncepcją rozwoju regionalnego, obowiązującą od maja 2015 r.

Analizując wszystkie egzaminy krajowe objęte niniejszym raportem (patrz Tabela 1 w Załączniku), możemy stwierdzić, że krajowe egzaminy z języków obcych wysokiej stawki przeważają liczbą nad egzaminami niskiej stawki, które nie mają formalnych konsekwencji dla przechodzenia uczniów na kolejny etap kształcenia. W istocie niemal dwie trzecie egzaminów można sklasyfikować jako egzaminy wysokiej stawki, natomiast egzaminy niskiej stawki stanowią niewiele więcej niż jedna trzecia krajowych egzaminów językowych.

Egzaminy wysokiej stawki w przeważającej mierze są przeprowadzane na poziomie ISCED 3. Blisko trzy czwarte egzaminów tego typu jest organizowanych na tym poziomie, natomiast trzy czwarte egzaminów niskiej stawki jest przeprowadzanych na poziomie ISCED 2. Niemniej jednak w dziewięciu krajach (Dania, Estonia, Irlandia, Łotwa, Holandia, Polska, Szwecja, Norwegia i Turcja), egzaminy językowe wysokiej stawki są organizowane zarówno na poziomie ISCED 2, jak i ISCED 3. W Belgii (Wspólnota Francuska), Luksemburgu i Serbii egzaminy są przeprowadzane wyłącznie na poziomie ISCED 2. Egzaminy niskiej stawki są organizowane zarówno na poziomie ISCED 2, jak i ISCED 3 w pięciu krajach lub regionach; w Belgii (Wspólnota Flamandzka), Republice Czeskiej, Hiszpanii, na Węgrzech i Malcie. Natomiast we Wspólnocie Niemieckojęzycznej Belgii egzaminy niskiej stawki są organizowane tylko na poziomie ISCED 3

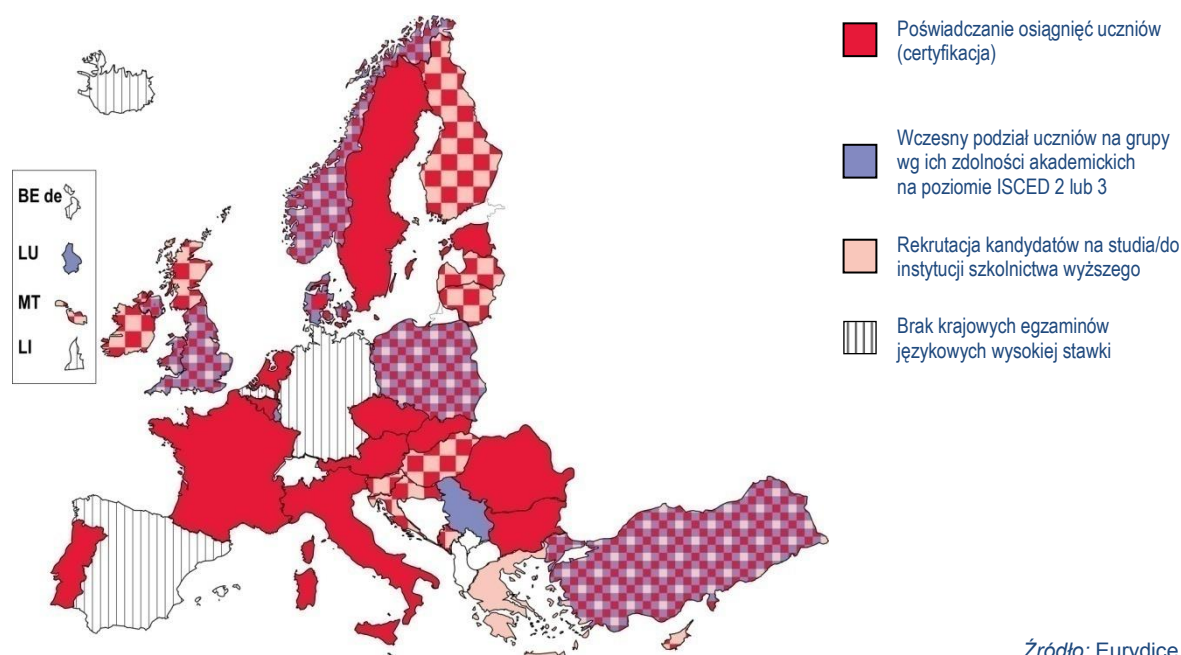
Wyniki egzaminów wysokiej stawki są często stosowane jako podstawa certyfikacji

W przypadkach, gdzie wyniki krajowych egzaminów językowych mają wpływ na przechodzenie uczniów na kolejny etap kształcenia (patrz Rysunek 3), niemal zawsze stanowią one podstawę dla świadectw wystawianych na koniec szkoły średniej pierwszego lub drugiego stopnia. Świadectwa potwierdzają ukończenie poziomu, a czasem etapu kształcenia i zazwyczaj uprawniają do przejścia na kolejny poziom. Znaczenie wyników krajowych egzaminów językowych dla przyznawania świadectw jest różne w poszczególnych krajach i uzależnione od kultury oceniania uczniów. Na przykład rezultaty egzaminu mogą być brane pod uwagę w połączeniu z oceną pracy ucznia i ocenami uzyskanymi w ciągu roku szkolnego, lub z wynikami wewnętrznego egzaminu końcowego. Wyniki egzaminu krajowego mogą czasem stanowić wyłączną podstawę dla oceny wystawionej na świadectwie ⁽⁹⁾.

⁽⁹⁾ Aby uzyskać dalsze informacje nt. form oceniania uczniów, na podstawie których wystawiane są świadectwa na koniec etapu kształcenia na poziomie ISCED 2 i 3, patrz Komisja Europejska/EACEA/Eurydice, 2012a, ss. 163-168.

Rysunek 4: Wykorzystanie wyników krajowych egzaminów językowych wysokiej stawki w odniesieniu do przechodzenia uczniów na kolejny etap kształcenia, poziom ISCED 2 i/lub 3, 2014/15

Źródło: Eurydice.

Objaśnienie

Na podstawie wyników egzaminów wysokiej stawki podejmowane są ważne decyzje dotyczące przechodzenia uczniów na kolejny etap kształcenia, w tym wystawiane są świadectwa, ma miejsce wczesny podział uczniów na grupy według ich zdolności akademickich na poziomie ISCED 2 lub 3 (kierowanie uczniów na odpowiednią ścieżkę lub do programu kształcenia), czy też przyjęcie na studia. To ostatnie odnosi się do scentralizowanych systemów edukacji, gdzie poza wymogiem ukończenia szkoły średniej drugiego stopnia, decydujące są wyniki krajowych egzaminów językowych organizowanych na poziomie ISCED 3⁽¹⁰⁾.

W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie. W zależności od kraju, egzaminy wysokiej stawki mogą być organizowane na poziomie ISCED 2 lub 3, lub na obu poziomach. Aby uzyskać dalsze informacje nt. poziomów ISCED i wpływie wyników krajowych egzaminów językowych wysokiej stawki na przechodzenie uczniów na kolejny etap kształcenia w poszczególnych krajach, patrz Tabela 2 w Załączniku.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Luksemburg: Wykorzystanie rezultatów „egzaminów krajowych” z języka angielskiego, francuskiego i niemieckiego do celów kierowania uczniów na odpowiednią ścieżkę kształcenia na poziomie ISCED ma zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do uczniów technicznych szkół średnich pierwszego stopnia.

Szwecja: Wyniki „egzaminów krajowych” są wykorzystywane do celów całościowej oceny dokonywanej przez nauczycieli i oceny końcowej, jednak nie są podawane na świadectwach.

W pięciu krajach, gdzie rezultaty krajowych egzaminów językowych są wykorzystywane do celów certyfikacji, mają one również wpływ na wczesny podział uczniów na grupy wg ich zdolności akademickich na poziomie ISCED 3. Dlatego oceny uczniów z egzaminów krajowych przeprowadzanych na koniec szkoły średniej pierwszego stopnia (Polska i Turcja) lub na poziomie ISCED 3 (Wielka Brytania – Anglia, Walia i Irlandia Północna), stanowią podstawę dla kierowania uczniów na odpowiednią ścieżkę lub do programu kształcenia na poziomie szkolnictwa średniego drugiego stopnia. W Norwegii oceny te mają wpływ na przyjęcie do programów dalszego kształcenia, jeżeli kandydatów jest więcej niż dostępnych miejsc.

Wyniki krajowych egzaminów językowych mogą również mieć wpływ na przechodzenie uczniów na kolejny etap kształcenia z punktu widzenia dostępu do ścieżek edukacyjnych na poziomie ISCED 2 lub 3, nawet jeśli nie są one uwzględnione na świadectwach. W Luksemburgu rezultaty „egzaminów krajowych” z języka angielskiego, francuskiego i niemieckiego mają wpływ na kierowanie uczniów

⁽¹⁰⁾ Wymogi przyjęcia do szkół wyższych: Patrz opisy krajowych systemów edukacji (Rozdział 7) na stronie internetowej Eurydice (<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Countries>).

technicznych szkół średnich pierwszego stopnia na odpowiednią ścieżkę kształcenia na poziomie ISCED 3. W Serbii wyniki egzaminów krajowych dla uczniów klas 6. i 8. decydują o przyjęciu do klas dwujęzycznych lub gimnazjów i klas filologicznych.

W 14 krajach (patrz Rysunek 4), oceny z krajowych egzaminów językowych na poziomie ISCED 3, wykorzystywane do celów certyfikacji, mają wpływ na dostęp do dalszych ścieżek i na wybór programów kształcenia. Ponadto w Grecji absolwenci szkół średnich drugiego stopnia muszą zdać „egzamin z języka obcego nowożytnego”, aby uzyskać dostęp na wybrane fakultety szkół wyższych, pomimo tego, że wyniki tego egzaminu nie są brane pod uwagę przy wystawianiu świadectw ukończenia szkoły średniej drugiego stopnia.

Wyniki połowy językowych egzaminów niskiej stawki są wykorzystywane zarówno na poziomie szkoły, jak i systemu edukacji

Egzaminy niskiej stawki mają głównie na celu przedstawienie obiektywnego obrazu osiągnięć uczniów i wprowadzenie usprawnień w zakresie nauczania i uczenia się. Natomiast uzyskane informacje są wykorzystywane na różnych poziomach: przez osoby odpowiedzialne za tworzenie polityki na poziomie całego systemu edukacji, na poziomie szkoły przez dyrektorów, nauczycieli lub nawet przez samych uczniów i ich rodziców.

Około dwie trzecie językowych egzaminów niskiej stawki przeprowadzanych jest w celu monitorowania ogólnej skuteczności systemu edukacji. Wyniki egzaminów są wykorzystywane do porównania osiągnięć określonej kohorty uczniów z obowiązującymi celami programu nauczania i do podejmowania stosownych decyzji w zakresie krajowej polityki oświatowej, szczególnie w odniesieniu do modyfikacji programów nauczania języków obcych.

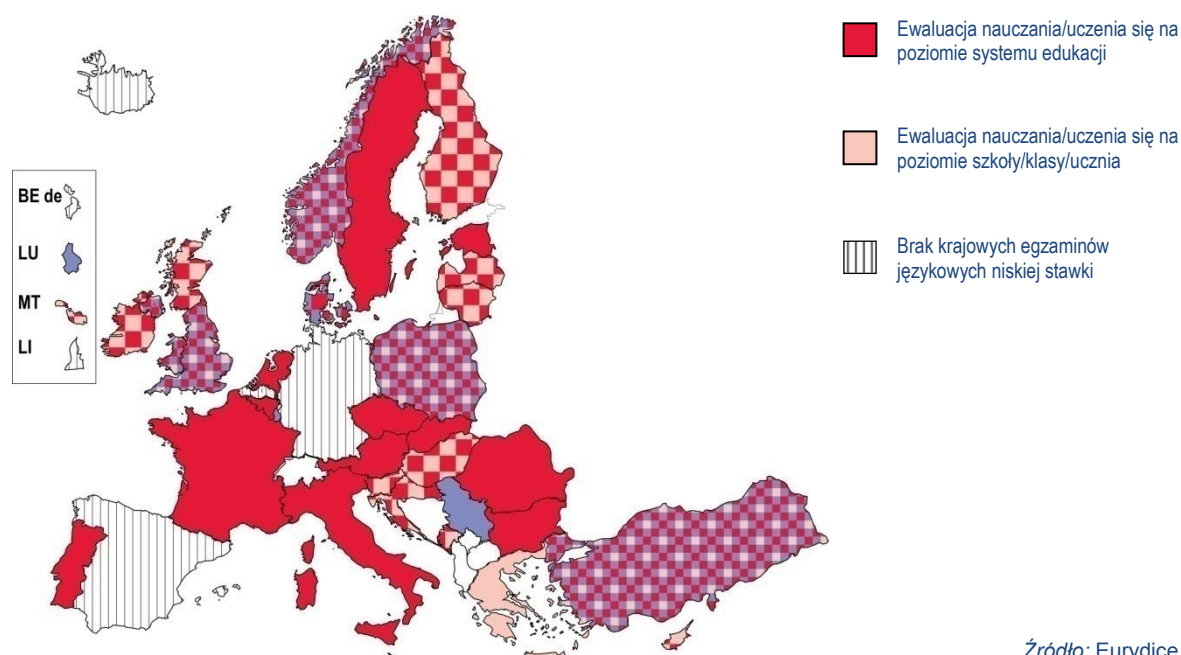
Egzaminy niskiej stawki organizowane w Belgii (Wspólnota Niemieckojęzyczna), Bułgarii, Francji, Luksemburgu („standaryzowane egzaminy”) i Islandii mają wyłącznie na celu monitorowanie systemu edukacji. W krajach tych nie są przedstawiane nauczycielom informacje zwrotne nt. poziomu, jaki osiągnęła klasa lub szkoła. Co zaskakujące, egzaminy krajowe organizowane wyłącznie w celu monitorowania całego systemu edukacji nie zawsze opierają się na próbie uczniów. W Belgii (Wspólnota Niemieckojęzyczna) i Francji do egzaminów organizowanych w celach monitoringowych przystępuje tylko próba uczniów, natomiast w Bułgarii ⁽¹¹⁾, Luksemburgu i Islandii przystępują do nich uczniowie z całego kraju.

W kilkunastu krajach egzaminy z języków obcych są stosowane do celów monitorowania całego systemu edukacji oraz, jednocześnie, do wprowadzania usprawnień na poziomie szkoły. Takie egzaminy, do których przystępuje próba uczniów, są organizowane w Belgii (Wspólnota Flamandzka), Republice Czeskiej, Niemczech („Krajowe badanie oceniające naukę języków obcych”), Słowenii i Finlandii. Ponadto w Hiszpanii, na Węgrzech, w Austrii, Portugalii, Czarnogórze, Liechtensteinie („Egzaminy standaryzowane o zdefiniowanej treści”) i Norwegii, wyniki krajowych egzaminów językowych, do których przystępuje cała populacja uczniów również są wykorzystywane zarówno na poziomie systemu edukacji, jak i na poziomie szkoły.

⁽¹¹⁾ W Bułgarii do „krajowego egzaminu zewnętrznego” przystępują wszyscy uczniowie klas 7. oraz wszyscy uczniowie szkół ogólnokształcących i zawodowych uczestniczący w intensywnych zajęciach językowych w klasie 8.

Rysunek 5: Główne sposoby wykorzystania wyników krajowych egzaminów językowych niskiej stawki, poziom ISCED 2 i/lub 3, 2014/15

Źródło: Eurydice.

Objaśnienie

Egzaminy niskiej stawki nie mają formalnych konsekwencji dla przechodzenia uczniów na kolejny etap kształcenia. Ich głównym celem jest ocena działania systemu edukacji jako całości lub pracy szkół, czy też wyników indywidualnych uczniów, aby na ich podstawie, w miarę potrzeb, zmodyfikować politykę, przeprowadzić ewaluację i podjąć działania naprawcze w zakresie nauczania/uczenia się

Pola oznaczone kratką oznaczają dwie sytuacje:

- wyniki jednego egzaminu niskiej stawki przeprowadzanego w danym kraju są stosowane do celów ewaluacji nauczania/uczenia się na poziomie systemu edukacji oraz na poziomie szkoły/klasy/ucznia,
- wyniki dwóch lub więcej egzaminów niskiej stawki przeprowadzanych w danym kraju są stosowane do celów ewaluacji nauczania/uczenia się na poziomie systemu edukacji lub na poziomie szkoły/klasy/ucznia.

W zależności od kraju, egzaminy niskiej stawki są przeprowadzane na poziomie ISCED 2 lub 3, lub na obu poziomach.

Aby uzyskać pełne informacje nt. poziomów ISCED, na których organizowane są egzaminy niskiej stawki w każdym kraju i nt. wykorzystania wyników każdego egzaminu językowego niskiej stawki, patrz Tabela 3 w Załączniku.

W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Niemcy: Landy są odpowiedzialne za organizację i przeprowadzanie egzaminów VERA. W każdym landzie obowiązują odrębne przepisy dot. przedstawiania informacji zwrotnych w zakresie wyników.

Liechtenstein: Informacje przedstawione na Rysunku dotyczą „Egzaminów standaryzowanych o zdefiniowanej treści”, podczas gdy wyniki testów w ramach „Internetowego Systemu Testów Adaptacyjnych” są wykorzystywane tylko na poziomie szkoły, klasy i ucznia.

W siedmiu krajach wymienionych poniżej przeprowadzane są egzaminy, które nie są wykorzystywane do celów monitorowania systemu edukacji jako całości, ponieważ ich wyniki nie są agregowane na poziomie krajowym. Wyniki tych egzaminów są wykorzystywane na niższych poziomach (ucznia, klasy, szkoły, władz lokalnych).

- W Danii grupy docelowe „egzaminu krajowego” to nauczyciele, dyrektorzy szkół, rodzice i gminy.
- W Niemczech nauczyciele wykorzystują informacje o wynikach uczniów osiągniętych w ramach „egzaminów porównawczych VERA” w cyklu rozwojowym mającym na celu podniesienie jakości nauczania w klasie.
- Na Litwie szkoły wykorzystują wyniki „Standaryzowanego egzaminu z języków obcych” na poziomie ucznia, klasy i całej szkoły.

- W Luksemburgu, w ogólnokształcących szkołach średnich pierwszego stopnia, „egzaminy krajowe” są głównie wykorzystywane do celów diagnostycznych i oceny uczniów w zakresie indywidualnych kompetencji.
- Na Malcie szkoły przesyłają rodzicom wyniki „Dorocznych egzaminów dla uczniów szkół średnich”, informując ich w ten sposób o postępach uczniów.
- W Rumunii wyniki „Krajowej ewaluacji programu nauczania w obszarze języków i komunikacji” zapisywane są w portfolioch uczniów i wykorzystywane przez nauczycieli w celu opracowywania indywidualnych planów uczenia się i doradztwa na rzecz uczniów.
- W Liechtensteinie wyniki testów w ramach „Internetowego Systemu Testów Adaptacyjnych” są wykorzystywane do celów zarządzania zapewnianiem jakości w szkole i identyfikacji potrzeb edukacyjnych poszczególnych uczniów.

Krajowe egzaminy z języków obcych są przeważnie przeprowadzane na koniec etapu kształcenia

W połowie krajów/regionów w Europie wszystkie krajowe egzaminy językowe organizowane są w ostatniej klasie etapu kształcenia lub na koniec okresu obowiązkowego kształcenia. W blisko połowie krajów/regionów egzaminy te są połączone z egzaminami organizowanymi w trakcie nauki na danym etapie kształcenia. Tylko w kilku przypadkach wszystkie egzaminy krajowe są przeprowadzane w trakcie etapu kształcenia, a nie na jego zakończenie.

Termin, w jakim organizowane są egzaminy krajowe, bez względu na to, czy są to egzaminy przeprowadzane w trakcie czy na koniec etapu kształcenia, zazwyczaj jest uzależniony od celu, w jakim prowadzi się egzaminy. Egzaminy wysokiej stawki (patrz Rysunek 4), które mają wpływ na przechodzenie uczniów na kolejny etap kształcenia zazwyczaj są organizowane na koniec etapu kształcenia. Egzaminy niskiej stawki (patrz Rysunek 5), które są głównie wykorzystywane do celów monitorowania jakości nauczania/uczenia się, mogą być organizowane w trakcie lub na koniec etapu kształcenia.

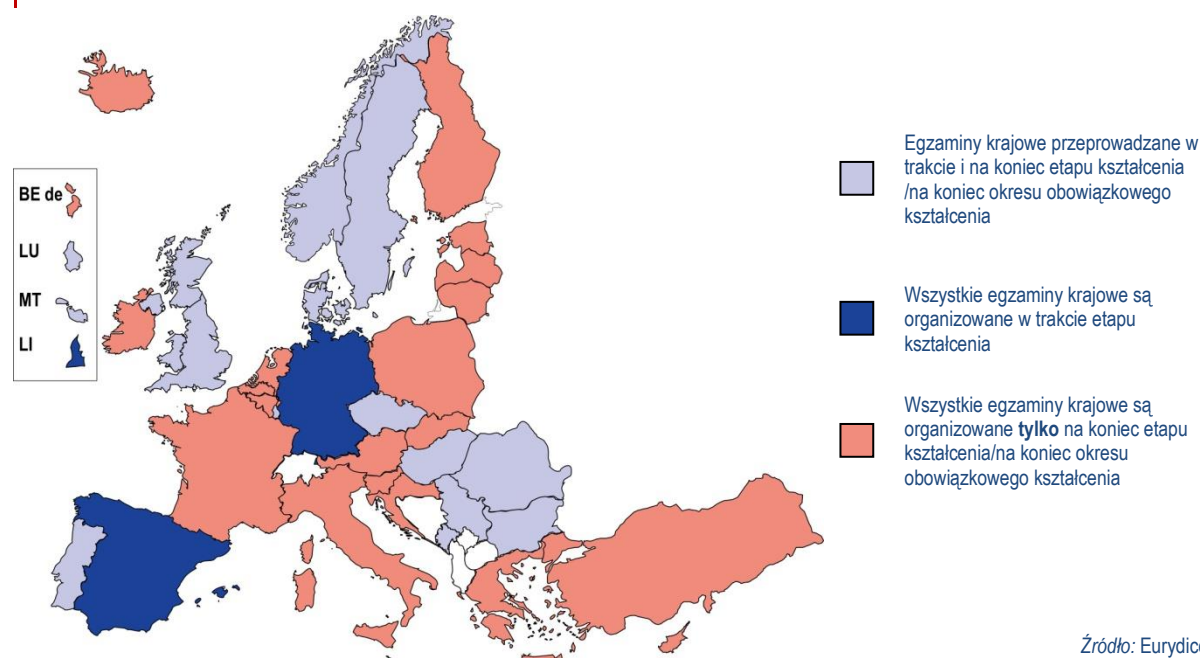
Dane pokazują, że w ogromnej większości przypadków egzaminy wysokiej stawki są organizowane na koniec etapu kształcenia lub na koniec okresu obowiązkowego kształcenia – zazwyczaj na poziomie ISCED 3. Na tym poziomie programy kształcenia na ogół są bardziej elastyczne i w rezultacie krajowe egzaminy wysokiej stawki, szczególnie w krajach Europy północnej, niekoniecznie są organizowane na koniec etapu kształcenia:

- Dania – uczniowie przystępują do „Egzaminów na zakończenie szkoły średniej drugiego stopnia” w klasie 11, 12 lub 13, czyli w ostatniej klasie ogólnokształcącej szkoły średniej drugiego stopnia.
- Portugalia – do „Krajowego egzaminu na zakończenie kształcenia średniego” przystępują uczniowie klas 11, co ma miejsce na rok przed zakończeniem kształcenia na poziomie ISCED 3.
- Wielka Brytania (Szkocja) – do egzaminu „Krajowe 5” mogą przystąpić uczniowie klasy 11., 12. lub 13. i do egzaminu „Wyższy” uczniowie klasy 12. lub 13. (klasa 13. to ostatnia klasa na poziomie ISCED 3).
- Wielka Brytania (Anglia, Walia i Irlandia Północna) – egzamin „Ogólne świadectwo kształcenia średniego, poziom zaawansowany wstępny (AS)” jest organizowany dla uczniów klas 12. (klas 13. w Irlandii Północnej), na rok przed ukończeniem kształcenia na poziomie ISCED 3;
- Szwecja – do „egzaminu krajowego” mogą przystąpić uczniowie klas 10., 11. lub 12, czyli na poziomie ISCED 3;
- Norwegia – do „Egzaminów z przedmiotów uwzględnionych w podstawie programowej – język angielski” przystępują uczniowie klas 12., realizujący programy kształcenia zawodowego oraz

uczniowie klas 11., realizujący programy ogólnokształcące, i nie są to ostatnie klasy w ramach tych programów.

W przypadku egzaminów niskiej stawki sytuacja jest bardziej zróżnicowana i w pewnym zakresie uzależniona od celu egzaminu. W przypadkach, gdzie egzaminy służą jedynie celom monitorowania systemu edukacji, niemal wszystkie testy są przeprowadzane na koniec poziomu kształcenia lub na koniec okresu obowiązkowego kształcenia. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku wszystkich egzaminów niskiej stawki organizowanych w Belgii (Wspólnota Niemieckojęzyczna), Francji, Luksemburgu i Islandii. W Bułgarii do „krajowego egzaminu zewnętrznego” przystępują uczniowie klas 7. i 8. w trakcie i na koniec etapu kształcenia. Pozostałe egzaminy niskiej stawki, bez względu na poziom kształcenia i bez względu na to, czy są przeprowadzane w celu monitorowania systemu edukacji czy też postępów indywidualnych uczniów, częściej są organizowane w trakcie etapu kształcenia.

Rysunek 6: Terminy przeprowadzania krajowych egzaminów językowych na poziomie ISCED 2 i 3, 2014/15

Objaśnienie

W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Luksemburg: Nie wszyscy uczniowie przystępują do „krajowego egzaminu z języka angielskiego” na poziomie ISCED 2 na koniec etapu kształcenia – tylko uczniowie techników przystępują do egzaminu w klasie 9. Uczniowie szkół ogólnokształcących przystępują do niego w klasie 8. Dlatego egzamin ten nie został sklasyfikowany jako 'organizowany tylko na koniec etapu kształcenia'.

Finlandia: Terminy przeprowadzania egzaminów są ustalane raz na pięć lat w Planie Ewaluacji Ministerstwa Edukacji i Kultury. Informacje przedstawione na mapie dotyczą sytuacji w roku szkolnym 2014/15.

Około dwóch trzecich krajowych egzaminów językowych skierowanych jest do wszystkich uczniów, ale tylko połowa z nich jest obowiązkowa

Grupy docelowe, jakich dotyczą krajowe egzaminy z języków obcych są różne w poszczególnych krajach. Mogą to być wszyscy uczniowie danych klas lub na danym etapie kształcenia. Mogą to być tylko uczniowie realizujący programy kształcenia językowego. Egzaminy mogą też dotyczyć tylko próby uczniów. Co więcej, egzaminy krajowe mogą być obowiązkowe lub opcjonalne.

Krajowe egzaminy z języków obcych, do których przystępują wszyscy uczniowie

Niemal we wszystkich krajach/regionach przynajmniej jeden krajowy egzamin językowy jest organizowany na poziomie szkoły średniej i przystępują do niego wszyscy uczniowie danej klasy lub na danym etapie kształcenia (patrz Rysunek 7). W zależności od systemu edukacji może to oznaczać, że egzaminy dotyczą wszystkich uczniów, zarówno szkół ogólnokształcących, jak i zawodowych, lub wszystkich uczniów w jednym z dwóch sektorów edukacji. Na przykład jeżeli testom poddawani są uczniowie określonej klasy (rocznika), to tylko w czterech krajach - w Hiszpanii, na Malcie, w Austrii i Finlandii – są to tylko uczniowie szkół/ścieżek ogólnokształcących, z wyłączeniem szkół/ścieżek zawodowych. Natomiast nie oznacza to, że uczniowie szkół/ścieżek zawodowych nie są poddawani ocenie w zakresie znajomości języków obcych, ponieważ takie testy mogą być organizowane na poziomie samej szkoły.

Natomiast egzaminy krajowe skierowane do wszystkich uczniów niekoniecznie są obowiązkowe dla wszystkich. W blisko połowie krajów egzaminy te są opcjonalne i są egzaminami wysokiej stawki, tylko z trzema wyjątkami: Luksemburg („egzaminy krajowe” z języka angielskiego, francuskiego lub niemieckiego dla uczniów ogólnokształcących szkół średnich pierwszego stopnia), Litwa („Standaryzowany egzamin z języków obcych”) i Czarnogóra („Ocena wiedzy na koniec trzeciego cyklu kształcenia”).

Poniżej wyszczególniono trzy główne przypadki, w jakich krajowe egzaminy z języków obcych skierowane do wszystkich uczniów są opcjonalne. Po pierwsze, języki obce mogą być uwzględnione na liście przedmiotów fakultatywnych, z których uczniowie wybierają przedmioty, z jakich będą oceniani. Po drugie, przeprowadzane są egzaminy krajowe specjalnie dla uczniów, którzy chcą kontynuować naukę w ramach specjalizacji językowej w szkole lub na studiach. Po trzecie, krajowe egzaminy z języków obcych mogą być opcjonalne tylko w niektórych przypadkach, np. w przypadku uczniów realizujących określoną ścieżkę kształcenia.

W następujących krajach przeprowadzane są egzaminy krajowe, w ramach których języki obce są przedmiotem fakultatywnym, który uczniowie mogą wybrać lub nie:

- Estonia – w ramach „Egzaminów na koniec szkoły podstawowej uwzględniających standaryzowane zadania”, uczniowie klas 9. muszą przystąpić do następujących trzech egzaminów: z języka estońskiego, matematyki i przedmiotu obieralnego przez ucznia, jakim może być język obcy;
- Bułgaria, Litwa i Czarnogóra – w ramach egzaminu dojrzałości zdający mogą wybrać języki obce jako jedną z opcji. Jednak na Litwie, w ramach reform, planowane jest wprowadzenie do roku 2017/18 obowiązkowych krajowych egzaminów językowych na koniec poziomu ISCED 2 (klasa 10);
- Republika Czeska – „egzamin maturalny (część wspólna)”, do którego przystępują uczniowie klas 13., obejmuje dwa testy: język czeski i literaturę, które są obowiązkowe, oraz drugi obowiązkowy przedmiot, gdzie uczniowie mają do wyboru języki obce lub matematykę;
- Portugalia – w ramach „krajowego egzaminu na zakończenie kształcenia średniego”, do którego przystępują uczniowie klas 11., możliwy jest wybór pomiędzy językami obcymi a innymi przedmiotami.

Egzaminy krajowe, do których przystępują wyłącznie uczniowie, którzy chcą studiować na określonych wydziałach specjalizujących się w nauczaniu języków obcych, to na przykład „Egzaminy z języków nowożytnych” i „Egzamin plasujący dla abiturientów 5”, do których przystępują uczniowie klas 12. w Grecji i Turcji. Podobnie w Serbii, jedynie uczniowie klas 6. i 8., którzy chcą ubiegać się o przyjęcie do programów dwujęzycznych lub do „filologicznych” szkół średnich przystępują do odpowiednich egzaminów wstępnych z języków obcych.

Krajowe egzaminy z języków obcych mogą być opcjonalne w niektórych przypadkach w Estonii, Chorwacji i Luksemburgu, co jest uzależnione od ścieżki edukacyjnej wybranej przez ucznia. „Zewnętrzne egzaminy końcowe” w Estonii i „Państwowy egzamin maturalny” w Chorwacji są

obowiązkowe dla uczniów ogólnokształcących szkół średnich drugiego stopnia, lecz są opcjonalne dla uczniów szkół zawodowych. Natomiast w Luksemburgu uczniowie klas 9. technicznych szkół średnich pierwszego stopnia są zobowiązani przystąpić do „krajowego egzaminu z języka angielskiego”, który jest opcjonalny dla uczniów klas 8. szkół ogólnokształcących.

Na Malcie to, czy egzamin jest obowiązkowy, czy nie jest uzależnione od języka, z jakiego organizowany jest egzamin. Na przykład krajowe egzaminy z języków obcych wysokiej stawki są obowiązkowe w przypadku języka angielskiego, natomiast są opcjonalne w przypadku innych języków. Ponadto na Litwie to szkoły decydują, czy „Standaryzowany egzamin z języków obcych” przeprowadzany w klasie 10. jest obowiązkowy, czy nie.

W Polsce możemy znaleźć kolejny przykład krajowych egzaminów językowych, które w określonych sytuacjach mogą być opcjonalne. Egzamin gimnazjalny z języka obcego przeprowadzany w klasie 9. jest obowiązkowy na poziomie podstawowym w przypadku uczniów, którzy rozpoczęli naukę języka na poziomie ISCED 2 (jednak jeśli chcą, mogą przystąpić do tego egzaminu na poziomie rozszerzonym) oraz na poziomie rozszerzonym dla uczniów, którzy kontynuowali na poziomie ISCED 2 naukę języka rozpoczętą na poziomie ISCED 1. W przypadku uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego z języka obcego (przeprowadzanego na poziomie podstawowym, rozszerzonym i dwujęzycznym) w klasie 12/13, obowiązek dotyczy egzaminu na poziomie podstawowym, lecz opcjonalnie uczniowie mogą przystąpić do niego na poziomie rozszerzonym lub dwujęzycznym (w ramach tego samego i/lub innego języka, czy też języków – uczniowie sami decydują, czy przystępują do egzaminu na poziomie rozszerzonym z więcej niż jednego języka).

Krajowe egzaminy z języków obcych skierowane do określonych grup uczniów

Niektóre egzaminy od samego początku są skierowane do określonych grup uczniów, zazwyczaj tych, którzy wybierają ścieżkę kształcenia językowego. Tak jest w przypadku uczniów przystępujących do:

- „Krajowych egzaminów zewnętrznych” organizowanych dla uczniów klas 8. w Bułgarii;
- „Testów akredytacyjnych dla uczniów klas 10. realizujących program CLIL – GESE Exams Trinity College” na wyspach Kanaryjskich i „Integralnej ewaluacji klas dwujęzycznych” w Estremadurze (uczniowie klas 10.) w Hiszpanii;
- „Egzaminów krajowych: Drugi egzamin pisemny”, do których przystępują uczniowie klas 13. we Włoszech;
- „Egzaminu pancypryjskiego” dla uczniów klas 12. na Cyprze;
- „Oceny języka docelowego” dla uczniów klas 6., 8. i 10. na Węgrzech;
- „Ogólnego świadectwa kształcenia średniego (GCSE)”, „Ogólnego świadectwa kształcenia średniego, poziom zaawansowany wstępny (AS)” i „Ogólnego świadectwa kształcenia średniego, poziom zaawansowany (poziom A lub A2)” przeprowadzanych na poziomie ISCED 3 w Wielkiej Brytanii (Anglia, Walia i Irlandia Północna);
- „Krajowe 5”, „Wyższe” i „Wyższe zaawansowane” przeprowadzanych na poziomie ISCED 3 w Wielkiej Brytanii (Szkocja).

Powyższe egzaminy są egzaminami wysokiej stawki, z wyjątkiem tych w Bułgarii, Hiszpanii i na Węgrzech. Niemal wszystkie są obowiązkowe, natomiast istnieją pewne wyjątki. Na Cyprze uczniowie sami decydują, czy przystąpić do „Egzaminu pancypryjskiego” dla uczniów klas 12. W Wielkiej Brytanii (Anglia, Walia i Irlandia Północna) oczekuje się, że uczniowie w wieku powyżej 14 lat, którzy nadal uczą się języków, przystąpią do odpowiedniego egzaminu, natomiast sam egzamin nie jest obowiązkowy.

Egzaminy krajowe, do których przystępuje próba uczniów

Istnieje również grupa egzaminów, które zostały zaprojektowane dla próby uczniów. Ma to miejsce w przypadku wszystkich egzaminów organizowanych w Belgii (Wspólnota Niemieckojęzyczna i Flamandzka (2007; 2012)) i niektórych egzaminów w Republice Czeskiej (2013/14), Niemczech, Francji, Słowenii, Finlandii i Norwegii (patrz Rysunek 7).

Krajowe egzaminy z języków obcych skierowane do próby uczniów to egzaminy niskiej stawki, z wyjątkiem tych przeprowadzanych w Norwegii, gdzie jedna trzecia uczniów klas 10. zostaje wybrana losowo do udziału w egzaminie z języka angielskiego, podczas gdy pozostałe dwie trzecie zostają wylosowane do udziału w egzaminie pisemnym z matematyki lub języka norweskiego w ramach „egzaminu na koniec szkoły średniej pierwszego stopnia”. Na poziomie ISCED 3, uczniowie mogą zostać wylosowani do udziału w egzaminie z języka angielskiego i/lub języków obcych na poziomie I, II lub III w ramach przedmiotów uwzględnionych w podstawie programowej i/lub przedmiotów uwzględnionych w programie nauczania. W przypadku tych egzaminów, przeprowadzanych na poziomie ISCED 3, szkoły pod nadzorem władz lokalnych decydują, z jakich przedmiotów próba uczniów przystępuje do egzaminów.

Egzaminy, do których przystępuje próba uczniów na ogół są obowiązkowe, chociaż w Belgii (Wspólnota Flamandzka), szkoły dobrowolnie uczestniczyły w „Krajowym programie oceny – język francuski: czytanie, słuchanie i pisanie”, jaki został przeprowadzony w 2007 r. wśród uczniów klas 8. oraz w „Krajowym programie oceny – język francuski: słuchanie i mówienie”, jaki został przeprowadzony w 2012 r. wśród uczniów klas 12.

Dane pokazują, że egzaminy skierowane do próby uczniów najczęściej są przeprowadzane z udziałem uczniów na poziomie ISCED 2, choć w kilku przypadkach mogą one być prowadzone na poziomie ISCED 2 i 3 (Belgia (Wspólnota Flamandzka) (2007; 2012), Republika Czeska (2013/14) i Norwegia) lub tylko na poziomie ISCED 3 (Belgia – Wspólnota Niemieckojęzyczna).

W niektórych krajach egzaminy z języków obcych są częściowo przeprowadzane na próbie uczniów, w zależności od ocenianej sprawności. Taka sytuacja ma miejsce w Hiszpanii (Estremadura) i Austrii, gdzie wszyscy uczniowie klas 8. przystępują do egzaminu w zakresie wszystkich sprawności z wyjątkiem mówienia, w jakim to przypadku tylko próba uczniów przystępuje do egzaminu.

Rysunek 7: Liczba egzaminów i populacja przystępujących do nich uczniów, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15

		BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
ISCED 2	Wszyscy	1			1		3	1	1	1		1					1	1	2	2	3
	Niektórzy				1																
	Próba			1		1		1					1								
ISCED 3	Wszyscy				1	1	1		1	1	1	1	1	1			1	1		1	4
	Niektórzy														1	1				1	
	Próba		2	1		1															
		NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK- ENG	UK- WLS	UK- NIR	UK- SCT		IS	LI	ME	NO	RS	TR
ISCED 2	Wszyscy	1	1	1	1	1				1						1	1	2	1	2	1
	Niektórzy																				
	Próba						1		1										1		
ISCED 3	Wszyscy	2	1	1	1	1	1	1	1	1								1			1
	Niektórzy										3	3	3	3							
	Próba																		2		

Źródło: Eurydice.

Objaśnienie

W powyższej tabeli przedstawiono zakres uczniów objętych krajowymi egzaminami językowymi w szkołach średnich pierwszego stopnia (ISCED 2) i drugiego stopnia (ISCED 3). „Wszyscy” odnosi się do uczniów szkół ogólnokształcących i/lub zawodowych, co oznacza, że egzaminy skierowane są tylko do uczniów podążających jedną z dwóch ścieżek kształcenia lub do uczniów z obu ścieżek traktowanych jednakowo. „Niektórzy” oznacza uczniów podążających ścieżką kształcenia, która koncentruje się na nauce języków. „Próba” oznacza wybór reprezentatywnej próby uczniów, która przystępuje do egzaminu.

W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Hiszpania: Do egzaminów dla uczniów klas 8. przystępują wszyscy uczniowie w następujących Wspólnotach Autonomicznych: Estremadura, Murcja, Nawarra, Kraj Basków i Walencja oraz niektórzy uczniowie we Wspólnocie Autonomicznej Madryt. Do egzaminu dla uczniów klas 10. przystępują wszyscy uczniowie we Wspólnocie Autonomicznej Kantabria i Katalonia oraz niektórzy uczniowie we Wspólnocie Autonomicznej Wyspy Kanaryjskie, Estremadura i Madryt.

Holandia: Na Rysunku przedstawiono populację uczniów przystępujących do egzaminu krajowego z języka angielskiego (uczniowie klas 10. VMBO, klas 11. HAVO i klas 12. VWO). Sytuacja jest zróżnicowana, w zależności od wybranej ścieżki kształcenia oraz wybranego drugiego języka obcego.

Szwecja: Na Rysunku przedstawiono populację uczniów przystępujących do obowiązkowego egzaminu krajowego z języka angielskiego. Ponadto szkoły mogą zdecydować o przeprowadzeniu egzaminów krajowych z języka hiszpańskiego, niemieckiego i francuskiego dla uczniów, którzy uczą się jednego z tych języków jako drugiego języka obcego.

W poniższym kraju przeprowadzany jest egzamin, którego nie przedstawiono na Rysunku (patrz Tabela 1 w Załączniku):

Węgry: „Ocena języka docelowego”, do której przystępują tylko niektórzy uczniowie klas 6. i 8.

W niemal wszystkich krajach wprowadzono przynajmniej jeden krajowy egzamin z języka angielskiego na poziomie szkoły średniej

Osoby odpowiedzialne za tworzenie polityki w dziedzinie uczenia się języków oraz za opracowywanie egzaminów są szczególnie zainteresowane informacjami nt. języków, z jakich organizowane są egzaminy w poszczególnych krajach/regionach Europy oraz nt. liczby języków, z jakich organizowane są egzaminy. Odpowiedź na te pytania w dużej mierze jest uzależniona od liczby języków nauczanych w szkołach, co z kolei wynika z położenia geograficznego danego kraju oraz jego charakterystyki społecznej i językowej. Aspekty te są częściowo powiązane ze sobą nawzajem.

Na Rysunku 8 przedstawiono, że w około połowie krajów/regionów egzaminy są przeprowadzane z więcej niż pięciu języków. W większości przypadków egzaminy są organizowane na poziomie ISCED 3. Na Rysunku wykazano, że w większości krajów egzaminy na poziomie ISCED 2 obejmują mniej języków niż te na poziomie ISCED 3. Fakt ten wynika w powiązanych ze sobą przyczyn. Po pierwsze, liczba nauczanych języków jest na ogół większa na poziomie ISCED 3 niż na poziomie ISCED 2 (EACEA/Eurydice, 2012b, s. 48) oraz w związku z tym, że większość egzaminów językowych na poziomie ISCED 3 służy celom certyfikacji, wszystkie języki, jakich uczą się uczniowie powinny, przynajmniej w teorii, zostać poddane ocenie. Po drugie, większość egzaminów krajowych na poziomie ISCED 2 głównie ma na celu ewaluację pracy szkół, indywidualnych uczniów lub systemu edukacji jako całości, która pozwala na wprowadzanie usprawnień w nauczaniu i uczeniu się (patrz Rysunek 3), dlatego nie jest to tak ważne, by wszystkie języki występujące w programach nauczania były poddawane ocenie.

W kilku krajach/regionach (Irlandia, Francja, Wielka Brytania (Anglia, Walia, Irlandia Północna) i Norwegia) przeprowadzane są egzaminy krajowe z dużej liczby języków obcych. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku „egzaminu maturalnego dla uczniów szkół ogólnokształcących i technicznych” klas 12. we Francji, gdzie egzaminy organizowane są z 47 języków. Podobnie krajowe egzaminy z języków obcych dla uczniów klas 12/13 w Norwegii organizowane są z 39 języków, a w Irlandii w ramach „Egzaminu maturalnego” dla uczniów klas 14. z 23 języków. Ponadto egzaminy z 20 języków są dostępne w ramach różnych egzaminów krajowych w Wielkiej Brytanii (Anglia, Walia i Irlandia Północna). Wszystkie wyżej wymienione to egzaminy wysokiej stawki, przeprowadzane na poziomie ISCED 3.

W dziewięciu krajach/regionach egzaminy krajowe są organizowane tylko z jednego języka. We wszystkich przypadkach jest to język angielski, z wyjątkiem Belgii (Wspólnota Niemieckojęzyczna i Flamandzka), gdzie ocenianym językiem jest francuski (jeden z trzech języków urzędowych w Belgii, obok flamandzkiego i niemieckiego), jako że jest on pierwszym nauczonym językiem obcym.

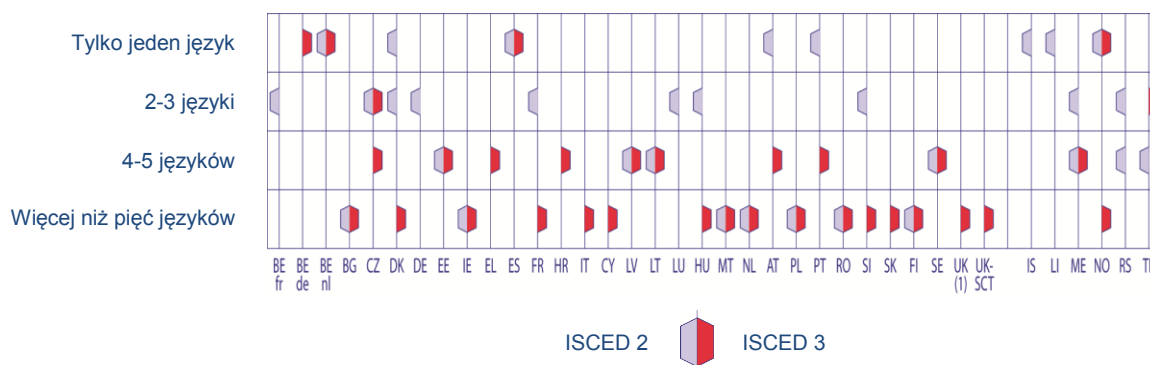
Angielski jest językiem, z którego egzaminy są organizowane najczęściej, zarówno na poziomie ISCED 2, jak i ISCED 3. Krajowe egzaminy z języka angielskiego są organizowane we wszystkich krajach/regionach, z wyjątkiem wyżej wymienionej Belgii (Wspólnota Niemieckojęzyczna i Flamandzka). Natomiast w niektórych krajach/regionach są organizowane egzaminy, które nie obejmują języka angielskiego, jak na przykład „Egzamin z przedmiotów uwzględnionych w podstawie programowej – języki obce” poziom I lub II w Norwegii. W takich przypadkach organizowane są inne egzaminy krajowe na tym samym lub innych poziomach, które sprawdzają umiejętności uczniów w zakresie znajomości języka angielskiego.

Poza angielskim, język francuski, niemiecki, hiszpański, włoski i rosyjski to języki, z których zazwyczaj przeprowadzane są egzaminy krajowe. Języki te są również najczęściej nauczonymi językami obcymi w krajach europejskich (EACEA/Eurydice, 2012b, s. 73). Egzaminy krajowe z języka rosyjskiego są bardziej popularne w krajach Europy wschodniej, podczas, gdy egzaminy z języka hiszpańskiego i włoskiego są częściej spotykane w Europie południowej.

Względy polityczne, historyczne i/lub geograficzne mogą być pomocne w wyjaśnieniu, dlaczego w niektórych krajach organizowane są egzaminy krajowe z rzadziej nauczanych języków. Na przykład w krajach takich, jak Polska i Norwegia przeprowadzane są egzaminy z języków narodowych krajów sąsiadujących (ukraiński i fiński). W niektórych krajach organizowane są egzaminy z języków, jakimi posługują się niedawno utworzone wspólnoty imigrantów, jak również i te o wieloletniej tradycji. Na przykład w Holandii organizowane są egzaminy z języka tureckiego i arabskiego, a w Wielkiej Brytanii z języka chińskiego (mandaryński/kantoński), bengali i urdu. W Norwegii organizowane są egzaminy z języka somalijskiego i urdu.

Rysunek 8: Liczba języków, z których przeprowadzane są egzaminy krajowe, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15

Źródło: Eurydice.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Objaśnienie

Rysunek uwzględnia wszystkie krajowe egzaminy z języków obcych, które mieszczą się w polu zainteresowania niniejszego raportu (patrz Tabela 1 w Załączniku). W przypadku krajów, w których organizowany jest więcej niż jeden egzamin, informacje zostały przedstawione w następujący sposób:

- W przypadkach, gdzie w ramach poszczególnych egzaminów oceniana jest ta sama liczba języków, jeden symbol pojawia się w odpowiedniej kategorii liczby języków.
- W przypadkach, gdzie w ramach poszczególnych egzaminów oceniana jest różna liczba języków, symbol pojawia się w odniesieniu do odpowiedniej kategorii liczby języków. Objasnienia dotyczące poszczególnych krajów zapewniają niezbędne informacje umożliwiające przeprowadzenie rozróżnienia pomiędzy egzaminami.

W Luksemburgu, Portugalii i Finlandii, gdzie organizowany jest więcej niż jeden egzamin dla uczniów danych klas, dane dot. liczby języków są zagregowane i raczej nie są podawane oddzielnie (aby uzyskać dalsze informacje, patrz Objasnienia dotyczące poszczególnych krajów).

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Republika Czeska: W ramach „Egzaminu maturalnego (część wspólna)”, do którego przystępują uczniowie klas 13., ocenianych jest pięć języków.

Dania: „Egzamin krajowy” dla uczniów klas 8. organizowany jest tylko z jednego języka.

Hiszpania: W ramach egzaminów krajowych, niemal we wszystkich Wspólnotach Autonomicznych oceniany jest tylko jeden język obcy: w sześciu Wspólnotach Autonomicznych (Murcja, Nawarra i Kraj Basków w klasie 8; na Wyspach Kanaryjskich i w Kantabrii w klasie 10; w Madrycie w klasie 8. i 10.) przeprowadzany jest egzamin z języka angielskiego, a w dwóch Wspólnotach Autonomicznych (Katalonia i Estremadura) przeprowadzany jest egzamin z języka angielskiego lub francuskiego (w zależności od tego, który z tych dwóch języków jest pierwszym obcym nauczonym w szkole). Jedyna Wspólnota Autonomiczna, w której organizowane są egzaminy z dwóch języków (angielski i francuski) to Walencja, gdzie do obu egzaminów przystępują uczniowie klas 8.

Luksemburg: Dane dotyczą „Standaryzowanych egzaminów” i trzech „egzaminów krajowych”, z języka angielskiego, niemieckiego i francuskiego, do których przystępują uczniowie klas 9. (uczniowie szkół ogólnokształcących przystępują do „Egzaminów krajowych z języka angielskiego” w klasie 8.).

Portgalia: Dane dotyczą „Krajowego egzaminu na zakończenie kształcenia średniego”, do którego przystępują uczniowie klas 11.

Finlandia: Dane dotyczą „Drugiego języka urzędowego: szwedzki jako język B, klasa 9; fiński jako język A; lub język na poziomie rodzimego użytkownika, klasa 9” i „Języki obce w klasie 9”, do których przystępują uczniowie klas 9.

Czarnogóra: „Ocena wiedzy na koniec drugiego cyklu kształcenia”, czyli egzamin, do którego przystępują uczniowie klas 6. jest przeprowadzany z trzech języków, podczas gdy „Ocena wiedzy na koniec trzeciego cyklu kształcenia”, czyli egzamin, do którego przystępują uczniowie klas 9. jest przeprowadzany z pięciu języków.

Norwegia: „Egzamin z przedmiotów uwzględnionych w podstawie programowej – angielski” jest organizowany dla uczniów klas 11/12. i w ramach egzaminu oceniana jest znajomość tylko jednego języka.

Serbia: „Egzamin wstępny do klas dwujęzycznych w szkołach podstawowych” jest organizowany dla uczniów klas 6. i obejmuje dwa języki, natomiast „Egzamin wstępny do klas dwujęzycznych w gimnazjach” jest organizowany dla uczniów klas 8. i obejmuje cztery języki.

W poniższych krajach przeprowadzany jest egzamin, którego nie przedstawiono na Rysunku (patrz Tabela 1 w Załączniku):

Słowenia: „Matura zawodowa” dla uczniów klas 13. obejmuje trzy języki.

Liechtenstein: „Internetowy System Testów Adaptacyjnych: egzamin dla uczniów klas 8.” z dwóch języków.

Norwegia: „Egzamin z przedmiotów uwzględnionych w programie nauczania: język angielski i/lub języki obce, poziom I, II lub III” dla uczniów klas 12/13. obejmuje więcej niż pięć języków.

Serbia: „Egzamin wstępny do klas i gimnazjów filologicznych” dla uczniów klas 8. obejmuje cztery języki.

Prawie połowa krajowych egzaminów językowych przeprowadzanych w Europie ocenia wszystkie cztery główne sprawności

Stopień, w jakim oceniane są poszczególne sprawności językowe jest różny. Istotnie, nie wszystkie egzaminy krajowe sprawdzają wszystkie cztery główne sprawności, tj. czytanie, pisanie, słuchanie i mówienie, a różnice dotyczą głównie mówienia. O ile pozostałe trzy główne sprawności są na ogół sprawdzane, ocena sprawności mówienia zależy w niektórych przypadkach od egzaminowanych języków lub ścieżki kształcenia. Ponadto w niektórych przypadkach test sprawności mówienia nie jest opracowywany centralnie, tylko na poziomie szkoły.

Najczęściej ocenianą sprawnością jest czytanie. W podobnym stopniu sprawdzane jest pisanie i słuchanie, a w najmniejszym mówienie. W prawie wszystkich krajach lub regionach sprawność czytania uczniów oceniana jest we wszystkich krajowych egzaminach językowych, razem z innymi sprawnościami lub oddzielnie. Wyjątek stanowi tu Belgia (Wspólnota Flamandzka), gdzie „Krajowy program oceny – język francuski: słuchanie i mówienie” (2012), przeprowadzany w klasie 12., ocenia sprawność mówienia oraz Dania, gdzie „Egzamin po ukończeniu klasy 10.”, przeprowadzany w jedenastym roku nauki, ocenia jedynie sprawność pisania i mówienia, natomiast „Egzamin na zakończenie szkoły średniej drugiego stopnia”, przeprowadzany w klasie 12. i 13., ocenia również słuchanie.

W zaledwie kilku krajach lub regionach egzaminy oceniają samą sprawność czytania:

- W Danii – „Egzaminy krajowe” przeprowadzane w klasie 8;
- W Luksemburgu – „Egzaminy standaryzowane” przeprowadzane w klasie 9;
- W Rumunii – pierwszy język obcy, którego nauczanie objęte jest „Krajową ewaluacją programu nauczania w obszarze języków i komunikacji” przeprowadzaną w klasie 6;
- W Turcji – „Łączone egzaminy w klasie 8” oraz „Egzamin plasujący dla abiturientów 5” przeprowadzany w klasie 12.

W trzech krajach organizowane są egzaminy krajowe z języków obcych oceniające jedynie sprawności receptywne (czytanie i słuchanie). Ma to miejsce:

- W Czechach – „Badanie wyników próby uczniów klas 4. i 8. szkół podstawowych oraz uczniów klas 2. zawodowych szkół średnich drugiego stopnia” (2013/14);
- W Niemczech – „Egzaminy porównawcze/ocena nauki (VERA)” przeprowadzane w klasie 8. oraz „Krajowe badanie oceniające naukę języków obcych” przeprowadzane w klasie 9;
- Na Węgrzech – „Ocena w zakresie języków obcych” przeprowadzana w klasie 6. i 8.

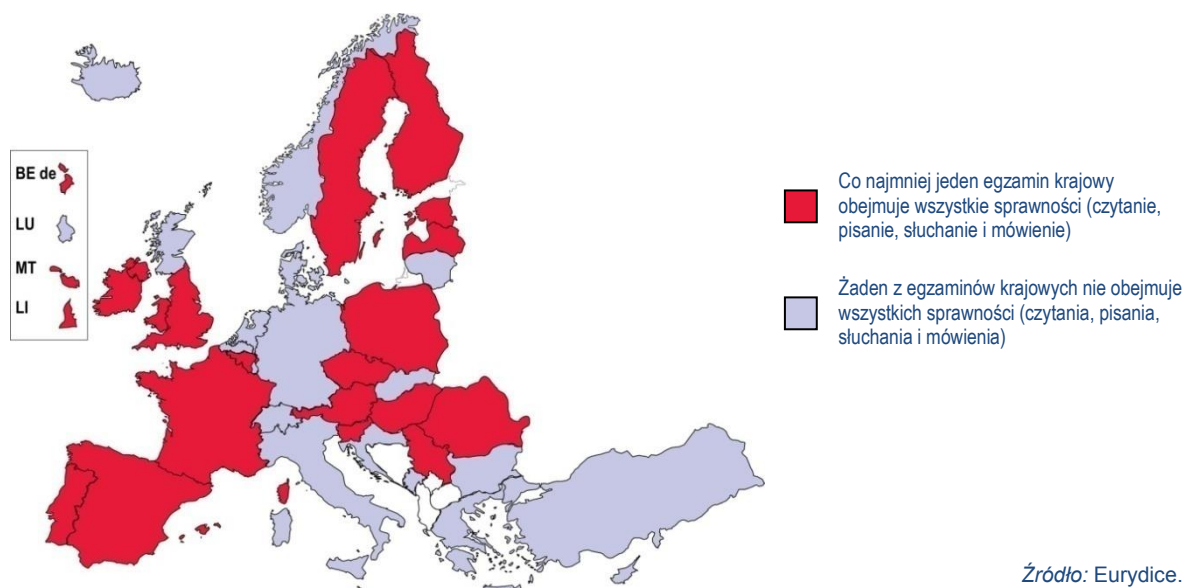
Blisko połowa egzaminów krajowych przeprowadzanych w Europie ocenia wszystkie sprawności na podstawie centralnie opracowanych testów (patrz Rysunek 9). W dwóch trzecich przypadków testy sprawdzające sprawność mówienia są dla uczniów egzaminami wysokiej stawki, ponieważ ich wyniki wpływają na ich przejście na kolejny etap kształcenia.

W przeciwieństwie do pozostałych trzech sprawności (czytania, pisania i słuchania), test oceniający mówienie jest częściej opracowywany na poziomie szkół. Tak dzieje się w przypadku egzaminów przeprowadzanych w dziewięciu krajach:

- Bułgarii – „Krajowy egzamin zewnętrzny” przeprowadzany w klasie 8;
- Danii – „Egzamin po ukończeniu klasy 9.” przeprowadzany w klasie 10 i „Egzamin po ukończeniu klasy 10.” przeprowadzany w klasie 11;
- Włoszech – ogólny egzamin ustny w ramach egzaminów krajowych przeprowadzanych w klasie 13;

- Holandii – „Egzamin krajowy VMBO”, „Egzamin krajowy HAVO” i „Egzamin krajowy VWO”, przeprowadzane odpowiednio w klasach 11, 12. i 13;
- Austrii – „Standaryzowany i nastawiony na kompetencje egzamin maturalny akademickich szkół średnich (AHS)” przeprowadzany w klasie 12;
- Słowenii – „Matura zawodowa” przeprowadzana w klasie 13;
- Słowacji – wewnętrzna ustna część egzaminu krajowego (kończącego szkołę) przeprowadzanego w klasie 13;
- Wielkiej Brytanii (Anglia, Walia i Irlandia Północna) – „Ogólne świadectwo kształcenia średniego (GCSE)” przeprowadzany w klasie 11. w Anglii i Walii oraz w klasie 12. w Irlandii Północnej, obejmujący główne nauczane języki obce;
- Wielkiej Brytanii (Szkocja) – „Krajowe 5” przeprowadzane w klasach 11-13, „Wyższy” przeprowadzany w klasach 12/13 i „Wyższy zaawansowany” przeprowadzany w klasie 13;
- Norwegii – „Egzamin gimnazjalny – język angielski” przeprowadzany w klasie 10, „Egzamin z przedmiotów uwzględnionych w podstawie programowej – język angielski” przeprowadzany w klasach 11 lub 12, „Egzamin z przedmiotów uwzględnionych w podstawie programowej – języki obce poziom I lub II” przeprowadzany w klasach 12 lub 13 oraz „Egzamin z przedmiotów uwzględnionych w programie nauczania – język angielski i/lub języki obce poziom I, II lub III”, również przeprowadzany w klasach 12 lub 13.

Rysunek 9: Kraje, w których co najmniej jeden egzamin krajowy z języków obcych na poziomie ISCED 2 lub 3 obejmuje wszystkie cztery sprawności, 2014/15

Objaśnienie

Egzaminy krajowe: Standaryzowane testy/egzaminy wprowadzone przez i przeprowadzane pod nadzorem władz centralnych/najwyższego szczebla (patrz Wstęp). Kraje zaznaczone na czerwono to kraje, w których co najmniej jeden opracowany centralnie egzamin ocenia wszystkie sprawności (czytanie, pisanie, słuchanie i mówienie). W krajach znajdujących się w kategorii „Żaden z egzaminów krajowych nie obejmuje wszystkich sprawności (czytania, pisanie, słuchania i mówienia)” mogą być przeprowadzane egzaminy sprawdzające wszystkie cztery sprawności, ale nie wszystkie z nich są sprawdzane za pomocą testu opracowanego centralnie.

W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Hiszpania: W przypadku egzaminu przeprowadzanego w klasie 10. Wspólnoty Autonomiczne Wysp Kanaryjskich, Kantabrii, Estremadury i Madrytu oceniają wszystkie sprawności, korzystając z centralnie opracowanego testu, natomiast w Katalonii nie ocenia się sprawności mówienia. W przypadku egzaminu przeprowadzanego w klasie 8. Wspólnoty Autonomiczne Estremadura i Madryt oceniają wszystkie sprawności, korzystając z centralnie opracowanego testu (w Estremadurze sprawność mówienia oceniana jest tylko w losowo wybranych szkołach), natomiast we Wspólnotach Autonomicznych Walencji, Murcji, Nawary i Kraju Basków centralnie opracowany test stosowany jest do oceny tylko trzech sprawności (czytania, pisanie i słuchania).

Francja: Sprawność mówienia i słuchania sprawdzana jest w ramach scentralizowanych egzaminów końcowych tylko wśród uczniów profili literackich, którzy przystępują do egzaminu maturalnego szkoły średniej ogólnokształcącej i technicznej.

W poniższym kraju stosuje się egzamin, którego nie uwzględniono na rysunku (patrz Tabela 1 w załączniku):

Litwa: Centralnie opracowany egzamin „Zaliczenie sprawności posługiwania się językiem obcym w mowie” w klasie 12.

Poza faktem, że w niektórych krajach egzaminy dotyczące sprawności mówienia nie są opracowywane centralnie, istnieją również inne różnice dotyczące procedur egzaminowania sprawności mówienia w stosunku do pozostałych trzech sprawności.

W niektórych krajach zakres populacji uczniów poddawanych egzaminom oceniającym sprawność mówienia różni się od zakresu populacji uczniów poddawanych ocenie sprawności czytania, pisanie i słuchania. W Hiszpanii (Estremadura) i Austrii sprawność mówienia sprawdzana jest tylko wśród losowo wybranych szkół i uczniów, podczas gdy sprawności czytania, pisanie i słuchania oceniane są wśród wszystkich uczniów klasy 8. W przypadku austriackiego „Standaryzowanego i nastawionego na kompetencje egzaminu maturalnego akademickich szkół średnich (AHS)” uczniowie są obowiązkowo oceniani z trzech pozostałych sprawności, podczas gdy egzamin z mówienia jest opcjonalny. W „Krajowym egzaminie zewnętrznym” przeprowadzanym w Bułgarii w klasie 8. do oceny sprawności mówienia przystępują tylko uczniowie profili ogólnokształcących, natomiast wszyscy uczniowie poddawani są ocenie z trzech pozostałych sprawności.

Innym wyjątkiem w egzaminach oceniających sprawność mówienia jest to, że nie ocenia się wszystkich języków. Dla przykładu w Irlandii, w ramach „Egzaminu maturalnego”, sprawdza się na ogół wszystkie sprawności we wszystkich językach poza arabskim i innymi językami, których nie obejmuje program nauczania. Podobnie jest w Wielkiej Brytanii (Anglii, Walii i Irlandii Północnej), gdzie w ramach „Ogólnego świadectwa kształcenia średniego na poziomie zaawansowanym wstępnym (AS)” lub „Ogólnego świadectwa kształcenia średniego na poziomie zaawansowanym (A lub A2)” sprawność mówienia nie jest sprawdzana w języku arabskim, bengalskim, niderlandzkim, greckim, gudżarati, hebrajskim (współczesnym), japońskim, pendżabskim, perskim, polskim, portugalskim ani tureckim.

W większości krajów wszystkie egzaminy krajowe powiązane są z poziomami ESOKJ

Europejski System Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ) został opublikowany przez Radę Europy w 2001 r. – Europejskim Roku Języków. Ma on na celu zapewnić „przejrzystą, spójną i wszechstronną podstawę do opracowywania programów nauczania języków obcych i programów kształcenia, do tworzenia materiałów dydaktycznych i do oceny biegłości w języku obcym”⁽¹²⁾. ESOKJ został przetłumaczony na 39 języków i opiera się na podejściu do języków nastawionym na działanie. Oznacza to, że „postrzega on użytkowników i osoby uczące się języka przede wszystkim jako „podmioty społeczne”, czyli członków społeczeństwa, którzy mają do wykonania zadania (nie tylko językowe) w określonych okolicznościach, w określonym środowisku i w obrębie określonego obszaru działania”⁽¹³⁾. Sześciopoziomowa skala ESOKJ znana jest szerokiej grupie odbiorców, nie tylko nauczycielom języków obcych, ponieważ jest ona często stosowana do opisywania poziomu biegłości uczących się.

Rada Unii Europejskiej wezwała państwa członkowskie i Komisję do rozważenia możliwości propagowania „bliższych powiązań między ESOKJ a Krajowymi i Europejskimi Ramami Kwalifikacji oraz do poszerzania możliwości poświadczania kompetencji językowych uczniów”⁽¹⁴⁾.

⁽¹²⁾ Rada Europy, 2001.

⁽¹³⁾ Ibid.

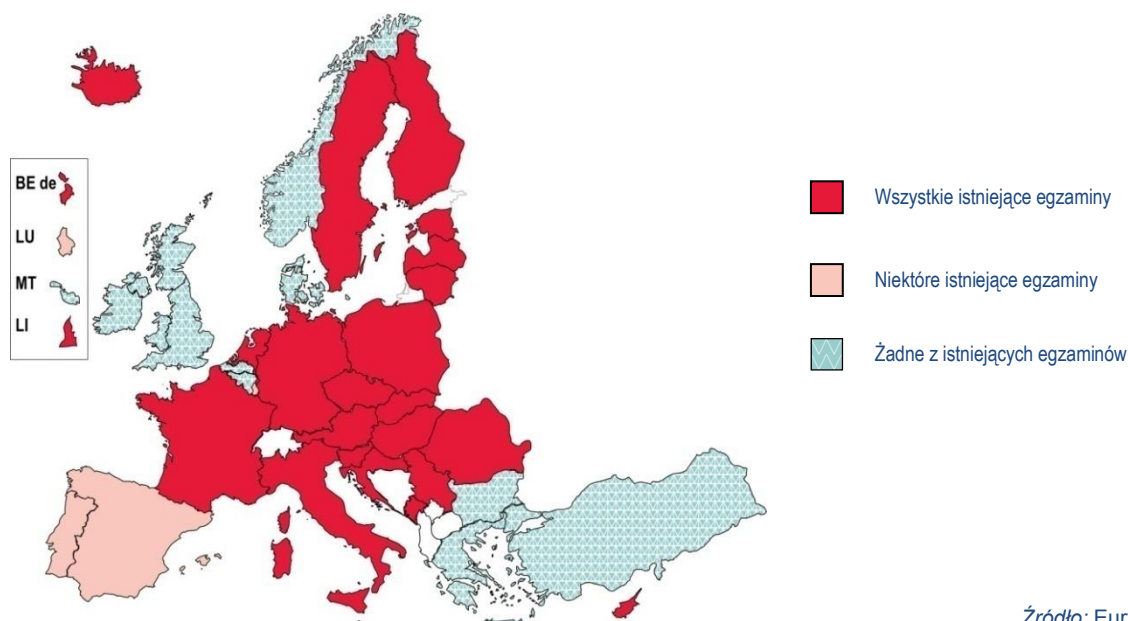
⁽¹⁴⁾ Konkluzje Rady w sprawie kompetencji językowych pozwalających zwiększać mobilność. 3128 posiedzenie Rady ds. edukacji, młodzieży, kultury i sportu. Bruksela, 28-29.11.2011. [pdf] Dostępny pod adresem: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/126373.pdf [Dostęp 30 kwietnia 2015].

W 2006 r. Rada Europy przeprowadziła badanie mające na celu zebranie informacji na temat korzystania z systemu opisu na poziomie krajowym w ówczesnych 46 krajach członkowskich Rady Europy. Rezultaty badania, opublikowane w 2007 r., wykazały, że ESOKJ wywarł znaczny wpływ na kształcenie językowe. Natomiast w odniesieniu do planowania i opracowywania programów nauczania, kształcenia nauczycieli i egzaminowania, poziom tego wpływu był różny w poszczególnych krajach.

Respondenci podkreślają, że niektóre elementy ESOKJ (podejście skoncentrowane na uczących się, podejście zorientowane na działanie, koncepcja uczenia się przez całe życie, sposoby różnicowania oferty nauczanych języków oraz promocja wielojęzyczności i wielokulturowości) są najczęściej wykorzystywane do celów planowania i opracowywania programów nauczania. W obszarze kształcenia nauczycieli poziomy, skala i wskaźniki biegłości zostały uznane za szczególnie użyteczne. W odniesieniu do testowania, wspólny system uznawania kwalifikacji i jeden system opisu kształcenia, umożliwiający klarowne przekazywanie celów kształcenia i osiągnięć, postrzegane są jako niezwykle korzystne z punktu widzenia osób uczących się języków.

Główne problemy wskazane przez respondentów, to konieczność definiowania dodatkowych podpoziomów do sześciopoziomowej skali, nieprecyzyjność niektórych wskaźników oraz trudność z powiązaniem egzaminów z ESOKJ. System ten jest dobrze znany i stosowany przez autorów egzaminów i programów kształcenia, ale nie przez nauczycieli. Ponadto cały dokument jest postrzegany jako dość złożony, co oznacza, że jego pełne zastosowanie stanowi spore wyzwanie. Inicjatywy podejmowane na szczeblu krajowym, takie jak tworzenie podpoziomów czy organizowanie szkoleń, pomagają zwiększyć wykorzystanie ESOKJ wśród zainteresowanych. Po przeprowadzeniu tego badania Rada Europy również podjęła określone działania, a przede wszystkim wydała zalecenie (2008) w sprawie stosowania ESOKJ oraz promowania wielojęzyczności ⁽¹⁵⁾.

Rysunek 10: Egzaminacje krajowe powiązane z poziomami ESOKJ, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15

Źródło: Eurydice.

Objaśnienie

Rysunek wskazuje, czy poszczególne elementy egzaminów krajowych są powiązane z poziomami ESOKJ. W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminacje krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie.

⁽¹⁵⁾ Rada Europy, 2008. Zalecenie CM/Rec(2008)7 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie stosowania Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ) Rady Europy oraz promowania wielojęzyczności. [Online] Dostępny pod adresem: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1318855> [Dostęp 19 maja 2015].

Niniejszy raport Eurydice koncentruje się na wykorzystaniu ESOKJ tylko w dwóch aspektach, tj. stara się określić, które kraje odnoszą swoje egzaminy krajowe do poziomów ESOKJ oraz które używają sześciopoziomowej skali do opisywania biegłości językowej uczniów.

W większości krajów wszystkie istniejące egzaminy krajowe odnoszą się do poziomów ESOKJ. Kraje, które nie wiążą z nimi swoich egzaminów to dwa kraje skandynawskie (Dania i Norwegia), niektóre kraje Europy południowo-wschodniej (Bułgaria, Grecja, Malta i Turcja), Belgia (z wyjątkiem Wspólnoty Niemieckojęzycznej), Irlandia (obecnie kwestia to jest poddawana analizie) i cała Wielka Brytania.

W trzech krajach (Hiszpanii, Luksemburgu i Portugalii) tylko niektóre egzaminy odnoszą się do sześciopoziomowej skali ESOKJ.

- W Hiszpanii sytuacja jest dość złożona, ponieważ każda ze Wspólnot Autonomicznych opracowuje własne egzaminy. Cztery Wspólnoty Autonomiczne ⁽¹⁶⁾ przeprowadzają egzamin powiązany z poziomami ESOKJ w klasie 10, natomiast egzamin krajowy oceniający uczniów klas 8., zorganizowany w 2014/15 r., odnosił się do poziomów ESOKJ tylko w jednej Wspólnocie spośród sześciu, w których został przeprowadzony. ⁽¹⁷⁾
- W Luksemburgu, „Egzamin standaryzowany” (sprawdzający sprawność czytania wśród uczniów klas 9. I mający na celu monitorowanie systemu edukacji) nie jest powiązany z poziomami ESOKJ, natomiast „Egzaminy krajowe” (za wyjątkiem egzaminu z języka niemieckiego) są ⁽¹⁸⁾.
- W Portugalii „Krajowy egzamin na zakończenie kształcenia średniego”, sprawdzający sprawność czytania i pisanie uczniów klas 11., nie odnosi się do poziomów ESOKJ, natomiast „Wstępny egzamin z języka angielskiego”, oceniający wszystkie sprawności uczniów w klasie 9., jest z tymi poziomami powiązany.

Gdy uwzględni się wszystkie egzaminy krajowe, nieco ponad połowa odnosi się do poziomów ESOKJ. Testy powiązane z ESOKJ rozkładają się dość równomiernie między poziomami ISCED 2 i 3, jednakże stanowią nieznacznie wyższy odsetek na poziomie ISCED 2, ponieważ na tym poziomie przeprowadza się mniej egzaminów krajowych.

W szkołach średnich pierwszego stopnia najwyższymi egzaminowanymi poziomami ESOKJ są A2 i B1

ESOKJ określa sześć poziomów biegłości językowej: A1, A2, B1, B2, C1, C2 (gdzie A odpowiada poziomowi podstawowemu, B poziomowi samodzielności, a C poziomowi biegłości), które umożliwiają pomiar postępów osób uczących się języków obcych. Aby zapewnić większą dokładność, niektórzy użytkownicy ESOKJ wprowadzili również do oryginalnej skali podpoziomy, np. A1.1 lub A 1+.

Jak można oczekiwać, pomiędzy krajami występują istotne różnice w stosowaniu poziomów ESOKJ w procedurach egzaminacyjnych, zarówno w obrębie tego samego poziomu ISCED, jak i zbliżonych klas. Dzieje się tak, ponieważ – jak konsekwentnie dowodzą wcześniejsze raporty Eurydice – w przeciwieństwie do np. matematyki czy czytania i pisanie, uczniowie w Europie zaczynają naukę języków obcych w różnych klasach ⁽¹⁹⁾. Inne kwestie, takie jak różnice dot. kontekstu językowego poszczególnych krajów, również odgrywają rolę w wyjaśnianiu różnic w celach programowych, a co za tym idzie, różnic w sprawdzanych poziomach biegłości.

Na poziomie ISCED 2 niewielka część egzaminów powiązanych z ESOKJ obejmuje tylko jeden poziom biegłości językowej i dotyczy to wszystkich sprawności, języków i egzaminowanych uczniów.

⁽¹⁶⁾ Wyspy Kanaryjskie, Kantabria, Estremadura i Madryt.

⁽¹⁷⁾ Te Wspólnoty to: Walencja, Estremadura, Madryt, Murcja, Nawarra i Kraj Basków. Egzamin powiązany jest z poziomami ESOKJ tylko w Madrycie.

⁽¹⁸⁾ Egzaminy z języka angielskiego są przeprowadzane w klasie 8. w szkołach ogólnokształcących.

⁽¹⁹⁾ Komisja Europejska /EACEA/Eurydice, 2012b i Komisja Europejska/EACEA/Eurydice, 2015.

Na ogół stosowanym w egzaminach poziomem jest A1 lub A2, ale A2 (lub podpoziomy A2) jest bardziej powszechny. Najwyższym poziomem testu (B2) wyróżnia się Islandia. Jest to również kraj, w którym uczniowie egzaminowani są w najwyższej klasie (10.).

W krajach, w których egzaminy krajowe obejmują elementy na więcej niż jednym poziomie biegłości, zakres poziomów waha się od A2 do C1. Egzaminy te można podzielić na cztery grupy według obejmowanych przez nie poziomów. Pierwsza z nich obejmuje egzaminy na poziomie A2 (wraz z jego podpoziomami). Kraje, których to dotyczy, to Polska i Słowenia.

Rysunek 11: Poziomy ESOKJ ujęte w egzaminach krajowych na poziomie ISCED 2, 2014/15

Nazwa egzaminu	A1	A2	B1	B2	C1	C2
CZ		●				
DE	●	●	●	●	●	
	●	●	●	●	●	
EE		●	●			
		2	1-2			
ES		●	●	●		
FR	●	●	●			
LT		●	●			
LU		●	●			
HU	●					
		●				
NL	●	●	●			
AT		●	●			
PL		●				
		●+				
PT		●	●	●		
RO	●+					
SI		●				
		●+				
FI	●	●	●			
	1-2-3	1-2	1-2			
SE	●	●	●	●		
	2	1-2	1-2	1-2		
IS				●		
LI		●	●			
		1-2	1-2			
ME		●				
		1.1				
		●+				
RS		●				
		●				
BE de, EL, HR, IT, CY, SK, UK i TR:		Brak egzaminów krajowych na poziomie ISCED 2				
BE fr, BE nl, BG, DK, IE, LV, MT i NO:		Egzamin(-y) krajowy(-e) na poziomie ISCED 2 niepowiązany(-e) z poziomami ESOKJ				

Źródło: Eurydice.

Objaśnienie

Symbol ● wskazuje, który z sześciu poziomów ESOKJ obejmuje egzamin, wraz z odpowiednim podpoziomem (jeżeli ma to zastosowanie) w postaci cyfry, np. ● 1. W przypadku, gdy egzamin obejmuje więcej niż jeden poziom ESOKJ, cyfra ta nie wskazuje, na którym(-ych) ewentualnym(-ych) poziomie(-ach) egzamin się skupia. W przypadku, gdy poziom egzaminu jest różny dla poszczególnych języków, sprawności czy populacji uczniów, informacje te podano w objaśnieniach dotyczących poszczególnych krajów.

W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Republika Czeska: Dane dotyczą egzaminu przeprowadzonego na próbie uczniów w roku szkolnym 2013/14.

Estonia: „Egzaminy na koniec szkoły podstawowej uwzględniające standaryzowane zadania” sprawdzają znajomość języka angielskiego jako pierwszego języka obcego na poziomie B1.2, a znajomość innych języków na poziomie B1.1. Znajomość języka angielskiego jako drugiego języka obcego sprawdzana jest na poziomie B1.1 (jeśli chodzi o słuchanie, mówienie i czytanie) oraz A2.2 (pisanie); znajomość innych języków jest sprawdzana na poziomie A2.2.

Hiszpania: Spośród sześciu Wspólnot Autonomicznych przeprowadzających egzamin w klasie 8, jedynie we Wspólnocie Autonomicznej Madrytu jest on powiązany z ESOKJ.

Litwa: W 2015 r. znajomość języka angielskiego będzie sprawdzana tylko na poziomie B1, a niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego tylko na poziomie A2.

Holandia: Poziomy ESOKJ są różne, w zależności od języka i programu kształcenia.

Polska: Poziom podstawowy sprawdzany jest na poziomie ESOKJ A2, a rozszerzony na poziomie A2+.

Liechtenstein: B1.2, B1.1 i A2.2 w odniesieniu do czytania i słuchania; B1.1, A2.2 i A2.1 w odniesieniu do mówienia i pisania.

Serbia: „Egzamin wstępny do klas i gimnazjów filologicznych” sprawdza biegłość językową na poziomie A2.2.

Poniższe kraje przeprowadzają egzaminy, których nie uwzględniono na rysunku (patrz Tabela 1 w załączniku):

Luksemburg: „Egzamin krajowy z języka francuskiego” sprawdza biegłość językową na poziomie B1 i B2.

Węgry: „Ocena języka docelowego” sprawdza poziom biegłości uczniów klas 6. i 8. oraz programów dwujęzycznych odpowiednio na poziomie A2 i B1.

Finlandia: Egzamin oceniający kompetencje w zakresie języków obcych w klasie 9. obejmuje te same poziomy ESOKJ co egzaminy z drugiego języka urzędowego (szwedzkiego lub fińskiego).

Liechtenstein: „Internetowy System Testów Adaptacyjnych: uczniowie klas 8.” ocenia sprawności słuchania i czytania na poziomach od A1.2 do B1.2. W przypadku sprawności pisania nie stosuje się odniesień do poziomów ESOKJ.

Druga grupa obejmuje egzaminy oceniające uczniów na poziomie B1 i poniżej. Jest to grupa, w której występuje największa liczba egzaminów krajowych i należy do niej Estonia, Francja, Litwa, Holandia, Austria, Finlandia i Liechtenstein. W Estonii poziomy różnią się w zależności od sprawdzanych języków i ich rangi w programie nauczania. W Holandii powodem różnorodności poziomów są sprawdzane języki i ścieżki kształcenia wybierane przez uczniów. W Liechtensteinie stosuje się różne poziomy do sprawdzania poszczególnych sprawności.

Egzaminy na poziomie B2 i poniżej stanowią trzecią kategorię, która obejmuje egzaminy krajowe w Hiszpanii (Wspólnota Autonomiczna Madrytu), Luksemburgu, Portugalii i Szwecji. W Luksemburgu język francuski jako język urzędowy sprawdzany jest na poziomie B2 i B1, a język angielski na poziomie B1 i A2.

Wreszcie ostatnia grupa obejmuje egzaminy przeprowadzane w Niemczech, gdzie obydwa istniejące egzaminy krajowe obejmują wszystkie poziomy aż po C1.

W szkołach średnich drugiego stopnia większość egzaminów krajowych nie jest przeprowadzana powyżej poziomu B2

Na poziomie ISCED 3 egzaminy koncentrujące się na jednym poziomie biegłości językowej również stanowią mniejszość wśród egzaminów powiązanych z ESOKJ. W Belgii (Wspólnota Niemieckojęzyczna) egzaminy w klasach 9. i 12. sprawdzają uczniów odpowiednio na poziomie B1 i B2. W Republice Czeskiej „Badanie wyników próby uczniów” jest przeprowadzane na poziomie A2, natomiast uczniowie klas 13. są sprawdzani na poziomie B1 w ramach „Egzaminu maturalnego (część wspólna)”. Dwie Autonomiczne Wspólnoty Hiszpanii (Kantabria i Estremadura) egzaminują uczniów klas 10. odpowiednio na poziomie A2 i B1. Na Węgrzech uczniowie klas 10. uczestniczący w programach dwujęzycznych są egzaminowani na poziomie B2. W Słowenii i Czarnogórze uczniowie szkół ogólnokształcących są egzaminowani na poziomie B2, natomiast uczniowie szkół zawodowych – na poziomie B1. W Słowacji uczniowie gimnazjów sprawdzani są na poziomie B2, podczas gdy uczniowie ponadgimnazjalnych szkół zawodowych i konserwatoriów mogą wybierać między poziomem B1 a B2.

Większość egzaminów na poziomie ISCED 3 zawiera elementy powiązane z więcej niż jednym poziomem ESOKJ. Tę grupę egzaminów można podzielić na dwie części: w pierwszej (najliczniejszej) podgrupie uczniowie są egzaminowani na poziomie B2 i poniżej; w drugiej, są oceniani w odniesieniu do C1 i poniżej. W pięciu z sześciu krajów należących do podgrupy C1 (Francja, Łotwa, Holandia,

Polska i Finlandia) egzaminy te przeprowadzane są wśród uczniów klas 12. Hiszpania (Autonomiczna Wspólnota Madrytu) stanowi tu wyjątek, gdyż egzamin taki jest przeznaczony dla uczniów klas 10. W Polsce elementy poziomu C1 są przewidziane dla osób w szkołach dwujęzycznych lub dla uczniów, którzy chcą odbyć egzamin maturalny na „poziomie dwujęzycznym”. We Francji tylko uczniowie profili literackich, którzy przystępują do egzaminu maturalnego i uczą się języka 1. na poziomie zaawansowanym są egzaminowani na poziomie C1. W Holandii egzaminy na najbardziej zaawansowanym poziomie dotyczą uczniów *Voorbereidend wetenschappelijk Onderwijs* (VWO) (najbardziej akademickiego profilu), natomiast w Finlandii – uczniów szkół ogólnokształcących.

Jak wspomniano powyżej (patrz Rysunek 11), w niektórych krajach różnice w poziomach ESOKJ, których dotyczą egzaminy, można wyjaśnić językami, z jakich organizowane są te egzaminy lub ich rangą w programie kształcenia. Tak dzieje się we Włoszech, na Cyprze, w Holandii (w przypadku obu egzaminów) i Austrii (patrz objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów).

Rysunek 12: Poziomy ESOKJ ujęte w egzaminach krajowych na poziomie ISCED 3, 2014/15

Nazwa egzaminu		A1	A2	B1	B2	C1	C2
BE de	Świadectwo znajomości języka francuskiego na poziomie B1			●			
	Świadectwo znajomości języka francuskiego na poziomie B2				●		
CZ	Badanie wyników próby uczniów klas 4. i 8. szkół podstawowych oraz uczniów klas 2. zawodowych szkół średnich drugiego stopnia		●				
	Egzamin maturalny (część wspólna)			●			
EE	Zewnętrzne egzaminy końcowe			● 1-2	● 1-2		
ES	Egzaminy krajowe dla uczniów klas 10.		●	●	●	●	
FR	Egzamin maturalny dla uczniów szkół ogólnokształcących i technicznych		●	●	●	●	
HR	Państwowy egzamin maturalny			●	●		
IT	Egzaminy krajowe: drugi egzamin pisemny			●	●		
CY	Egzaminy pancypryjskie		●	●	●		
LV	Scentralizowany egzamin z języków obcych na koniec szkoły średniej			●	●	●	
LT	Państwowy egzamin maturalny z języków obcych			●	●		
HU	Egzamin na koniec szkoły średniej drugiego stopnia		●	●	●		
	Ocena języka docelowego				●		
NL	Egzamin krajowy HAVO		●	●	●		
	Egzamin krajowy VWO		●	●	●	●	
AT	Standaryzowany i nastawiony na kompetencje egzamin maturalny akademickich szkół średnich (AHS)			●	●		
PL	Egzamin maturalny z języka obcego (poziom podstawowy, rozszerzony, dwujęzyczny)			●	●	●	
RO	Krajowy egzamin maturalny: Test C – Ocena sprawności w języku obcym	●	●	●	●		
SI	Egzamin maturalny dla absolwentów szkół ogólnokształcących				●		
SK	Egzamin krajowy: część pisemna egzaminu zewnętrznego i wewnętrznego				●		
FI	Egzamin maturalny (tylko dla szkół średnich ogólnokształcących drugiego stopnia)	● 1-2-3	● 1-2	● 1-2	● 1-2	● 1	
SE	Egzamin krajowy	● 2	● 1-2	● 1-2	● 1-2		
ME	Egzamin maturalny				●		

BE fr, DE, LU, IS, LI i RS:

Brak egzaminów krajowych na poziomie ISCED 3

BE nl, BG, DK, IE, EL, MT, PT, UK, NO i TR:

Egzamin(-y) krajowy(-e) na poziomie ISCED 3 niepowiązany(-e) z poziomami ESOKJ

Źródło: Eurydice.

Objaśnienie

Symbol ● wskazuje, który z sześciu poziomów ESOKJ obejmuje egzamin, wraz z odpowiednim podpoziomem (jeżeli ma to zastosowanie) w postaci cyfry, np. ● 1. W przypadku, gdy egzamin obejmuje więcej niż jeden poziom ESOKJ, cyfra ta nie wskazuje, na którym(-ych) ewentualnym(-ych) poziomie(-ach) egzamin się skupia. W przypadku, gdy poziom egzaminu jest różny się dla poszczególnych języków, sprawności czy populacji uczniów, informacje te podano w objaśnieniach dotyczących poszczególnych krajów.

W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Republika Czeska: Dane dotyczą egzaminu przeprowadzonego na próbie uczniów w roku szkolnym 2013/14.

Hiszpania: Na Wyspach Kanaryjskich egzaminy przeprowadzane są na poziomach B1 i B2; w Kantabрії sprawdzany jest poziom A2; w Estremadurze sprawdzany jest poziom B1; w Madrycie egzaminy przeprowadzane są na poziomach A2, B1, B2 i C1.

Francja: Uczniowie profili literackich przystępujący do matury są egzaminowani na poziomie C1 w przypadku pierwszego języka obcego i na poziomie B2 w przypadku drugiego, jeżeli uczyli się jednego z nich na poziomie zaawansowanym.

Włochy: Znajomość pierwszego i drugiego języka obcego sprawdzana jest na poziomie B2, natomiast znajomość trzeciego języka sprawdzana jest na poziomie B1.

Cypr: Egzaminy z języka angielskiego organizowane są na poziomie B2. Język francuski sprawdzany jest na poziomie B1. Egzaminy z innych języków przeprowadzane są na poziomie A2.

Litwa: „Państwowy egzamin maturalny z języka obcego” nie sprawdza sprawności mówienia, która oceniana jest przez nauczycieli szkolnych (Zaliczenie z języka obcego – mówienie) na poziomie B2 i B1. W 2016 r. powinien zostać wprowadzony jeden egzamin sprawdzający wszystkie sprawności.

Węgry: Poziom zaawansowany sprawdzany jest na poziomie B2, a standardowy – na poziomie B1 i A2.

Holandia: Poziomy ESOKJ są różne, w zależności od sprawdzanego języka.

Austria: Pierwszy język obcy sprawdzany jest na poziomie B2, drugi – na poziomie B1 (oraz B2 w przypadku czytania, jeżeli nauka drugiego języka trwała 6 lat).

Polska: C1 odpowiada poziomowi dwujęzycznemu, B2 – poziomowi rozszerzonemu, a B1 – podstawowemu.

Słowenia: Dane dotyczą wyłącznie języka angielskiego i uczniów szkół ogólnokształcących. Uczniowie szkół zawodowych są egzaminowani na poziomie B1. Egzaminy z innych języków będą powiązane z poziomami ESOKJ w 2017 r.

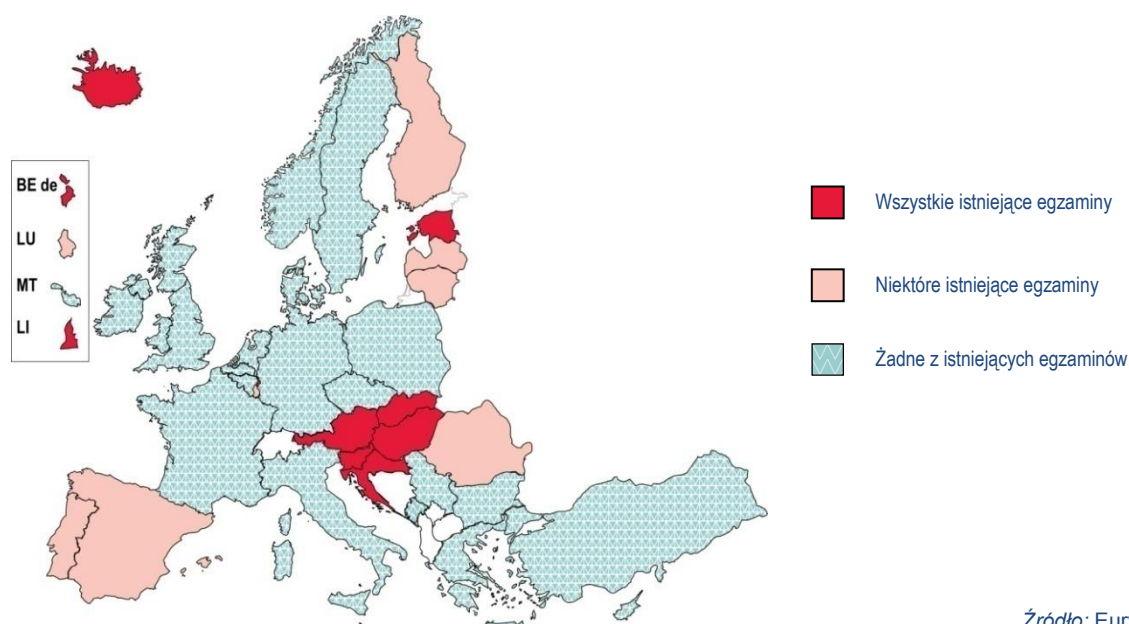
Słowacja: Uczniowie gimnazjów są egzaminowani na poziomie B2, natomiast uczniowie średnich szkół zawodowych drugiego stopnia i konserwatoriów mogą wybrać między poziomem B1 a B2.

Czarnogóra: Dane dotyczą uczniów szkół ogólnokształcących. Uczniowie szkół zawodowych są egzaminowani na poziomie B1.

Tylko w połowie egzaminów krajowych powiązanych z ESOKJ stosuje się jego poziomy do opisywania poziomu biegłości uczniów

Poziomy ESOKJ stosuje się do opisywania poziomu biegłości uczniów w 16 systemach edukacji. W blisko połowie z nich wszystkie egzaminy krajowe korzystają z tej metody oceny, natomiast w pozostałych krajach jest ona stosowana tylko w przypadku niektórych egzaminów.

Rysunek 13: Stosowanie poziomów ESOKJ do opisywania osiągnięć uczniów w egzaminach krajowych, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15

Źródło: Eurydice.

Objaśnienie

W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie.

W siedmiu krajach (patrz Rysunek 13) stosuje się poziomy ESOKJ do opisywania poziomów biegłości uczniów tylko w przypadku niektórych egzaminów; w niektórych sytuacjach zależy to od celu egzaminu, a w innych – od języków, z jakich organizowane są egzaminy.

- W Portugalii i Finlandii tylko egzaminy krajowe służące celom monitorowania systemu edukacji stosują poziomy ESOKJ do oceny poziomów biegłości uczniów. Opisując osiągnięcia uczniów, portugalski „Wstępny egzamin z języka angielskiego” odwołuje się do poziomów ESOKJ. W Finlandii w ramach egzaminów z drugiego języka urzędowego (szwedzkiego albo fińskiego) przeprowadzanych wśród uczniów klasy 9. ocenia się ich umiejętności według skali biegłości ESOKJ.
- W Rumunii wyniki „Krajowego egzaminu maturalnego: Test C - Ocena sprawności w języku obcym” wyrażone są w postaci poziomów ESOKJ (od A1 do B2), natomiast wyniki „Krajowej ewaluacji programu nauczania w obszarze języków i komunikacji”, egzaminu przeprowadzanego wśród uczniów klas 6., są zapisywane w ich teczkach w postaci opisu posiadanej przez nich biegłości językowej. Ma to na celu sformułowanie formatywnej oceny kompetencji językowych oraz przekazanie nauczycielom informacji zwrotnych.
- W dwóch krajach bałtyckich, gdzie metoda oceniania różni się w zależności od egzaminu, poziomy ESOKJ stosuje się do oceny poziomów biegłości uczniów w połączeniu z inną metodą punktacji. Na Łotwie od 2013 r. wyniki „Scentralizowanego egzaminu z języka obcego na koniec szkoły średniej” przekazywane są uczniom w postaci zarówno poziomów ESOKJ, jak i tradycyjnie stosowanego formatu procentowego. Na Litwie „Standaryzowany egzamin z języka obcego” dla uczniów klas 10. wykorzystuje zarówno sześćdziesięciopunktową skalę, jak i poziomy A2 i B1, natomiast wyniki uczniów z „Państwowego egzaminu maturalnego z języków obcych” są wyrażane w formie punktów powiązanych z poziomami ESOKJ, za wyjątkiem egzaminu ze sprawności mówienia, w którym stosowana jest jedynie skala dziesięciopunktowa.
- W Luksemburgu wyniki uczniów z „Krajowych egzaminów” oceniających ich kompetencje w trzech językach stanowiących przedmioty obowiązkowe w programie nauczania (niemieckim, francuskim i angielskim) w klasie 9. lub 8. przekazywane są w formie punktów (od 0 do 60). Uczniowie mogą uzyskać informacje na temat swojego poziomu biegłości jedynie na poziomie A2 w ramach egzaminu z języka angielskiego.

Wydaje się, że wśród egzaminów krajowych nieco ponad jedna czwarta stosuje poziomy ESOKJ do oceny sprawności językowej uczniów. Stanowi to około połowę wszystkich egzaminów krajowych powiązanych z poziomami ESOKJ (patrz Rysunek 10).

Dwie trzecie wszystkich egzaminów korzystających ze skali ESOKJ do przekazywania wyników uczniów jest przeprowadzanych na poziomie ISCED 2. Egzaminy, w ramach których poziomy ESOKJ są wykorzystywane do oceniania i przekazywania wyników wydają się mieć nieco inne cele niż pozostałe egzaminy krajowe: są one stosunkowo rzadziej stosowane do certyfikacji kompetencji uczniów, częściej natomiast do monitorowania systemów edukacji, a jeszcze częściej w celach diagnostycznych na poziomie szkoły (patrz Rysunek 2).

Egzaminy mające wpływ na przechodzenie uczniów na kolejne etapy kształcenia są w znacznej większości sprawdzane zewnątrz

Tak jak w przypadku wszelkich innych egzaminów krajowych, organizacja krajowych egzaminów z języków obcych stwarza spore wyzwania związane z zapewnianiem ich rzetelności. Samo pojęcie „egzaminów krajowych” sugeruje, że pytania, warunki przeprowadzania i procedury oceny muszą być spójne i porównywalne dla wszystkich uczniów. W tym obszarze bardzo pomocne w odniesieniu do kwestii spójności i porównywalności może być wskazanie osób odpowiedzialnych za sprawdzanie krajowych egzaminów z języków obcych. Jest to o tyle ważne w przypadku egzaminów językowych, że bardzo często dotyczą one sprawności produktywnych (pisanie i mówienie) i obejmują pytania otwarte. W szczególności najtrudniejsza do zorganizowania w sposób jednolity dla wszystkich

uczniów wydaje się być ocena sprawności mówienia. W wielu krajach te części egzaminów, które oceniają mówienie nie są opracowywane centralnie. Ponadto w kilku krajach, w których krajowe egzaminy językowe wysokiej stawki obejmują ocenę mówienia, sprawność ta oceniana jest w inny sposób niż pozostałe, tzn. jest ona częściej oceniana wewnętrznie. Z tego powodu niniejszy rozdział oddzielnie omawia pisemne i ustne części krajowych egzaminów z języków obcych. Należy również pamiętać, że sprawności sprawdzane podczas pisemnych części egzaminów krajowych (czytanie, pisanie i/lub słuchanie) różnią się w zależności od kraju i egzaminu (patrz Rysunek 9).

Krajowe egzaminy z języków obcych mogą być oceniane wewnętrznie lub zewnętrznie. Do celów niniejszego raportu nauczyciele oceniający egzaminy, do których przystępują uczniowie szkoły, w której uczą, uznaje się za osoby oceniające wewnętrznie, natomiast ocena zewnętrzna to ocena dokonywana przez nauczycieli, lub inny personel szkolny, w odniesieniu do egzaminów, do których przystępują uczniowie szkół innych niż te, w których są zatrudnieni, lub przez inne osoby wyznaczone przez organ odpowiedzialny za organizację egzaminu. Testy komputerowe uznaje się oczywiście za oceniane zewnętrznie, tak samo jak testy, w których odpowiedzi uczniów są skanowane i przekazywane za pośrednictwem programów komputerowych obliczających wyniki. Jednakże tylko niewielka część egzaminów wysokiej stawki jest skomputeryzowana lub sprawdzana za pomocą automatycznych skanerów optycznych. Osoby sprawdzające testy, bez względu na to, czy jest to ocena wewnętrzna czy zewnętrzna, przechodzą na ogół specjalne szkolenie lub korzystają ze standaryzowanych wytycznych i wzorców dotyczących oceny.

W dwudziestu dwóch krajach lub regionach części pisemne krajowych egzaminów wysokiej stawki są zawsze w całości oceniane zewnętrznie (patrz Rysunek 14). Liczba ta stanowi dwie trzecie zarówno krajów lub regionów, jak i egzaminów krajowych. W czterech innych krajach ocenę zewnętrzną stosuje się w przypadku niektórych krajowych testów językowych. W pozostałych krajach lub regionach ocena jest zarówno wewnętrzna i zewnętrzna, lub w całości wewnętrzna.

W kilku krajach, w których ocena wszystkich egzaminów krajowych z języków obcych jest zewnętrzna, części testów (zadania zamknięte) oceniane są elektronicznie. Tak dzieje się w Chorwacji, na Łotwie („Scentralizowany egzamin z języków obcych na koniec szkoły średniej”), Litwie, w Polsce („Egzamin gimnazjalny z języka obcego”), Turcji i Czarnogórze. Również Dania zamierza zwiększyć wykorzystanie testów elektronicznych do poświadczania kompetencji językowych (obecnie zależy to od możliwości danej szkoły), a Słowacja realizuje obecnie projekt pilotażowy dotyczący komputeryzacji egzaminów krajowych.

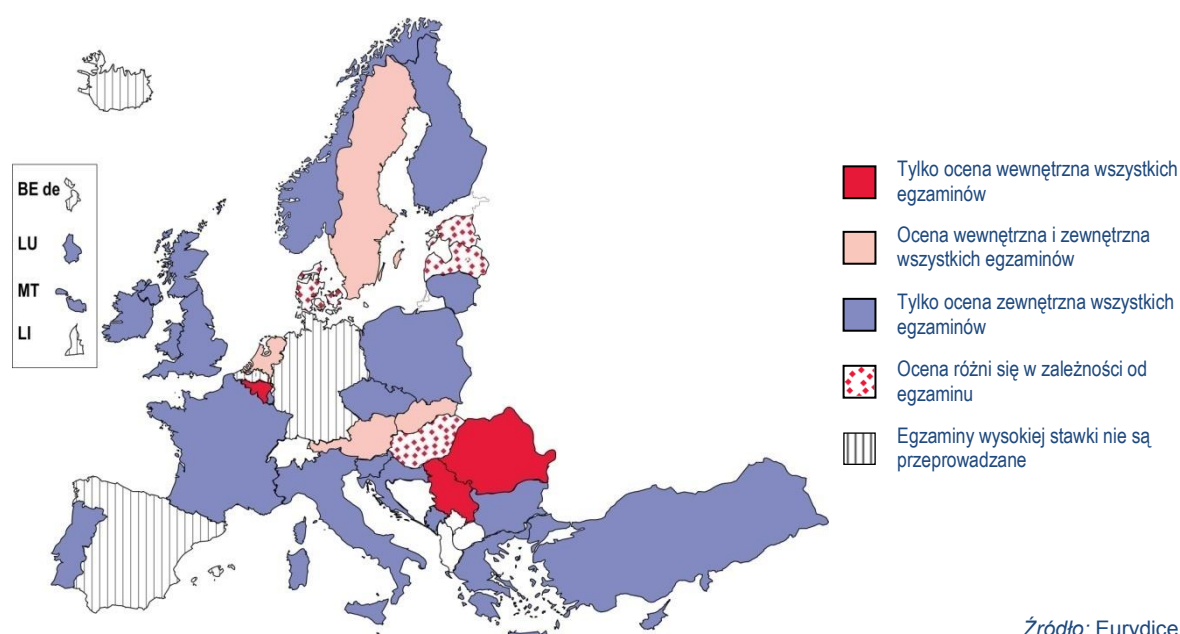
W pozostałych krajach, w których części pisemne krajowych egzaminów wysokiej stawki są sprawdzane centralnie, ocena zewnętrzna jest zazwyczaj przeprowadzana przez nauczycieli z innych szkół lub przez innych egzaminatorów zewnętrznych. We Włoszech to, czy oceniający jest nauczycielem szkoły, w której odbywa się egzamin, czy innej szkoły, zależy od składu komisji egzaminacyjnej, który jest co roku zatwierdzany przez ministra odpowiedzialnego za edukację. Inaczej niż w większości przypadków egzaminów standaryzowanych, kryteria oceny we Włoszech nie są wyznaczane centralnie, ale proponowane przez oceniającego i akceptowane przez szkolną komisję egzaminacyjną na podstawie obowiązującej w danym roku polityki szkolnej dotyczącej nauczania i oceniania.

W kilkunastu krajach pisemne części krajowych egzaminów językowych nie są sprawdzane wyłącznie centralnie. W pięciu z tych krajów nauczyciele szkół, w których odbywa się egzamin krajowy są współodpowiedzialni za ocenianie, dzieląc tę odpowiedzialność z egzaminatorami zewnętrznymi. W czterech innych krajach lub regionach ocenę testów przeprowadzanych w szkołach powierza się samym nauczycielom. We wszystkich tych przypadkach nauczyciele sprawdzają testy według centralnych wytycznych.

W pięciu krajach, w których stosuje się ocenę zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną, role poszczególnych oceniających mogą się różnić.

- W Danii („Egzamin po ukończeniu klasy 9. i 10.”) i Holandii końcowy wynik uzyskany z egzaminu pisemnego jest ustalany w następstwie konsultacji z udziałem osób oceniających wewnętrznie i zewnętrznie.
- W Austrii oceny wystawiane przez nauczycieli z egzaminów pisemnych przeprowadzanych w ich własnych szkołach są przedkładane do zatwierdzenia przez komisję egzaminacyjną, której przewodniczy inspektor oświatowy lub dyrektor innej szkoły.
- Na Słowacji zadania wielokrotnego wyboru są oceniane centralnie, natomiast zadania z rozbudowanymi odpowiedziami są oceniane wewnętrznie przez nauczycieli, pod nadzorem maturalnej komisji egzaminacyjnej.
- W Szwecji „Egzaminy krajowe” są oceniane przez nauczycieli szkoły, w której się odbywają. Czasem taka ocena jest uzupełniana oceną dokonywaną przez nauczycieli z innych szkół. Ponadto próba „Egzaminu krajowego” sprawdzonego przez nauczycieli jest oceniana po raz drugi przez szwedzki Inspektorat Oświaty.

Rysunek 14: Ocena pisemnych krajowych egzaminów językowych wysokiej stawki, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15

Źródło: Eurydice.

Objaśnienie

Powyższa klasyfikacja opiera się na pisemnych częściach krajowych egzaminów językowych wysokiej stawki. Sprawności (czytanie, pisanie i/lub słuchanie) objęte pisemnymi częściami tych egzaminów są różne w poszczególnych krajach i w przypadku poszczególnych egzaminów (patrz Rysunek 9). Nie uwzględnia ona egzaminów ustnych, podczas których ocenia się sprawności mówienia i w niektórych przypadkach słuchania.

„Wszystkie egzaminy” mogą oznaczać jeden lub więcej egzaminów krajowych wysokiej stawki, w zależności od kraju. W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie.

„Egzaminy wysokiej stawki” stosuje się do podejmowania decyzji dotyczących przechodzenia uczniów na kolejny etap kształcenia, w tym wystawiania świadectw, podziału uczniów na grupy według ich zdolności akademickich na koniec poziomu ISCED 2 lub 3, lub przyjmowania uczniów na studia/do instytucji szkolnictwa wyższego. Więcej informacji na temat egzaminów krajowych wysokiej stawki przedstawiono na Rysunku 4.

Do celów niniejszego raportu nauczycieli oceniających egzaminy, do których przystępują uczniowie szkoły, w której uczą, uznaje się za osoby oceniające wewnętrznie, natomiast ocena zewnętrzna to ocena dokonywana przez nauczycieli innych szkół niż te, w których są zatrudnieni, lub przez inne osoby wyznaczone centralnie. Osoby sprawdzające testy, bez względu na to, czy jest to ocena wewnętrzna czy zewnętrzna, przechodzą na ogół specjalne szkolenie lub korzystają ze standaryzowanych wytycznych i wzorców dotyczących oceny.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Włochy: Na rysunku przedstawiono sytuację w roku szkolnym 2014/15, jednakże osoby oceniające mogą być różne, w zależności od składu komisji egzaminacyjnej wyznaczonej co roku przez ministra odpowiedzialnego za edukację.

Łotwa: Organizacja „Egzaminu z języka obcego dla uczniów klas 9.” różni się dla poszczególnych regionów. W regionach obejmujących szkoły znajdujące się na obszarach odległych egzaminy są oceniane przez nauczyciela uczącego uczniów w danej szkole. W innych regionach ocenianie odbywa się centralnie, tzn. nauczyciele z kilku szkół spotykają się, aby wspólnie sprawdzać prace egzaminacyjne.

Węgry: Ocena nie różni się w zależności od egzaminu, ale od poziomu, na którym uczniowie decydują się przystąpić do „Egzaminu na koniec szkoły średniej drugiego stopnia”. Więcej informacji na ten temat można znaleźć poniżej.

W czterech krajach lub regionach, w których ocenę krajowych egzaminów językowych powierza się wyłącznie nauczycielom szkół, w których są one przeprowadzane, wpływ ich wyników na przechodzenie uczniów na kolejne etapy kształcenia jest różny, w zależności od kraju. W Serbii tego rodzaju egzaminy językowe odgrywają szczególną rolę w systemie edukacji, ponieważ służą jako egzaminy wstępne na wysoce specjalistyczne studia językowe. W Belgii (Wspólnota Francuska) i w Estonii wewnętrznie oceniane egzaminy krajowe służą do wystawiania świadectw ukończenia przez uczniów poziomu ISCED 2, natomiast w Rumunii egzaminy takie dotyczą kończenia przez uczniów poziomu ISCED 3.

W czterech krajach procedury oceny są różne dla poszczególnych egzaminów krajowych wysokiej stawki. W Danii, Estonii i na Łotwie ocenianie organizowane jest inaczej na poziomie ISCED 2, a inaczej na poziomie ISCED 3. W tych trzech krajach egzaminy na koniec szkoły średniej drugiego stopnia są zawsze oceniane zewnętrznie, natomiast nie zawsze jest tak w przypadku zewnętrznych egzaminów końcowych na poziomie ISCED 2. W Danii pisemne części „Egzaminów po ukończeniu klasy 9. i 10.” podlegają ocenie zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej, w Estonii „Egzaminy na koniec szkoły podstawowej uwzględniające standaryzowane zadania” oceniane są wewnętrznie przez nauczycieli, natomiast na Łotwie „Egzamin z języka obcego dla uczniów klas 9.” może być oceniany wewnętrznie lub zewnętrznie, w zależności od regionu. Na Węgrzech różnice w procedurach oceny nie zależą od poziomu kształcenia, ale od poziomu sprawdzanej kompetencji, co oznacza, że „Egzamin na koniec szkoły średniej drugiego stopnia” na „poziomie standardowym” oceniany jest na ogół wewnętrznie, natomiast na „poziomie zaawansowanym” ocena tego egzaminu dokonywana jest przez centralną komisję składającą się z nauczycieli języków obcych, ponieważ sukces na tym poziomie zwiększa szanse przyjęcia uczniów na wybrane przez nich kierunki studiów. Wszystkie te cztery kraje starają się zapewnić jak największą rzetelność tych egzaminów, które są egzaminami najwyższej stawki dla uczniów.

W około dwóch trzecich krajów, w których przeprowadzane są krajowe egzaminy językowe wysokiej stawki sprawność mówienia oceniana jest podczas egzaminów ustnych, które mogą być organizowane centralnie (patrz Rysunek 9) lub na poziomie szkoły.

W przypadku, gdy sprawdzanie sprawności mówienia dokonywane jest na poziomie szkoły, istnieje na ogół jakaś forma zewnętrznego nadzoru nad tą oceną (jedynym wyjątkiem jest tu Holandia). W Danii i Norwegii w ocenie części ustnych krajowych egzaminów językowych wysokiej stawki pomaga nauczycielom zewnętrzny egzaminator. W Austrii i Słowenii nauczyciele muszą przestrzegać centralnych przepisów lub zaleceń przy ocenie egzaminów ustnych przeprowadzanych odpowiednio w ramach „Standaryzowanego i nastawionego na kompetencje egzaminu maturalnego akademickich szkół średnich” oraz „Egzaminu maturalnego dla absolwentów szkół zawodowych - zawodowej matury”. Na Słowacji ocenę sprawności mówienia uczniów zapewnia maturalna komisja ds. języków obcych, której przewodniczy nauczyciel z innej szkoły, wyznaczony przez władze regionalne.

Również w Wielkiej Brytanii ocena opracowywanych na poziomie szkoły zadań sprawdzających sprawność mówienia jest nadzorowana zewnętrznie. W Anglii, Walii i Irlandii Północnej części ustne egzaminu „Ogólne świadectwo kształcenia średniego (GCSE)” z języka francuskiego, niemieckiego i hiszpańskiego (najczęściej ocenianych języków) oraz włoskiego, chińskiego, urdu i walijskiego jako drugiego języka oceniane są przez nauczycieli i wysyłane do zewnętrznej komisji egzaminacyjnej celem weryfikacji. W Szkocji, w przypadku egzaminów „Krajowych 5” i „Wyższych”, ocena sprawności mówienia uczniów jest przeprowadzana przez nauczycieli w szkole, w której odbywają się egzaminy, a następnie jest weryfikowana przez Szkocki Urząd ds. Kwalifikacji (SQA), natomiast w przypadku egzaminu „Wyższego zaawansowanego” część oceniająca mówienie jest nadzorowana i oceniana przez egzaminatorów zewnętrznych wyznaczonych przez SQA.

Gdy część ustna krajowych egzaminów językowych (sprawdzająca sprawność mówienia) opracowywana jest centralnie, w zdecydowanej większości przypadków jej ocena podlega tym samym zasadom, co odpowiadająca jej część pisemna, tzn. jest ona oceniana wewnętrznie albo zewnętrznie.

Zgodnie z tym, wszystkie egzaminy krajowe wysokiej stawki oceniające sprawność mówienia na Malcie są oceniane zewnętrznie przez zespół specjalistów składający się z urzędników ds. edukacji, nauczycieli i wykładowców akademickich. Egzaminy ustne są również w całości oceniane zewnętrznie w ramach:

- Egzaminów na koniec szkoły średniej drugiego stopnia przeprowadzanych w Irlandii i na Łotwie;
- Zaawansowanego poziomu „Egzaminu na koniec szkoły średniej drugiego stopnia” przeprowadzanego na Węgrzech;
- „Ogólnego świadectwa kształcenia średniego na poziomie zaawansowanym wstępnym (AS)” lub „Ogólnego świadectwa kształcenia średniego na poziomie zaawansowanym (A lub A2)” przeprowadzanych w Wielkiej Brytanii (Anglia, Walia i Irlandia Północna).

Natomiast w sześciu krajach, w których sprawdzanie sprawności mówienia przewidziane jest na szczeblu centralnym, nastawienie na wewnętrzną ocenę tej sprawności wydaje się być większe niż w przypadku pozostałych sprawności. We Francji część ustna z języka obcego „Egzaminu maturalnego dla uczniów szkół ogólnokształcących i technicznych” (za wyjątkiem egzaminu dla uczniów profili literackich) jest nadzorowana i oceniana wewnętrznie, podczas gdy ocena czytania i pisanie dokonywana jest przez nauczycieli spoza szkoły, w której odbywa się egzamin. Ponadto w Republice Czeskiej, Estonii, na Litwie, w Polsce i Słowenii tylko części pisemne egzaminu na koniec szkoły średniej drugiego stopnia są w całości oceniane zewnętrznie.

- W Republice Czeskiej sprawność mówienia uczniów w ramach „Egzaminu maturalnego (część wspólna)” oceniana jest wewnętrznie przez nauczycieli, a następnie zatwierdzana przez szkolną komisję egzaminacyjną, której przewodniczy nauczyciel z innej szkoły.
- W Estonii część sprawdzająca mówienie w ramach „Zewnętrznych egzaminów końcowych” oceniana jest przez nauczycieli, którzy nie uczą egzaminowanych uczniów, lecz mogą być zatrudnieni przez szkołę, w której odbywa się egzamin lub poza nią.
- Na Litwie część ustna „Państwowego egzaminu maturalnego z języków obcych”, sprawdzająca sprawność mówienia, oceniana jest przez nauczycieli szkolnych.
- W Polsce egzamin z mówienia przeprowadzany w ramach „Egzaminu maturalnego z języka obcego” oceniany jest przez komisję egzaminacyjną obejmującą – poza nauczycielami szkoły, w której odbywa się egzamin – egzaminatora zewnętrznego.
- W Słowenii egzaminy ustne w ramach „Egzaminu maturalnego dla absolwentów szkół ogólnokształcących” oceniane są wewnętrznie przez członków szkolnej komisji egzaminacyjnej.

Egzaminy niskiej stawki wykorzystywane tylko na poziomie szkoły są często oceniane wewnętrznie

W większości krajów pisemne części egzaminów niskiej stawki są oceniane albo wyłącznie wewnętrznie lub zewnętrznie. Te dwa zasadnicze rodzaje oceny są z kolei związane z celem egzaminów, tzn. tym, czy są one przeprowadzane w ramach monitorowania całego systemu edukacji, czy też ich celem jest wykorzystanie wyników wyłącznie na poziomie szkoły przez nauczycieli, uczniów lub rodziców (patrz Rysunek 5).

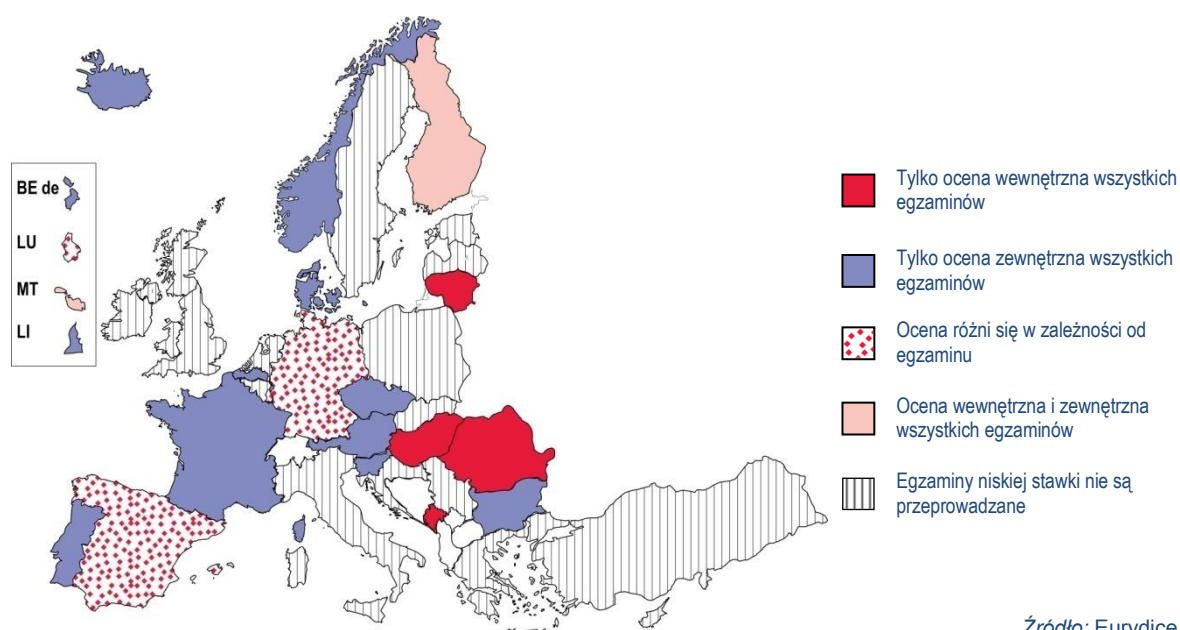
Podobnie jak w przypadku egzaminów wysokiej stawki (patrz Rysunek 14), w większości przypadków ich części pisemne są oceniane zewnętrznie (patrz Rysunek 15). W Republice Czeskiej, Danii, Niemczech („Krajowe badanie oceniające naukę języków obcych”), Luksemburgu („Egzaminy standaryzowane”), Liechtensteinie („Internetowy System Testów Adaptacyjnych”) i Norwegii, egzaminy niskiej stawki skupiające się na sprawnościach receptywnych uczniów są przeprowadzane w formie elektronicznej lub papierowej i oceniane elektronicznie. W Belgii (Wspólnota Flamandzka), Hiszpanii (Kraj Basków i Katalonia), Francji, Austrii i Islandii pytania wielokrotnego wyboru sprawdzające sprawności receptywne są również oceniane elektronicznie, za pomocą automatycznych skanerów optycznych, natomiast pytania

otwarte – przez egzaminatorów zewnętrznych. W Bułgarii i Portugalii części egzaminów niskiej stawki przeprowadzanych w formie papierowej i obejmujących sprawności czytania, słuchania i pisanie są oceniane elektronicznie, przy czym w Bułgarii odpowiedzi uczniów nie są skanowane, ale wprowadzane przez nauczycieli do specjalnego programu komputerowego. W Słowenii egzamin pn. „Krajowa ocena wiedzy” jest również oceniany zewnętrznie, przez centralnie wyznaczonych nauczycieli, którzy sprawdzają anonimowe testy papierowe. Egzaminy niskiej stawki przeprowadzane w Hiszpanii (Madryt i Wyspy Kanaryjskie), a także „Egzaminy standaryzowane o zdefiniowanej treści” w Liechtensteinie są oceniane przez egzaminatorów zewnętrznych.

Co ciekawe, jeżeli część pisemna egzaminów niskiej stawki oceniana jest zewnętrznie, to samo dotyczy sprawności mówienia. Tak dzieje się w Belgii (Wspólnota Niemieckojęzyczna i Flamandzka), Hiszpanii (Wyspy Kanaryjskie i Madryt), Austrii, Portugalii i Liechtensteinie („Egzaminy standaryzowane o zdefiniowanej treści”). Dla przykładu:

- W Belgii (Wspólnota Niemieckojęzyczna), za przeprowadzanie i ocenianie części sprawdzających sprawność mówienia w ramach egzaminu pn. „Świadectwa znajomości języka francuskiego na poziomie B1 i B2” odpowiedzialni są akredytowani pracownicy uczelni wyższych;
- W Belgii (Wspólnota Flamandzka), w ramach przeprowadzanego na próbie uczniów „Krajowego programu oceny – język francuski: czytanie, słuchanie i pisanie” z 2012 r., egzaminy z mówienia organizowane indywidualnie w szkołach były nagrywane i oceniane przez ekspertów zewnętrznych na etapie późniejszym;
- W Austrii testy sprawdzające sprawność mówienia w losowej próbie szkół w ramach „Oceny krajowych standardów edukacyjnych” są przeprowadzane i oceniane przez specjalnie przeszkolonych nauczycieli z innych szkół;
- W Portugalii część egzaminu sprawdzająca mówienie jest oceniana przez nauczycieli pracujących w szkołach innych niż ta, w której jest on przeprowadzany.

Rysunek 15: Ocena pisemnych krajowych testów językowych niskiej stawki, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15

Źródło: Eurydice.

Objaśnienie

Powyższa klasyfikacja opiera się na pisemnych częściach krajowych egzaminów językowych niskiej stawki. Sprawności (czytanie, pisanie i/lub słuchanie) objęte pisemnymi częściami tych egzaminów są różne w poszczególnych krajach i w przypadku poszczególnych egzaminów (patrz Rysunek 9). Nie uwzględnia ona egzaminów ustnych, podczas których ocenia się sprawności mówienia i - w niektórych przypadkach - słuchania.

„Wszystkie egzaminy” mogą oznaczać jeden lub więcej egzaminów krajowych niskiej stawki, w zależności od kraju. W Tabeli 1 w Załączniku wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe, o których mowa w niniejszym raporcie.

„Egzaminy niskiej stawki” nie mają formalnych konsekwencji dla promocji uczniów czy decyzji dot. ich przechodzenia na kolejne etapy kształcenia. Ich celem jest ewaluacja systemu edukacji jako całości, ocena pracy szkół lub indywidualnych postępów ucznia, aby na ich podstawie, w miarę potrzeb, zmodyfikować politykę lub podjąć działania naprawcze w zakresie nauczania/uczenia się. Więcej informacji na temat egzaminów krajowych niskiej stawki przedstawiono na Rysunku 5.

Do celów niniejszego raportu nauczycieli oceniających egzaminy, do których przystępują uczniowie szkoły, w której uczą, uznaje się za osoby oceniające wewnętrznie, natomiast ocena zewnętrzna to ocena dokonywana przez nauczycieli innych szkół niż te, w których są zatrudnieni, lub przez inne osoby wyznaczone centralnie. Osoby sprawdzające testy, bez względu na to, czy jest to ocena wewnętrzna czy zewnętrzna, przechodzą na ogół specjalne szkolenie lub korzystają ze standaryzowanych wytycznych i wzorców dotyczących oceny.

Objaśnienia dotyczące poszczególnych krajów

Niemcy: Za przeprowadzanie „Egzaminów porównawczych VERA” odpowiadają landy. Każdy z nich stosuje własne przepisy dotyczące ich przygotowania i przeprowadzania, oraz analizy i przekazania informacji zwrotnych na temat wyników.

Hiszpania: Każda Wspólnota Autonomiczna opracowuje własne egzaminy i procedury oceny. Za wyjątkiem egzaminów przeprowadzanych w klasie 8. w Estremadurze, które są oceniane wewnętrznie, testy przekazywane są wyłącznie do oceny zewnętrznej lub są oceniane zarówno zewnętrznie, jak i przez nauczycieli szkoły, w której się odbywają.

W dziewięciu krajach, w których egzaminy niskiej stawki są oceniane wyłącznie wewnętrznie lub pod nadzorem egzaminatorów zewnętrznych, osoby oceniające otrzymują scentralizowane wytyczne dotyczące oceny, tak samo jak w przypadku egzaminów wysokiej stawki.

Na Litwie, Węgrzech, w Rumunii i Czarnogórze pisemne części egzaminów niskiej stawki są oceniane przez nauczycieli szkół, w których się odbywają. Odnosi się to również do Hiszpanii w przypadku „Oceny diagnostycznej EDEX” przeprowadzanej w Estremadurze w klasie 8, a także do Luksemburga w przypadku „Egzaminów krajowych” z języka angielskiego, francuskiego i niemieckiego. W Czarnogórze anonimowe testy papierowe są oceniane przez nauczycieli tej samej szkoły, którzy nie uczą egzaminowanych uczniów, a czasem przez nauczycieli zewnętrznych.

Tylko w Hiszpanii, na Malcie i w Finlandii egzaminy niskiej stawki są oceniane zarówno przez nauczycieli szkół, w których się odbywają, jak i egzaminatorów zewnętrznych. W hiszpańskich Wspólnotach Autonomicznych Murcji i Kantabrii są one oceniane wewnętrznie, ale próba testów papierowych jest albo bezpośrednio oceniana zewnętrznie, lub podlega drugiemu zewnętrznemu procesowi oceny. W Nawarze oraz w przypadku „Integralnej ewaluacji klas dwujęzycznych” w Estremadurze pytania zamknięte są oceniane elektronicznie, a otwarte – wewnętrznie. Na Malcie i w Finlandii, po zakończeniu etapu oceny wewnętrznej, egzaminatorzy zewnętrzni sprawdzają próbę arkuszy egzaminacyjnych.

Większość różnic w sposobie oceny egzaminów niskiej stawki można odnieść do ich celów (patrz Rysunek 5). Zdecydowana większość badań mających na celu monitorowanie całego systemu edukacji oceniana jest zewnętrznie w przypadku wszystkich sprawdzanych sprawności. Jedynymi krajami, w których egzaminy krajowe służące monitorowaniu całego systemu edukacji są oceniane wewnętrznie, to Węgry i Czarnogóra. Z drugiej strony, większość egzaminów niskiej stawki, których głównym celem jest raczej ocena poszczególnych szkół, klas i uczniów, a nie całego systemu edukacji, jest oceniana wewnętrznie; jedynymi wyjątkami są tu Dania i Liechtenstein („Internetowy System Testów Adaptacyjnych”). Związek pomiędzy celami egzaminu a metodą jego oceny dobrze oddaje przykład Luksemburga, gdzie „Egzaminy standaryzowane” stosowane wyłącznie do celów monitorowania całego systemu edukacji są oceniane komputerowo, natomiast „Egzaminy krajowe” służące przede wszystkim do celów diagnostycznych w odniesieniu do kompetencji poszczególnych uczniów są oceniane wewnętrznie.

BIBLIOGRAFIA

Rada Europy, 2001. Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocena [pdf] Dostępny pod adresem:

http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Źródło/Framework_EN.pdf [Dostęp 19 maja 2015].

EACEA/Eurydice, 2009. Ogólnokrajowe egzaminowanie uczniów w Europie: cele, organizacja i wykorzystanie wyników. Bruksela: Eurydice.

EACEA/Eurydice, 2012a. Kluczowe dane o edukacji w Europie 2012. Bruksela: Eurydice.

EACEA/Eurydice, 2012b. Kluczowe dane dotyczące nauczania języków obcych w szkołach w Europie 2012. Bruksela: Eurydice.

European Commission/EACEA/Eurydice, 2014. The Structure of the European Education Systems 2014/15: Schematic Diagrams. Luksemburg: Publications Office of the European Union.

European Commission/EACEA/Eurydice, 2015. Recommended Annual Instruction Time in Full-time Compulsory Education in Europe 2014/15. Eurydice – Facts and Figures. Luksemburg: Publications Office of the European Union.

European Commission/SurveyLang, 2012. First European Survey on Language Competences: Final Report. [Online]

<http://www.surveylang.org/Project-news-and-reŹródłos/Project-news-and-reŹródłos.html>

[Dostęp 30 kwietnia 2015].

GLOSARIUSZ

Definicje

Egzaminy krajowe: standaryzowane testy/egzaminy wprowadzone przez władze publiczne na poziomie centralnym i przeprowadzane pod ich nadzorem. Standaryzowane testy/egzaminy mogą przybierać dowolne formy, lecz muszą zakładać, że wszyscy zdający (a) odpowiadają na te same pytania (lub pytania wybrane z istniejącej puli/banku zadań egzaminacyjnych) oraz że (b) są one oceniane w ustandaryzowany lub spójny sposób. Międzynarodowe testy lub badania, takie jak SurveyLang, nie podlegają niniejszemu badaniu. Testy zaprojektowane na poziomie szkoły również nie zostały uwzględnione w badaniu, nawet jeśli zostały opracowane na podstawie ramowych struktur odniesienia zaprojektowanych na poziomie centralnym.

Egzaminy niskiej stawki: egzaminy krajowe, które nie mają formalnych konsekwencji dla przechodzenia uczniów na kolejny etap kształcenia. Ich głównym celem jest ocena działania systemu edukacji jako całości lub pracy szkół, czy też wyników indywidualnych uczniów, aby na ich podstawie, w miarę potrzeb, zmodyfikować politykę, przeprowadzić ewaluację pracy i podjąć działania naprawcze w zakresie nauczania i uczenia się.

Egzaminy wysokiej stawki: egzaminy krajowe, które stanowią podsumowanie osiągnięć uczniów na koniec roku szkolnego lub etapu edukacji, przed podjęciem formalnych decyzji o przyszłej edukacji. Na podstawie wyników takich egzaminów podejmowane są ważne decyzje dotyczące przechodzenia na kolejny etap kształcenia, wystawiane są świadectwa, ma miejsce podział uczniów na grupy według ich zdolności akademickich na poziomie ISCED 2 lub 3, czy też przyjęcie na studia/do instytucji szkolnictwa wyższego. To ostatnie odnosi się do scentralizowanych lub krajowych systemów edukacji, gdzie poza wymogiem ukończenia szkoły średniej drugiego stopnia, decydujące o wyborze kandydatów na studia są wyniki krajowych egzaminów językowych organizowanych na poziomie ISCED 3.

Języki: w niniejszym raporcie termin „języki” odnosi się do wszystkich języków z wyjątkiem języka nauczania (który zazwyczaj jest językiem ojczystym w danym kraju), języków regionalnych i języków starożytnych, takich jak łacina i greka. Język angielski i irlandzki w Irlandii, język fiński i szwedzki

w Finlandii, język niemiecki i francuski w Luksemburgu oraz język angielski na Malcie stanowią odstępstwa od powyższej reguły. W Irlandii, Luksemburgu i Finlandii wyżej wymienione języki są językami urzędowymi i każdy z nich może być głównym językiem nauczania w szkołach, podczas gdy drugi język może być nauczany jako język drugi lub obcy, co ma miejsce w niektórych przypadkach. Na Malcie język angielski jest zarówno językiem nauczania, jak i drugim językiem. Ze względu na decentralizację edukacji w poszczególnych częściach Wielkiej Brytanii i w Autonomicznych Wspólnotach w Hiszpanii, języki regionalne w tych krajach również zostały uwzględnione w niniejszym raporcie.

W niniejszym raporcie termin „języki” odnosi się do języków będących przedmiotem badania. Jednak w niektórych przypadkach, podczas omawiania poszczególnych egzaminów krajowych, może również być stosowany termin „języki obce”, jako że w znakomitej większości krajów, w programie nauczania języki objęte badaniem uznawane są za języki obce.

Poziom centralny/władze na poziomie centralnym: poziom centralny to najwyższe władze oświatowe. W ogromnej większości krajów są to władze krajowe (państwowe). W niektórych krajach, regionach (wspólnotach, landach, wspólnotach autonomicznych itd.) są one odpowiedzialne za wszystkie sprawy związane z edukacją. W Belgii, Niemczech i Wielkiej Brytanii poszczególne regiony mają własne ministerstwa edukacji.

Kody krajów

EU	Unia Europejska	MT	Malta
BE	Belgia	NL	Holandia
BE fr	Belgia – Wspólnota Francuska	AT	Austria
BE de	Belgia – Wspólnota Niemieckojęzyczna	PL	Polska
BE nl	Belgia – Wspólnota Flamandzka	PT	Portugalia
BG	Bułgaria	RO	Rumunia
CZ	Republika Czeska	SI	Słowenia
DK	Dania	SK	Słowacja
DE	Niemcy	FI	Finlandia
EE	Estonia	SE	Szwecja
IE	Irlandia	UK	Wielka Brytania
EL	Grecja	UK-ENG	Anglia
ES	Hiszpania	UK-WLS	Walia
FR	Francja	UK-NIR	Irlandia Północna
HR	Chorwacja	UK-SCT	Szkocja
IT	Włochy	IS	Islandia
CY	Cypr	LI	Liechtenstein
LV	Łotwa	ME	Czarnogóra
LT	Litwa	NO	Norwegia
LU	Luksemburg	RS	Serbia
HU	Węgry	TR	Turcja

* Kod ISO 3166. Tymczasowy kod, który nie przesądza o ostatecznej nazwie tego kraju, która zostanie uzgodniona po zakończeniu obecnie prowadzonych negocjacji w tym zakresie w Organizacji Narodów Zjednoczonych (http://www.iso.org/iso/country_codes/iso_3166_code_lists.htm [Dostęp 25.9.2014]).

Kody statystyczne

: Brak danych (-) Nie dotyczy

Skróty i akronimy

ESOKJ Europejski System Opisu Kształcenia Językowego (ang. CEFR - *Common European Framework of Reference for Languages*)

VET Kształcenie i szkolenie zawodowe (ang. *Vocational Education and Training*)

ISCED Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Edukacji (ang. *International Standard Classification of Education*)

Klasyfikacje

Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Edukacji (ISCED 2011)

Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Edukacji (ang. *International Standard Classification of Education - ISCED*) to instrument służący do opracowywania statystyk w zakresie edukacji na poziomie międzynarodowym. Obejmuje ona dwie zmienne klasyfikacji krzyżowej: poziomy i dziedziny kształcenia, z podziałem na kierunki ogólne/zawodowe/ogólnozawodowe oraz cele edukacyjne uczniów/studentów związane z wejściem na rynek pracy. W najnowszej wersji ISCED 2011 wyróżnia się osiem poziomów edukacji. Metodologia ISCED zakłada, że istnieje szereg kryteriów, które ułatwiają przypisywanie danego programu kształcenia do odpowiedniego etapu edukacji. Zależnie od badanego poziomu i rodzaju kształcenia należy określić hierarchię ważności kryteriów podstawowych i uzupełniających (typowe wymagania wstępne, minimalne wymogi przyjęcia, minimalny wiek, kwalifikacje personelu itd.).

W niniejszym raporcie stosowana jest klasyfikacja ISCED 2011, chyba że wyraźnie określono inaczej.

ISCED 2: Szkolnictwo średnie I stopnia

Kształcenie na tym poziomie zazwyczaj bazuje na efektach uczenia się wypracowanych na poziomie ISCED 1. Uczniowie na ogół rozpoczynają naukę na poziomie ISCED 2 w wieku pomiędzy 10 a 13 lat (12 lat to najczęściej spotykany wiek).

ISCED 3: Szkolnictwo średnie II stopnia

Kształcenie na tym poziomie zazwyczaj ma na celu uzupełnienie kształcenia średniego oraz przygotowanie do kształcenia wyższego i/lub zapewnienie umiejętności wymaganych do celów zatrudnienia. Uczniowie na ogół rozpoczynają naukę na tym poziomie w wieku 14-16 lat.

ZAŁĄCZNIK

W Tabeli 1 wyszczególniono wszystkie egzaminy krajowe organizowane w każdym kraju. Podano również liczbę egzaminów i ich nazwy w tłumaczeniu oraz w oryginalnym brzmieniu. Ponadto wskazano klasy, w których są one organizowane.

Choć liczbę egzaminów można obliczać na kilka sposobów, np. dany egzamin może być uważany za odrębny test, jeżeli przystępują do niego uczniowie różnych klas lub jest organizowany z kilku języków, lub jeśli ocenia różne umiejętności itd. W niniejszym raporcie **przyjęto taką konwencję**, że egzaminy krajowe są uznawane za odrębne tylko wtedy, jeśli przystępują do nich uczniowie różnych klas. Natomiast w niektórych krajach jeden egzamin, tj. test przeprowadzany z tego samego języka i sprawdzający te same umiejętności na tym samym poziomie kompetencji i w tym samym celu może być przeprowadzany wśród uczniów różnych klas. Taka sytuacja ma miejsce na przykład na koniec szkoły średniej drugiego stopnia, kiedy to uczniowie różnych klas mogą przystępować do tego egzaminu. Taki egzamin, choć przystępują do niego uczniowie różnych klas, jest uważany za jeden odrębny egzamin. Jeśli jednak uczniowie jednej klasy przystępują do więcej niż jednego egzaminu, takie egzaminy są traktowane oddzielnie tylko w przypadku, gdy organizowane są w różnym celu.

Tabela 1: Krajowe egzaminy z języków obcych w poszczególnych krajach, nazwa w tłumaczeniu i brzmieniu oryginalnym oraz, klasy, w których są przeprowadzane, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15

	Liczba egzaminów	Nazwa egzaminu w tłumaczeniu	Nazwa egzaminu w oryginalnym brzmieniu	Klasa
BE fr	1	Świadectwo ukończenia szkoły średniej pierwszego stopnia	Certificat d'études du premier degré de l'enseignement secondaire	8
BE de	2	Świadectwo znajomości języka francuskiego na poziomie B1	Nachweis grundlegender Kenntnisse in der Französischen Sprache, Niveau B1	9
		Świadectwo znajomości języka francuskiego na poziomie B2	Nachweis grundlegender Kenntnisse in der Französischen Sprache, Niveau B2	12
BE nl (²⁰)	2	Krajowy program oceny – język francuski: czytanie, słuchanie i pisanie	Peilingen – Frans: lezen, luisteren en schrijven	8
		Krajowy program oceny – język francuski: słuchanie i mówienie	Peilingen – Frans: luisteren en spreken	12
BG	3	Krajowy egzamin zewnętrzny	Национално външно оценяване (nacionalno vunshno ocenayavane)	7
		Krajowy egzamin zewnętrzny	национално външно оценяване (nacionalno vunshno ocenayavane)	8
		Krajowy egzamin zewnętrzny/ matura	национално външно оценяване (nacionalno vunshno ocenayavane) / матура (matura))	12
CZ	3	Badanie wyników próby uczniów klas 4. i 8. szkół podstawowych oraz uczniów klas 2. zawodowych szkół średnich drugiego stopnia (²¹)	Výběrové ověřování výsledků žáků na úrovni 4. a 8. ročníků základních škol a 2. ročníků středních odborných škol	8
		Badanie wyników próby uczniów klas 4. i 8. szkół podstawowych oraz uczniów klas 2. zawodowych szkół średnich drugiego stopnia (²²)	Výběrové ověřování výsledků žáků na úrovni 4. a 8. ročníků základních škol a 2. ročníků středních odborných škol	11
		Egzamin maturalny (część wspólna)	Maturitní zkouška (společná část)	13
DK	4	Egzamin krajowy	Nationale test	8
		Egzamin po ukończeniu klasy 9.	Folkeskolens prøver Folkeskolens 9.-klasseprøve	10

(²⁰) Egzaminy organizowane w ramach krajowego programu oceny (KPO), które w kolejnych latach koncentrują się na różnych przedmiotach i umiejętnościach, oraz na wieku populacji uczniów i ocenianym programie nauczania. KPO został wprowadzony w 2002 r. i od tego czasu przeprowadzono egzaminy z języków obcych tylko w 2007 r. (ISCED 2) i w 2012 r. (ISCED 3). Kolejne egzaminy językowe w ramach KPO zostaną przeprowadzone najwcześniej w 2017 r.

(²¹) Ostatnie badanie próby uczniów w zakresie języków obcych zostało przeprowadzone w roku szkolnym 2013/14.

(²²) Ostatnie badanie próby uczniów w zakresie języków obcych zostało przeprowadzone w roku szkolnym 2013/14.

	Liczba egzaminów	Nazwa egzaminu w tłumaczeniu	Nazwa egzaminu w oryginalnym brzmieniu	Klasa
		Egzamin po ukończeniu klasy 10.	Folkeskolens 10. Klasseprøve Folkeskolens 10.-klasseprøve	11
		Egzamin na zakończenie szkoły średniej drugiego stopnia	Brak wspólnej nazwy, ponieważ egzaminy są przeprowadzane w różnych klasach na różnych ścieżkach kształcenia na poziomie szkoły średniej II stopnia	11,12,13
DE	2	Egzaminy porównawcze/ocena nauki (VERA)	Vergleichsarbeiten/ Lernstandserhebungen (VERA)	8
		Krajowe badanie oceniające naukę języków obcych	Ländervergleich Sprachen	9
EE	2	Egzaminy na koniec szkoły podstawowej uwzględniające standaryzowane zadania	Ühtsed põhikooli lõpueksamid	9
		Zewnętrzne egzaminy końcowe ⁽²³⁾	Gümnaasiumi lõpuksamid	12
IE	2	Egzamin gimnazjalny	Junior Certificate Examination	11
		Egzamin maturalny	Leaving Certificate Examination	14
EL	1	Egzamin z języków nowożytnych	Ειδικό Μάθημα Ξένης Γλώσσας	12
ES	2	Egzaminy krajowe dla uczniów klas 8. (Walencja, Estremadura, Madryt, Murcja, Nawarra i Kraj Basków):		8
		Walencja: Ocena diagnostyczna: Test kompetencji językowych	Comunidad Valenciana: Evaluación de Diagnóstico: Prueba de Competencia en Comunicación Lingüística	
		Estremadura: Ocena diagnostyczna EDEX	Extremadura: Evaluación de Diagnóstico EDEX	
		Madryt: Test sprawności mówienia i pisania (ESOKJ A2, B1 i B2)	Madrid: Prueba Oral y Escrita (MCER A2, B1 y B2)	
		Murcja: Regionalna ewaluacja diagnostyczna	Murcia: Evaluación de Diagnóstico Regional	
		Nawarra: Ewaluacja diagnostyczna: kompetencje w zakresie języka angielskiego	Nawarra: Competencia lingüística en inglés. Evaluación diagnóstica	
	Kraj Basków: Ewaluacja diagnostyczna	El País Vasco: País Vasco: Evaluación Diagnóstica		
			Egzaminy krajowe dla uczniów klas 10. (Wyspy Kanaryjskie, Kantabria, Katalonia, Estremadura i Madryt):	
		Wyspy Kanaryjskie: Test akredytacyjny dla uczniów klas 10. realizujących program CLIL – GESE Exams Trinity College	Islas Canarias: Pruebas de acreditación alumnado CLIL de 4º ESO – GESE Exams Trinity College	
		Kantabria: Egzaminy standaryzowane z języka angielskiego	Cantabria: Pruebas Estandarizadas de Inglés	
		Katalonia: Ewaluacja uczniów szkół średnich pierwszego stopnia	Cataluña: Evaluación de la Educación Secundaria Obligatoria	
		Estremadura: Integralna ewaluacja klas dwujęzycznych	Extremadura: Evaluación Integral de las Secciones Bilingües	
		Madryt: Test sprawności mówienia i pisania (ESOKJ A2, B1, B2 i C1)	Madrid: Prueba Oral y Escrita (MCER A2, B1, B2 y C1)	
FR	2	Ocena CEDRE (ewaluacje przedmiotów na podstawie wyników próby uczniów klas 9.)	Cycle des évaluations disciplinaires réalisées sur échantillons	9
		Egzamin maturalny dla uczniów szkół ogólnokształcących i technicznych	Baccalauréat général et technologique	12
HR	1	Państwowy egzamin maturalny	Ispit državne mature	12
IT	1	Egzaminy krajowe: drugi egzamin pisemny	Seconda prova scritta dell'Esame di Stato	13
CY	1	Egzaminy pancyprijskie	Παγκύπριες Εξετάσεις	12
LV	2	Egzamin z języka obcego dla uczniów klas 9.	Eksāmens svešvalodā 9.klasei (angļu, vācu, krievu, franču val.)	9

⁽²³⁾ Od 2014r. egzaminy z języka francuskiego, niemieckiego i rosyjskiego zastąpiono egzaminami międzynarodowymi prowadzonymi do międzynarodowej certyfikacji. Krajowy egzamin końcowy z języka angielskiego nadal jest opracowywany przez zespół estońskich nauczycieli, badaczy i specjalistów ds. oceniania.

	Liczba egzaminów	Nazwa egzaminu w tłumaczeniu	Nazwa egzaminu w oryginalnym brzmieniu	Klasa
		Scentralizowany egzamin z języka obcego na koniec szkoły średniej	Centralizētais eksāmens par vispārējās vidējās izglītības apguvi svešvalodā (angļu, vācu, krievu, franču val.)	12
LT	2	Państwowy egzamin maturalny z języków obcych	Užsienio kalbos valstybinis brandos egzaminas	12
		Zaliczenie sprawności posługiwania się językiem obcym w mowie*	Užsienio kalbos (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) įskaita*	12
		Standaryzowany egzamin z języka obcego	Užsienio kalbos lygio nustatymo testas	10
LU	2	Egzaminy standaryzowane	Epreuves Standardisées	9
		Egzaminy krajowe z języka angielskiego	Epreuves Communes Anglais	8 (klasa 9 w przypadku techników)
		Egzaminy krajowe z języka francuskiego*	Epreuves Communes Français*	9
		Egzaminy krajowe z języka niemieckiego*	Epreuves Communes Allemand*	9
HU	4	Ocena w zakresie języków obcych	Idegen nyelvi mérés	6
		Ocena w zakresie języków obcych	Idegen nyelvi mérés	8
		Egzamin na koniec szkoły średniej drugiego stopnia	Érettségi	12
		Ocena języka docelowego*	Célnyelvi mérés*	6
		Ocena języka docelowego*	Célnyelvi mérés*	8
		Ocena języka docelowego	Célnyelvi mérés	10
MT	7	Doroczne egzaminy dla uczniów szkół średnich	Annual Examinations for Secondary Schools	7
		Doroczne egzaminy dla uczniów szkół średnich	Annual Examinations for Secondary Schools	8
		Doroczne egzaminy dla uczniów szkół średnich	Annual Examinations for Secondary Schools	9
		Doroczne egzaminy dla uczniów szkół średnich	Annual Examinations for Secondary Schools	10
		Doroczne egzaminy dla uczniów szkół średnich	Annual Examinations for Secondary Schools	11
		Świadectwo ukończenia szkoły średniej MATSEC	MATSEC Secondary Education Certificate	11
		Świadectwo dojrzałości MATSEC	MATSEC Matriculation Certificate	13
NL	3	Egzamin krajowy VMBO	Centraal examen VMBO	10
		Egzamin krajowy HAVO	Centraal examen HAVO	11
		Egzamin krajowy VWO	Centraal examen VWO	12
AT	2	Ocena krajowych standardów edukacyjnych	Überprüfung der Bildungsstandards	8
		Standaryzowany i nastawiony na kompetencje egzamin maturalny akademickich szkół średnich (AHS)	Standardisierte kompetenzorientierte Reifeprüfung	12
PL	2	Egzamin gimnazjalny z języka obcego nowożytnego (poziom podstawowy lub poziom rozszerzony)	Egzamin gimnazjalny z języka obcego nowożytnego (poziom podstawowy lub poziom rozszerzony)	9
		Egzamin maturalny z języka obcego nowożytnego (poziom podstawowy, poziom rozszerzony lub poziom dwujęzyczny)	Egzamin maturalny z języka obcego nowożytnego (poziom podstawowy, poziom rozszerzony lub poziom dwujęzyczny)	12 (13 w przypadku techników)
PT	2	Wstępny egzamin z języka angielskiego ⁽²⁴⁾		9
		Krajowy egzamin na zakończenie kształcenia średniego	Exame Final Nacional do Ensino Secundário	11
		Krajowy egzamin na zakończenie kształcenia średniego*	Exame Final Nacional do Ensino Secundário*	11
RO	2	Krajowa ewaluacja programu nauczania w obszarze języków i komunikacji	Evaluarea Națională: test din aria curriculară "Limbă și comunicare"	6
		Krajowy egzamin maturalny: Test C – Ocena sprawności w języku obcym	Examenul de bacalaureat național: proba C – Evaluarea competențelor lingvistice într-o limbă de circulație internațională	12, 13

⁽²⁴⁾ Ten egzamin może prowadzić do przyznania międzynarodowego certyfikatu (*proficiency certificate in English*).

	Liczba egzaminów	Nazwa egzaminu w tłumaczeniu	Nazwa egzaminu w oryginalnym brzmieniu	Klasa
SI	2	Krajowa ocena wiedzy	Nacionalno preverjanje znanja (NPZ)	9
		Egzamin maturalny dla absolwentów szkół ogólnokształcących (Matura ogólna)	Splošna matura	13
		Egzamin maturalny dla absolwentów szkół zawodowych (Matura zawodowa)*	Poklicna matura*	13
SK	1	Egzamin krajowy: część pisemna egzaminu zewnętrznego i wewnętrznego	Externá časť maturitnej skúšky a písomná forma internej časti maturitnej skúšky	13
FI	2	Drugi język urzędowy: szwedzki jako język B, klasa 9; fiński jako język A; lub język na poziomie rodzimego użytkownika, klasa 9.	Toinen kotimainen kieli, ruotsi B-kielenä 9. vuosiluokalla, Toinen kotimainen kieli, suomi A-kielenä ja äidinkielenomainen suomi 9. vuosiluokalla	9
		Języki obce w klasie 9.*	Vieraat kielet 9. Vuosiluokalla*	9
		Egzamin maturalny	Ylioppilastutkinto	12
SE	2	Egzamin krajowy	Nationellt prov	9
		Egzamin krajowy ⁽²⁵⁾	Nationellt prov	10-12
UK-ENG	3	Ogólne świadectwo kształcenia średniego (GCSE)	General Certificate of Secondary Education (GCSE)	11
		Ogólne świadectwo kształcenia średniego, poziom zaawansowany wstępny (AS)	General Certificate of Education Advanced Subsidiary (AS) Level	12
		Ogólne świadectwo kształcenia średniego, poziom zaawansowany (poziom A lub A2)	General Certificate of Education Advanced Level (A level, or A2)	13
UK-WLS	3	Ogólne świadectwo kształcenia średniego (GCSE)	General Certificate of Secondary Education (GCSE)	11
		Ogólne świadectwo kształcenia średniego, poziom zaawansowany wstępny (AS)	General Certificate of Education Advanced Subsidiary (AS) Level	12
		Ogólne świadectwo kształcenia średniego, poziom zaawansowany (poziom A lub A2)	General Certificate of Education Advanced Level (A level, or A2)	13
UK-NIR ⁽²⁶⁾	3	Ogólne świadectwo kształcenia średniego (GCSE)	General Certificate of Secondary Education (GCSE)	12
		Ogólne świadectwo kształcenia średniego, poziom zaawansowany wstępny (AS)	General Certificate of Education Advanced Subsidiary (AS) Level	13
		Ogólne świadectwo kształcenia średniego, poziom zaawansowany (poziom A lub A2)	General Certificate of Education Advanced Level (A level, or A2)	14
UK-SCT	3	Krajowe 5	National 5	11 (12-13 ostatni rok szkoły średniej II stopnia.)
		Wyższy	Higher	12 (13 ostatni rok szkoły średniej II stopnia.)
		Wyższy zaawansowany	Advanced Higher	13
IS	1	Islandzkie egzaminy krajowe	Sæmræmd könnunarpróf	10
LI	1	Egzaminy standaryzowane o zdefiniowanej treści	Standardprüfung	8
		Internetowy System Testów Adaptacyjnych: uczniowie klas 8.*	Stellwerk 8*	8
ME	3	Ocena wiedzy na koniec drugiego cyklu kształcenia	Eksterno-interna provjera znanja na kraju drugog ciklusa	6

⁽²⁵⁾ Przeprowadzane są różne testy z różnych języków i na różnych poziomach kompetencji. Testy organizowane są dla uczniów różnych klas.

⁽²⁶⁾ Uczniowie przystępują do egzaminów w tym samym wieku, co uczniowie w Walii i Anglii, jednak ze względu na różnicę w strukturze systemów edukacji są oni w innej klasie.

	Liczba egzaminów	Nazwa egzaminu w tłumaczeniu	Nazwa egzaminu w oryginalnym brzmieniu	Klasa
		Ocena wiedzy na koniec trzeciego cyklu kształcenia	Eksterna provjera znanja na kraju trećeg ciklusa	9
		Egzamin maturalny	Maturalski ispit	13
		Egzamin zawodowy*	Stručni ispit*	13
NO	4	Egzamin krajowy – język angielski	Nasjonale prøve - engelsk	8
		Egzamin gimnazjalny – język angielski	Grunnskole eksamen - engelsk	10
		Egzamin z przedmiotów uwzględnionych w podstawie programowej - język angielski	Fellesfag engelsk	11 (12 dla VET)
		Egzamin z przedmiotów uwzględnionych w podstawie programowej – języki obce, poziom I lub II	Fellesfag fremmedspråk nivå I eller nivå II	12 (13 ostatni rok szkoły średniej II stopnia.)
		Egzamin z przedmiotów uwzględnionych w programie nauczania, przedmioty: język angielski i/lub języki obce, poziom I, II lub III*	Programfag engelsk og/eller fremmedspråk*	12 i/lub 13 ostatni rok szkoły średniej II stopnia.)
RS	2	Egzamin wstępny do klas dwujęzycznych w szkołach podstawowych	Пријемни испит за двојезична одељења у основној школи	6
		Egzamin wstępny do klas dwujęzycznych w gimnazjach	Пријемни испит за двојезична одељења у гимназији	8
		Egzamin wstępny do klas i gimnazjów filologicznych*	Пријемни испит за филолошке гимназије и одељења*	8
TR	2	Łączone egzaminy dla uczniów klas 8.	Ortak sınav	8
		Egzamin plasujący dla abiturientów 5	Lisans Yerleşirme Sınavı LYS 5	12

Egzaminy krajowe oznaczone gwiazdką (*) nie są uznawane za odrębne testy i dlatego nie są liczone tak, jak podobne testy przeprowadzane w podobnym celu dla uczniów tych samych klas. Oznacza to, że egzaminy te nie zostały przedstawione na Rysunkach i nie zostały uwzględnione w analizach. Natomiast informacje na ich temat przedstawiono w objaśnieniach lub w stosownych przypadkach w tekście głównym raportu.

Tabela 2: Wykorzystanie wyników krajowych egzaminów językowych wysokiej stawki w odniesieniu do przechodzenia uczniów na kolejny etap kształcenia, poziom ISCED 2 i/lub 3, 2014/15

Nazwa egzaminu	Rekrutacja na studia/do szkół wyższych			
	Podział uczniów wg ich zdolności akademickich, ISCED 2 i/lub 3			
	Certyfikacja osiągnięć uczniów			
	Poziom egzaminu zgodnie z ISCED			
BE fr	Świadectwo ukończenia szkoły średniej pierwszego stopnia	2	✓	
BG	Krajowy egzamin zewnętrzny/ matura	3	✓	
CZ	Egzamin maturalny (część wspólna)	3	✓	
DK	Egzamin po ukończeniu klasy 9.	2	✓	✓
	Egzamin po ukończeniu klasy 10.	2	✓	✓
	Egzamin na zakończenie szkoły średniej drugiego stopnia	3	✓	
EE	Egzaminy na koniec szkoły podstawowej uwzględniające standaryzowane zadania	2	✓	
	Zewnętrzne egzaminy końcowe	3	✓	
IE	Egzamin gimnazjalny	2	✓	
	Egzamin maturalny	3	✓	✓
EL	Egzamin z języków nowożytnych	3		✓
FR	Egzamin maturalny dla uczniów szkół ogólnokształcących i technicznych	3	✓	
HR	Krajowy egzamin maturalny	3	✓	✓
IT	Egzaminy krajowe: drugi egzamin pisemny	3	✓	
CY	Egzaminy pancypryjskie	3	✓	✓
LV	Egzamin z języka obcego dla uczniów klas 9.	2	✓	
	Scentralizowany egzamin z języka obcego na koniec szkoły średniej	3	✓	✓

		Rekrutacja na studia/do szkół wyższych			
		Podział uczniów wg ich zdolności akademickich, ISCED 2 i/lub 3			
		Certyfikacja osiągnięć uczniów			
Nazwa egzaminu		Poziom egzaminu zgodnie z ISCED			
LT	Państwowy egzamin maturalny z języków obcych	3	v		v
	Zaliczenie sprawności posługiwania się językiem obcym w mowie*	3	v		v
LU ⁽²⁷⁾	Egzaminy krajowe z języka angielskiego	2		v	
	Egzaminy krajowe z języka niemieckiego*	2		v	
	Egzaminy krajowe z języka francuskiego*	2		v	
HU	Egzamin na koniec szkoły średniej drugiego stopnia	3	v		v
MT	Świadectwo ukończenia szkoły średniej MATSEC	3	v		v
	Świadectwo dojrzałości MATSEC	3	v		v
NL	Egzamin krajowy VMBO	2	v		
	Egzamin krajowy HAVO	3	v		
	Egzamin krajowy VWO	3	v		
AT	Standaryzowany i nastawiony na kompetencje egzamin maturalny akademickich szkół średnich (AHS)	3	v		
PL	Egzamin gimnazjalny z języka obcego nowożytnego (poziom podstawowy lub poziom rozszerzony)	2	v	v	
	Egzamin maturalny z języka obcego nowożytnego (poziom podstawowy, poziom rozszerzony lub poziom dwujęzyczny)	3	v		v
PT	Krajowy egzamin na zakończenie kształcenia średniego	3	v		
	Krajowy egzamin na zakończenie kształcenia średniego*	3	v		
RO	Krajowy egzamin maturalny: Test C – Ocena sprawności w języku obcym	3	v		
SI	Egzamin maturalny dla absolwentów szkół ogólnokształcących (Matura ogólna)	3	v		v
	Egzamin maturalny dla absolwentów szkół zawodowych (Matura zawodowa)*	3	v		v
SK	Egzamin krajowy: część pisemna egzaminu zewnętrznego i wewnętrznego	3	v		
FI	Egzamin maturalny	3	v		v
SE	Egzamin krajowy	2	v		
	Egzamin krajowy	3	v		
UK- ENG	Ogólne świadectwo kształcenia średniego (GCSE)	3	v	v	v
	Ogólne świadectwo kształcenia średniego, poziom zaawansowany wstępny (AS)	3	v	v	v
	Ogólne świadectwo kształcenia średniego, poziom zaawansowany (poziom A lub A2)	3	v		v
UK- WLS	Ogólne świadectwo kształcenia średniego (GCSE)	3	v	v	v
	Ogólne świadectwo kształcenia średniego, poziom zaawansowany wstępny (AS)	3	v	v	v
	Ogólne świadectwo kształcenia średniego, poziom zaawansowany (poziom A lub A2)	3	v		v
UK- NIR	Ogólne świadectwo kształcenia średniego (GCSE)	3	v	v	v
	Ogólne świadectwo kształcenia średniego, poziom zaawansowany wstępny (AS)	3	v	v	v
	Ogólne świadectwo kształcenia średniego, poziom zaawansowany (poziom A lub A2)	3	v		v
UK- SCT	Krajowe 5	3	v		v
	Wyższy	3	v		v
	Wyższy zaawansowany	3	v		v
ME	Egzamin maturalny	3	v		v
	Egzamin zawodowy*	3	v		v
NO	Egzamin gimnazjalny – język angielski	2	v	v	
	Egzamin z przedmiotów uwzględnionych w podstawie programowej - język angielski	3	v		v
	Egzamin z przedmiotów uwzględnionych w podstawie programowej – języki obce, poziom I lub II	3	v		v
	Egzamin z przedmiotów uwzględnionych w programie nauczania, przedmioty: język angielski i/lub języki obce, poziom I, II lub III*	3	v		v
RS	Egzamin wstępny do klas dwujęzycznych w szkołach podstawowych	2		v	
	Egzamin wstępny do klas dwujęzycznych w gimnazjach	2		v	
	Egzamin wstępny do klas i gimnazjów filologicznych*	2		v	
TR	Łączone egzaminy dla uczniów klas 8.	2	v	v	
	Egzamin plasujący dla abiturientów 5	3	v		v

⁽²⁷⁾ Wykorzystanie wyników „egzaminów krajowych” z języka angielskiego, francuskiego i niemieckiego do celów kierowania uczniów na odpowiednią ścieżkę kształcenia na poziomie ISCED 3 dotyczy tylko uczniów uczęszczających do technicznych szkół średnich pierwszego stopnia.

Tabela 3: Główne sposoby wykorzystania wyników egzaminów językowych niskiej stawki, poziom ISCED 2 i 3, 2014/15

		Ewaluacja nauczania i uczenia się na poziomie szkoły/ klasy/ucznia		
		Ewaluacja systemu edukacji		
	Nazwa egzaminu	Egzamin na poziomie ISCED		
BE de	Świadectwo znajomości języka francuskiego na poziomie B1	3	v	
	Świadectwo znajomości języka francuskiego na poziomie B2	3	v	
BE nl	Krajowy program oceny – język francuski: czytanie, słuchanie i pisanie	2	v	v
	Krajowy program oceny – język francuski: słuchanie i mówienie	3	v	v
BG	Krajowy egzamin zewnętrzny	2	v	
	Krajowy egzamin zewnętrzny	2	v	
CZ	Badanie wyników próby uczniów klas 4. i 8. szkół podstawowych oraz uczniów klas 2. zawodowych szkół średnich drugiego stopnia	2	v	v
	Badanie wyników próby uczniów klas 4. i 8. szkół podstawowych oraz uczniów klas 2. zawodowych szkół średnich drugiego stopnia	3	v	v
DK	Egzamin krajowy	2		v
DE	Egzaminy porównawcze/ocena nauki (VERA)	2		v
	Krajowe badanie oceniające naukę języków obcych	2	v	v
ES	Egzaminy krajowe dla uczniów klas 8. (Walencja, Estremadura, Madryt, Murcja, Nawarra i Kraj Basków): Walencja: Ocena diagnostyczna: Test kompetencji językowych Estremadura: Ocena diagnostyczna EDEX Madryt: Test sprawności mówienia i pisanie (ESOKJ A2, B1 i B2) Murcja: Regionalna ewaluacja diagnostyczna Nawarra: Ewaluacja diagnostyczna: kompetencje w zakresie języka angielskiego Kraj Basków: Ewaluacja diagnostyczna	2	v	v
	Egzaminy krajowe dla uczniów klas 10. (Wyspy Kanaryjskie, Kantabria, Katalonia, Estremadura i Madryt): Wyspy Kanaryjskie: Test akredytacyjny dla uczniów klas 10. realizujących program CLIL – GESE Exams Trinity College Kantabria: Egzaminy standaryzowane z języka angielskiego Katalonia: Ewaluacja uczniów szkół średnich pierwszego stopnia Estremadura: Integralna ewaluacja klas dwujęzycznych Madryt: Test sprawności mówienia i pisanie (ESOKJ A2, B1, B2 i C1)	2	v	v
FR	Ocena CEDRE	2	v	
LT	Standaryzowany egzamin z języka obcego	2		v
LU	Egzaminy standaryzowane	2	v	
	Egzaminy krajowe z języka angielskiego	2		v
	Egzaminy krajowe z języka francuskiego*	2		v
	Egzaminy krajowe z języka niemieckiego*	2		v
HU	Ocena w zakresie języków obcych	2	v	v
	Ocena w zakresie języków obcych	2	v	v
	Ocena języka docelowego*	2	v	v
	Ocena języka docelowego*	2	v	v
	Ocena języka docelowego	3	v	v
MT	Doroczne egzaminy dla uczniów szkół średnich	2		v
	Doroczne egzaminy dla uczniów szkół średnich	2		v
	Doroczne egzaminy dla uczniów szkół średnich	2		v
	Doroczne egzaminy dla uczniów szkół średnich	3		v
	Doroczne egzaminy dla uczniów szkół średnich	3		v
AT	Ocena krajowych standardów edukacyjnych	2	v	v
PT	Wstępny egzamin z języka angielskiego	2	v	v

		Ewaluacja nauczania i uczenia się na poziomie szkoły/ klasy/ucznia		
		Ewaluacja systemu edukacji		
	Nazwa egzaminu	Egzamin na poziomie ISCED		
RO	Krajowa ewaluacja programu nauczania w obszarze języków i komunikacji	2		v
SI	Krajowa ocena wiedzy	2	v	v
FI	Drugi język urzędowy: szwedzki jako język B, klasa 9; fiński jako język A; lub język na poziomie rodzimego użytkownika, klasa 9.	2	v	v
	Języki obce w klasie 9.*	2	v	v
IS	Islandzkie egzaminy krajowe	2	v	
LI	Egzaminy standaryzowane o zdefiniowanej treści	2	v	v
	Internetowy System Testów Adaptacyjnych: uczniowie klas 8.*	2		v
ME	Ocena wiedzy na koniec drugiego cyklu kształcenia	2	v	v
	Ocena wiedzy na koniec trzeciego cyklu kształcenia	2	v	v
NO	Egzamin krajowy – język angielski	2	v	v

**AGENCJA WYKONAWCZA DS. EDUKACJI, KULTURY
I SEKTORA AUDIOWIZUALNEGO
EDUCATION AND YOUTH POLICY ANALYSIS**

Avenue du Bourget 1 (BOU2)
B-1049 Brussels
(<http://ec.europa.eu/eurydice>)

Redaktor

Arlette Delhaxhe

Autorzy

Nathalie Baïdak (koordynacja), Isabelle De Coster, Marta Crespo Petit

Układ graficzny i rysunki

Patrice Brel

Koordynator produkcji

Gisèle De Lel

KRAJOWE BIURA EURYDICE

AUSTRIA

Eurydice-Informationsstelle
Bundesministerium für Bildung und Frauen
Abt. Internationale multilaterale Angelegenheiten
Minoritenplatz 5
1014 Wien
Wkład biura: Opracowanie zespołowe

BELGIA

Unité Eurydice de la Fédération Wallonie-Bruxelles
Ministère de la Fédération Wallonie-Bruxelles
Direction des relations internationales
Boulevard Léopold II, 44 – Bureau 6A/008
1080 Bruxelles
Wkład biura: Opracowanie zespołowe;
ekspert: Nathalie Delvigne

Eurydice Vlaanderen
Departement Onderwijs en Vorming/
Afdeling Strategische Beleidsondersteuning
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel
Wkład biura: Eline De Ridder (koordynacja); ekspert
Agencji ds. Zapewnienia Jakości w Edukacji i Szkoleniach:
Marie Brems; ekspert Departamentu Edukacji i Szkoleń:
Sien Van den Hoof

Eurydice-Informationsstelle der Deutschsprachigen
Gemeinschaft
Autonome Hochschule in der DG
Monschauer Strasse 57
4700 Eupen
Wkład biura: Thomas Ortmann i Stéphanie Nix

BOŚNIA i HERCEGOWINA

Ministerstvo Sprav Společnych
Wydział Edukacji BiH
Trg BiH 3
71000 Sarajewo

BULGARIA

Biuro Eurydice
Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
Biuro ds. Planowania i Badań Edukacyjnych
15, Graf Ignatiev Str.
1000 Sofia
Wkład biura: Anna Arsenieva-Popova (ekspert)

CHORWACJA

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
Donje Svetice 38
10000 Zagreb
Wkład biura: Duje Bonacci

CYPR

Biuro Eurydice
Ministerstwo Edukacji i Kultury
Kimonos i Thoukydidou
1434 Nicosia
Wkład biura: Christiana Haperi;
ekspert: Efrosyni Tofaridou (Departament ogólnego
kształcenia średniego, Ministerstwo Edukacji i Kultury)

REPUBLIKA CZESKA

Biuro Eurydice
Centrum Współpracy Międzynarodowej w zakresie
Edukacji
Dům zahraniční spolupráce
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
Wkład biura: Sofie Doškářová, Jana Halamová, Petra
Prchliková; ekspert: Petr Drábek

DANIA

Biuro Eurydice
Duńska Agencja ds. Szkolnictwa Wyższego
Bredgade 43
1260 København K
Wkład biura: Duńskie Ministerstwo Edukacji i Duńska
Agencja ds. Szkolnictwa Wyższego

ESTONIA

Biuro Eurydice
Departament Analiz
Ministerstwo Edukacji i Badań
Munga 18
50088 Tartu
Wkład biura: Kersti Kaldma (koordynacja); eksperci: Kristi
Mere, Kersti Sõstar

FINLANDIA

Biuro Eurydice
Fińska Krajowa Rada ds. Edukacji
P.O. Box 380
00531 Helsinki
Wkład biura: Kristiina Volmari

BYŁA JUGOSŁOWIAŃSKA REPUBLIKA MACEDONII

Narodowa Agencja ds. Europejskich Programów
Edukacyjnych i Mobilności
Porta Bunjakovec 2A-1
1000 Skopje

FRANCJA

Unité française d'Eurydice
Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enseignement
supérieur et de la Recherche
Direction de l'évaluation, de la prospective et de la
performance
Mission aux relations européennes et internationales
61-65, rue Dutot
75732 Paris Cedex 15
Wkład biura: Bruno Trosseille i François Monnanteuil
(eksperci)

NIEMCY

Eurydice-Informationsstelle des Bundes
Biuro Europejskie Niemieckiego Ministerstwa Edukacji i
Badań, PT-DLR
Rosa-Luxemburg-Str.2
10178 Berlin
Eurydice-Informationsstelle der Länder im Sekretariat der
Kultusministerkonferenz
Graurheindorfer Straße 157
53117 Bonn
Wkład biura: Thomas Eckhardt i Brigitte Lohmar

GRECJA

Biuro Eurydice
 Dyrekcja ds. Europejskich i Międzynarodowych
 Ministerstwo Kultury, Edukacji i Spraw Religijnych
 37 Andrea Papandreou Str. (Office 2172)
 15180 Maroussi (Attiki)
 Wkład biura: Magda Trantallidi, Nicole Apostolopoulou

WĘGRY

Krajowe Biuro Eurydice
 Węgierski Instytut Badań Edukacyjnych i Rozwoju
 Szobránc utca 6-8
 1143 Budapest
 Wkład biura: Opracowanie zespołowe

ISLANDIA

Biuro Eurydice
 Instytut Badań Edukacyjnych
 Víkurhvarfi 3
 203 Kópavogur
 Wkład biura: Opracowanie zespołowe

IRLANDIA

Eurydice Unit
 Department of Education i Skills
 International Section
 Marlborough Street
 Dublin 1
 Wkład biura: Breda Naughton (P.O., Curriculum & Assessment Policy Unit, Department of Education & Skills); Tim Desmond (State Examinations Commission); Anne Gallagher (Multilingualism Indicator Expert Group)

WŁOCHY

Unità italiana di Eurydice
 Istituto Nazionale di Documentazione, Innovazione e Ricerca Educativa (INDIRE)
 Agenzia Erasmus+
 Via C. Lombroso 6/15
 50134 Firenze
 Wkład biura: Simona Baggiani;
 ekspert: Diana Saccardo (*Dirigente tecnico, Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca*)

ŁOTWA

Biuro Eurydice
 Państwowa Agencja Rozwoju Edukacji
 Valņu street 3
 1050 Riga
 Wkład biura: Opracowanie zespołowe;
 ekspert: Rīta Kursīte (Krajowe Centrum Edukacji)

LIECHTENSTEIN

Informationsstelle Eurydice
 Schulamt des Fürstentums Liechtenstein
 Austrasse 79
 Postfach 684
 9490 Vaduz
 Wkład biura: Opracowanie zespołowe

LITWA

Biuro Eurydice
 Krajowa Agencja Ewaluacji Szkół
 Didlaukio 82
 08303 Vilnius
 Wkład biura: Irena Raudienė (ekspert)

LUKSEMBURG

Unité nationale d'Eurydice
 ANEFORÉ ASBL
 58, boulevard Grande-Duchesse Charlotte
 1330 Luksemburg
 Wkład biura: Tom Michels (MENJE Luksemburg) i Kathleen Lapie (Krajowe Biuro Eurydice Luksemburg)

MALTA

Biuro Eurydice
 Departament Badań i Rozwoju
 Ministerstwo Edukacji i Zatrudnienia
 Great Siege Rd.
 Floriana VLT 2000
 Wkład biura: Odette Vassallo (ekspert)

CZARNOGÓRA

Biuro Eurydice
 Vaka Djurovica bb
 81000 Podgorica
 Wkład biura: Divna Paljević-Šturm, Centrum Egzaminacyjne

HOLANDIA

Eurydice Nederland
 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
 Directie Internationaal Beleid
 Etage 4 – Kamer 08.022
 Rijnstraat 50
 2500 BJ Den Haag
 Wkład biura: Opracowanie zespołowe Ministerstwa Edukacji, Kultury i Nauki oraz Komisji Egzaminacyjnej (*College voor Toetsen en Examens*)

NORWEGIA

Biuro Eurydice
 Ministerstwo Edukacji i Badań
 AIK-avd., Kunnskapsdepartementet
 Kirkegata 18
 P.O. Box 8119 Dep.
 0032 Oslo
 Wkład biura: Opracowanie zespołowe

POLSKA

Biuro Eurydice
 Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
 ul. Mokotowska 43
 00-551 Warszawa
 Wkład biura: Beata Płatos;
 ekspert: dr Radosław Kucharczyk (Uniwersytet Warszawski)

PORTUGALIA

Unidade Portuguesa da Rede Eurydice (UPRE)
Ministério da Educação e Ciência
Direção-Geral de Estatísticas da Educação e Ciência
(DGEEC)
Av. 24 de Julho, 134
1399-054 Lisboa
Wkład biura: Isabel Almeida;
Spoza biura: Paula Simões

RUMUNIA

Biuro Eurydice
Narodowa Agencja Programów Wspólnotowych w
dziedzinie Edukacji i Szkoleń Zawodowych
Universitatea Politehnică București
Biblioteca Centrală
Splaiul Independenței, nr. 313
Sector 6
060042 București
Wkład biura: Veronica – Gabriela Chirea; we współpracy z
ekspertami: Anca Maria Pegulescu, Ministerstwo Edukacji i
Badań Naukowych (Inspektor ds. Języka Angielskiego);
Roxana Mihail, Krajowe Centrum Oceny i Egzaminów
(Kierownik Projektów Badawczo-Rozwojowych), Dan Ion
Nasta, Instytut Badań Edukacyjnych

SERBIA

Biuro Eurydice Serbia
Fundacja Tempus
Resavska 29
11000 Belgrade
Wkład biura: Opracowanie zespołowe

SŁOWACJA

Biuro Eurydice
Słowackie Akademickie Stowarzyszenie Współpracy
Międzynarodowej
Křížkova 9
811 04 Bratislava
Wkład biura: Opracowanie zespołowe

SŁOWENIA

Biuro Eurydice
Ministerstwo Edukacji, Nauki i Sportu
Biuro Rozwoju Edukacji
Masarykova 16
1000 Ljubljana
Wkład biura: Saša Ambrožič Deleja;
eksperci: Karmen Pižorn (Uniwersytet w Ljubljanie,
Wydział Edukacji) i Suzana Bitenc Peharc (Krajowe
Centrum Egzaminacyjne)

HISZPANIA

Eurydice España-REDIE
Centro Nacional de Innovación e Investigación Educativa
(CNIIE)
Ministerio de Educación, Cultura y Deporte
c/ Torrelaguna, 58
28027 Madrid
Wkład biura: Flora Gil Traver; eksperci zewnętrzni: Jorge
David Serrano Duque, eksperci departamentów edukacji
Wspólnot Autonomicznych

SZWECJA

Biuro Eurydice
Universitets- och högskolerådet/ Szwedzka Rada
Szkolnictwa Wyższego
Universitets- och högskolerådet
Box 45093
104 30 Stockholm
Wkład biura: Opracowanie zespołowe

TURCJA

Biuro Eurydice
MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB)
Eurydice Türkiye Birimi, Merkez Bina 4. Kat
B-Blok Bakanlıklar
06648 Ankara
Wkład biura: Osman Yıldırım Uğur, Dilek Güleçyüz

WIELKA BRYTANIA

Eurydice Unit for England, Wales and Northern Ireland
Centre for Information and Reviews
National Foundation for Educational Research (NFER)
The Mere, Upton Park
Slough, Berkshire, SL1 2DQ
Wkład biura: Maureen Heron

Eurydice Unit Scotland
c/o Learning Analysis
Education Analytical Services
Scottish Government
Area 2D South, Mail point 28
Victoria Quay
Edinburgh EH6 6QQ
Wkład biura: Catriona Rooke, Scottish Government;
eksperci: Susan Waugh, Toria Fraser, Jonathan Ferrier i
Douglas Ansdell, Curriculum, Qualifications and Gaelic,
Scottish Government

Języki obce w szkolnictwie średnim: przeгляд egzaminów krajowych w Europie – 2014/15

Niniejszy raport Eurydice zawiera komparatystyczne zestawienie informacji dotyczących krajowych egzaminów sprawdzających kompetencje językowe uczniów szkół średnich. Prezentowane informacje dotyczą: rosnącego znaczenia krajowych testów językowych, ich celów, zakresu testowanych umiejętności, środków podejmowanych przez kraje w celu zapewnienia rzetelności i porównywalności, oraz zakresu uwzględniania ESOKJ w tych egzaminach.

Raport zawiera informacje z 28 krajów UE oraz Islandii, Liechtensteinu, Norwegii, Turcji, Czarnogóry oraz Serbii. Prezentowane dane dotyczą roku szkolnego 2014/15.

Sieć Eurydice ma na celu prezentację europejskich systemów edukacji, ich organizacji i metod pracy. Sieć przedstawia opisy krajowych systemów edukacji, badania porównawcze, wskaźniki i dane statystyczne. Wszystkie publikacje sieci Eurydice są dostępne nieodpłatnie na stronie internetowej sieci Eurydice lub na wniosek w wersji drukowanej. Działania sieci Eurydice koncentrują się na promowaniu zrozumienia, współpracy, zaufania i mobilności na szczeblu europejskim i międzynarodowym. W skład sieci wchodzi biura krajowe z siedzibą w państwach europejskich, które są koordynowane przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego. Aby uzyskać więcej informacji, na temat sieci Eurydice, patrz: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>.

